

ОДБРАНА

Година VIII ■ Број 158 ■ 15. април 2012. ■ цена 100 динара ■ 1,20 евра

АРСЕНАЛ
64

Дан Војске Србије - 23. април

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
УПРАВА ЗА ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ
МЕДИЈА ЦЕНТАР „ОДБРАНА“

ОД
До
СТАНЧИЋА
СТАНИЋА

Велика галерија Дома Војске Србије
Од 18. априла до 12. маја 2012.

Prekomandujte se u svoj stan

SUBVENCIONISANI STAMBENI KREDITI ZA PROFESIONALNA VOJNA LICA

Iznos kredita (u evrima): minimalno 10.000, maksimalno 100.000

Učešće države: 14% do 25% od kupoprodajne cene nekretnine, tj. traženog iznosa kredita koji se obezbeđuje iz budžeta Republike Srbije

Učešće klijenta: 0% do 6% u zavisnosti od učešća države

Nominalna kamatna stopa: na kredit banke 3,5% + 6M, na kredit države 0,10%

EKS: na kredit banke 5,27%, na kredit države 0,10% (EKS obračunat na dan 27.03.2012. na iznosu od 50.000 evra)

Reprezentativni primer troškova koji prate odobrenje kredita u vrednosti od 30.000 evra

- Menica: 50 dinara
- Osnovni izveštaj Kreditnog biroa: 205 dinara
- Overa založne izjave: 550 dinara
- Osiguranje nepokretnosti - godišnje: 40 evra, u dinarskoj protivvrednosti
- Osiguranje života - godišnje: 100 evra, u dinarskoj protivvrednosti
- Izdavanje lista nepokretnosti: 10 evra, u dinarskoj protivvrednosti
- Procena vrednosti nepokretnosti: 100 evra, u dinarskoj protivvrednosti
- Trošak NKOSK (premija osiguranja 1,75% + obrada zahteva 30 evra): 555 evra, u dinarskoj protivvrednosti
- Upis hipoteke: 8.000 dinara + 60 evra, u dinarskoj protivvrednosti

Administrativni trošak odobravanja kredita: 0,5% od iznosa kredita

DINARSKI KREDITI ZA REFINANSIRANJE

Iznos kredita: do 1.000.000 dinara

Period otplate: do 84 meseca

Mogućnost opcionog grejs perioda: do 24 meseca.

Troškovi koji prate odobrenje kredita: menica 50 dinara, osnovni izveštaj Kreditnog biroa: 205 dinara, administrativni trošak: 1% od iznosa kredita.

Za personalizovanu ponudu kontaktirajte ličnog bankara ili pozovite **korisnički centar 011 30 11 555**
www.societegenerale.rs

JER IGRAMO U ISTOM TIMU

35
GODINA
U SRBIJI

Subvencionisani stambeni krediti - Kamatna stopa je promenljiva i sastoji se od referentne kamatne stope - šestomesečnog EURIBOR-a, kao promenljivog dela, i marže Banke, kao fiksnog dela, u skladu sa Tarifom Banke. Promenljiva kamatna stopa se prilagođava, svakog prvog radnog dana u mesecu za tekući mesec, u skladu sa promenama referentne kamatne stope koja za mesec april 2012. godine iznosi 1,090% godišnje.

Dinarski krediti za refinansiranje - Kamatna stopa je promenljiva i sastoji se od referentne kamatne stope - dvonedeljne REPO stope, kao promenljivog dela, i marže Banke, kao fiksnog dela, u skladu sa Tarifom Banke. Promenljiva kamatna stopa se prilagođava, svakog prvog radnog dana u mesecu za tekući mesec, u skladu sa promenama referentne kamatne stope koja za mesec april 2012. godine iznosi 9,50% godišnje. Informaciju o tačnim vrednostima referentnih kamatnih stopa možete dobiti u ekspozituri.

„Одбрана“ наставља традицију „Рајника“, првог војног листа у Србији, који је изашао 24. јануара 1879.

Издавач

Медија центар „ОДБРАНА“
Београд, Браће Југовића 19
medijacentar@mod.gov.rs

Директор

Славољуб М. Марковић, потпуковник

Главни и одговорни уредник

мр Раденко Мутавцић

Заменик главног уредника

Владимир Почуч, мајор

Уредници

Мира Шведић, Душан Глишић, Славица Лужник

Новинари

Сања Анђелковић
Мирјана Боровина, потпоручница
Владимир Вјештић
Биљана Миљић

Стални сарадници

Станислав Арсић, др Себастиан Балаш,
мр Славиша Влачић, Милосав Ц. Ђорђевић,
Владица Крстић, др Милан Мијалковски,
мр Зоран Миладиновић, мр Миљан Милкић,
Крсман Милошевић, Никола Остојић,
Никола Оташ, Иштван Пољанац,
Будимир М. Попадић, Влада Ристић

Дизајн и прелом

Енес Међедовић (ликовни уредник),
Станислава Струњаш, Бранко Сиљевски,
Марија Марић и Слободан Михаиловић
(технички уредници)

Фотографија

Душка Стефановић (уредница),
Горан Станковић, Јово Мамула,
Даримир Банда, Стефана Савић (фоторепортери)

Језички редактор

Слађана Мирчевски

Коректор

Слађана Грба

Секретар редакције

Вера Бјеловук

Документација

Радован Поповић (фото-центар)

ТЕЛЕФОНИ

Директор 3241-258; 23-809
Главни и одговорни уредник 3241-257; 23-808
Секретар редакције 3201-809; 23-079
Прелом 3240-019; 23-583
Маркетинг 3241-026; 3201-765; 23-765
Претплата 3241-009; 3201-995; 23-995
ТЕЛЕФАКС 3241-363

АДРЕСА

11000 Београд, Браће Југовића 19
odbrana@mod.gov.rs
redakcija@odbrana.mod.gov.rs
www.odbrana.mod.gov.rs

Жиро-рачун

840-312849-56 МЦ „Одбрана“

Претплата

За припаднике МО и Војске Србије преко РСЦ
месечно 160 динара. За претплатнике преко
Поштанске штедионице месечно 180 динара.

Штампа „ПОЛИТИКА“ АД, Београд,
Македонска 29
ISSN 1452-2160

Магазин излази сваког 1. и 15. у месецу

„Одбрана“ је члан
Европског удружења
војних новинара

БРОЈ 158

НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ

Ракетирање циљева на полигону

Пасуљанске ливаде

Снимио Димитрије ОСТОЈИЋ

САДРЖАЈ

■ АКТУЕЛНО

6 Састанак министара одбране држава учесница
Процеса сарадње у Југоисточној Европи
ПРЕДНОСТИ РЕГИОНАЛНЕ САРАДЊЕ

8 Министар Шутановац у посети Панчеву
ПРИМЕРИ УСПЕХА

10 Нови српски авион
ПОСЛЕ ЛАСТЕ - КОБАЦ

У панчевачкој
фабрици „Утва“
приказан је нови
школско
-борбени авион
– „кобац“,
изведен је из
основне верзије
„ласте 95“

12 База „Југ“
ОБУКА ЧУВАРА МИРА

16 Уз Дан Војске Србије – 23. април
ПУТ ЈАСНЕ ВИЗИЈЕ

20 „Прва искра“ Барич
ПОНОВО НА СВЕТСКОМ ТРЖИШТУ

23 „Отворени дан“ на аеродрому Батајница
СВИ ВОЛЕ АВИЈАТИЧАРЕ

25 Фабрика „Милан Благојевић - наменска“
у Лучанима
НОВИ ИЗВОЗНИ ПОСЛОВИ

Специјални прилог АРСЕНАЛ

Прилози о савременом наоружању
и опреми код нас и у свету

■ ИНТЕРВЈУ

- 28 Пуковник др Слободан Илић,
директор Техничког опитног центра
КВАЛИТЕТ ПО МЕРИ ВОЈСКЕ
- 32 Фабрика „Јумко“ Врање
УЛАГАЊА У ДОМАЋУ ПРОИЗВОДЊУ
- 33 Компанија „Прва петолетка“ у Трстенику
ПОВЕРЕЊЕ У СИСТЕМ ОДБРАНЕ
- 36 Насеље „ Степа Степановић“ у Београду

ПРВИ СТАНАРИ У МАЈУ

Изградња насеља „ Степа Степановић“ у Београду доприноси покретању грађевинске индустрије у Србији у условима економске кризе

■ ОДБРАНА

- 38 Вежба 98. ваздухопловне бригаде
РАКЕТИРАЊЕ ЦИЉЕВА
- 42 Иностранци кадети на Универзитету одбране
СРПСКА УНИФОРМА К'О САЛИВЕНА

Ванг, Елио, Ноас и Бернардо, кадети на Војној и Војномедицинској академији, говоре о животу у Београду од првог дана доласка на студије

- 46 Даме Уметничког ансамбла
„Станислав Бинички“
НОТЕ И ОСМЕСИ

реч уредника

Поруке

5

Поводом великог хришћанског празника Васкрса, министар одбране Драган Шутановац упутио је свим припадницима Министарства одбране и Војске Србије који славе овај празник срдачне честитке са жељом да празничне дан проведу у радости са својим најближима.

Наредни дани биће у знаку новог празника, Дана Војске Србије – 23. априла. Први пут се обележава ове године, у знак сећања на тај дан 1815. године, када је у Такову подигнут Други српски устанак. На црквени празник Цвети, 11. априла (23. априла по грегоријанском календару) 1815. године, српске старешине окупили су се у Такову и одлучили да, после слома Првог српског устанка и још тежег положаја народа под османлијском влашћу, крену у нови устанак на челу са најутицајнијим међу њима, Милошем Обреновићем.

Устанак је значио нови почетак борбе за српску државу, коју је кнез Милош наставио да води дипломатским средствима, изборивши се за српску аутономију у оквиру Отоманског царства и успостављање Кнежевине Србије, која је имала своју скупштину, устав и владарску династију. У стварању српске државности војска је имала значајну улогу.

Настављајући те светле традиције, Војска Србије и данас има јасну визију развоја у остваривању основног циља, одбране земље и доприноса миру. Начелник Генералштаба генерал-потпуковник Љубиша Диковић, поводом Дана Војске, истиче да она посвећено ради "да постане модернија, јача, боље организована и опремљена оружана снага, која својим ресурсима располаже у потпуности рационално... Највећи искораци учињени су на пољу стварања модерног доктринарног оквира, новог система управљања обуком, развоја концепта оперативних способности, реформе војног образовања, професионализације, развоја способности за учешће у мултинационалним операцијама... Најважнији резултати су јачање оперативних способности Војске Србије и система одбране у целини и пораст угледа припадника Војске и војне професије".

Дан Војске Србије није само празник њених припадника. Он се у нашој традицији увек доживљавао као празник који потврђује чврсту везу народа и његове војске, не прекинуту ни у најтежим данима ратова за слободу и очување државности. А у периоду мира војска је увек била ту да помогне народу кад му је најтеже, у борби са природним стихијама и отклањању њихових последица.

Зато је порука и новог Дана Војске Србије - да њени припадници остају достојни чувари историјског наслеђа српске војске и градитељи мирне и просперитетне будућности Србије. ■

Раденко МУТАВЦИЋ

Састанак министара одбране држава учесница Процеса сарадње у Југоисточној Европи

Предности регионалне сарадње

Овде смо да дамо допринос регионалном приступу у решавању вишка наоружања, муниције и убојних средстава, уверени да је одбрамбена и безбедносна сарадња један од најбитнијих видова сарадње држава региона, истакао је министар Шутановац на конференцији у Београду

Састанак министара одбране држава учесница Процеса сарадње у Југоисточној Европи (Southeast European Cooperation Process - SEECP), којим Србија председава ове године, одржан је 11. и 12. априла у Београду. Тема сусрета је „Унапређење степена заједничке сарадње

у региону за решавање питања вишка наоружања“.

На састанку су учествовале делегације министарстава одбране Србије, Хрватске, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Македоније, Словеније, Албаније, Румуније, Бугарске, Турске и Грчке, као и представници УН, ЕУ, НАТО, ОЕБС, Ре-

Сусрети са министрима Црне Горе и Турске

Министар Драган Шутановац се на маргинама скупа састао са министром одбране Црне Горе, Милицом Пејановић Ђуришић и министром одбране Турске, Исметом Јилмазом.

Оцењујући билатералне сусрете са министрима одбране Бугарске, Црне Горе и Турске на маргинама конференције, министар Шутановац је истакао да осим већ утврђених праваца сарадње, постоји интересовање за са-

радњу у области одбрамбене индустрије.

– Очекујем да до краја месеца са Министарством одбране Турске потпишемо уговор о до сада највећој донацији коју је Министарство одбране добило, а реч је о 10 милиона евра за даљу реконструкцију и конверзију аеродрома „Морава“ код Краљева – истакао је министар Шутановац.

гионалног савета за сарадњу и Центра за безбедносну политику – RACVIAC. Скуп је отворио министар одбране Драган Шутановац.

Пожељевши добродошлицу учесницима скупа, министар је истакао да је ово први скуп који Србија организује после добијања статуса кандидата за чланство у ЕУ.

– Тај корак напред отворио је ново поглавље и нове перспективе односа Србије и Европске уније. Наши представници учествују у раду Војног комитета, а Србија је активно почела да се ангажује у активностима Заједничке безбедносне и одбрамбене политике – рекао је министар Шутановац. Он је нагласио да Србија први пут у историји учествује у операцијама за управљање кризама ЕУ, додајући да су европске интеграције стратешки приоритет наше земље, а регионална сарадња, као њен предуслов, један од стубова наше спољне политике.

Министар је поздравио присуство представника међународних и регионалних организација.

– Ваша подршка у напорима држава региона да спроведу потребне реформе и успоставе модерне европске и међународне стандарде у свим сферама друштва, јачајући одговорност и транспарентност, представља платформу за даље јачање партнерских односа – рекао је министар Шутановац.

Он је истакао да активно учествујући и унапређујући сарадњу, Република Србија, у овом тренутку, председава у три регионалне иницијативе, међу којима је и Процес сарадње у Југоисточној Европи.

– У току су припреме за преузимање председавања Организацијом за европску безбедност и сарадњу, које је предвиђено за 2015. годину – рекао је

министар одбране. Он је додао да Србија подржава интеграцију својих суседа у европске и међународне безбедносне институције, напомињући да је то једини пут ка стабилизацији и просперитету Југоисточне Европе.

На пленарној седници разматране су могућности уништавања вишкова наоружања, имајући у виду специфичности сваке од држава учесница процеса и њену националну перспективу. Процена проблема сваке државе појединачно требало би да пружи објективан увид у стање и подстакне изналажење општеприхватљивог и свеобухватног решења за читав регион.

У завршном обраћању после пленарне седнице, министар Шутановац је истакао да је скуп у Београду обележила посета 11 делегација и шест међународних организација. Међу учесница су и три министра одбране – из Бугарске, Црне Горе и Турске.

– Сагласили смо се да су вишкови војне муниције и убојних средстава једна од главних претњи и ризика у целом региону. Зато и сматрамо да је најбољи начин решавања заједничких проблема у сарадњи кроз многобројне механизме регионалних иницијатива – нагласио је министар Шутановац, додајући да је заједнички констатовано да вишак наоружања и војне опреме није само опасност за грађане, већ и оптерећење за војске региона.

У жељи да помогне у решавању тог изузетно великог проблема, Република Србија, односно Министарство одбране, понудили су капацитете ТРЗ Крагујевац, што је велики део учесника и прихватио.

Поводом састанка министара одбране држава учесница Процеса сарадње у Југоисточној Европи, министар Шутановац је за све учеснике приредио пријем у Дому Војске Србије. ■

Б. МИЉИЋ
М. БОРОВИНА
Снимео Г. СТАНКОВИЋ

Вишкови наоружања

Говорећи о вишку наоружања у региону, министар Шутановац је истакао да је на овим просторима у последњој деценији протеклог века нагомилало изузетно много наоружања и војне опреме.

– Ми смо конкретно имали око 12 хиљада тона које су биле на отвореном простору, и које су од 1. јуна прошле године, коначно, или делаборисани или смештени у адекватне магацинске просторе – подвукао је министар, додајући да ће тек техничка анализа потврдити колика је укупна количина и који су капацитети неопходни да би се сва та муниција довела у безбедно стање.

Министар је подсетио да је од УНАП и ОЕБС добијена подршка за повећање капацитета Техничког ремонтног завода у Крагујевцу, као и за реконструкцију и изградњу два магацинска простора који ће омогућити да Србија трајно реши питање вишкова наоружања и војне опреме.

Србија на својој територији има

пет посто од укупних 160 хиљада тона вишка муниције, која је адекватно смештена, а уз то има капацитета да помогне и другима у решавању тог проблема.

Представник НАТО, Франк Боланд, оценио је да је ова иницијатива изузетно важна јер доприноси безбедности људи у региону. Уз то, вишак муниције је веома важно питање када је реч о најбољем искоришћавању одбрамбених ресурса.

Заменик министра одбране Босне и Херцеговине Мирко Околић истакао је да је та земља једна од оних у региону која има највише вишкова убојитих средстава, око 18 хиљада тона, а које при том није у у добром стању. Та земља нема довољно капацитета за решавање проблема у потпуности, али прибегава продајама, донацијама и уништењу да би тај проблем ублажила. Околић је истакао важност изналажења правовременог решења, јер вишак муниције може бити и прекогранични проблем.

Министар Шутановац у посети Панчеву

Примери успеха

Током посете Панчеву министар Шутановац посетио је Специјалну бригаду, фабрику „Утва“, а са градоначелницом Весном Мартиновић потписао је Уговор о изградњи заштитног грудобрана на стрелишту у касарни „Растко Немањић“

У Специјалној бригади у панчевачкој касарни „Растко Немањић“ министар Шутановац најпре је разговарао са командантом Копнене војске генерал-мајором Миланом Мојсиловићем и командантом Специјалне бригаде бригадним генералом Илијом Тодоровим.

После приказа борбе против терориста у урбаној средини, министар одбране је истакао да је Специјална бригада показала да је најелитнија јединица те врсте на Балкану, а вероватно и шире.

– У протеклом периоду приступили смо опремању ове јединице по најбољим стандардима, а наставак опремања биће већ током лета, када ће прва возила типа *Хамер* стићи у Специјалну бригаду – рекао је министар Шутановац, наглашавајући да је та јединица најелитнија не само по опреми и људству, већ и по жељи младих људи да постану њен део.

– За око шездесет места, за колико је био расписан конкурс, имали смо више од 420 кандидата, односно по седам на једно место за приступање овој јединици, што показује да је професионализација апсолутно успела и да је то један квалитетан тренд који чини и ову јединицу знатно бољом – напоменуо је министар Шутановац. Он је такође истакао да

је у плану набавка нове опреме, међу којом су нови падобрани типа МЦ-4 и нова возила, али и радови на инфраструктури касарне.

Одговарајући на новинарско питање о буџету за текуће потребе, министар Шутановац рекао је да за то има новца.

– Али ми се нећемо задовољити само текућим потребама. Важно је рећи да смо у протеклом периоду приступили једној опсежној анализи, са жељом да смањимо непотребне трошкове, а да повећамо средства за вежбе и за инвестиције – рекао је министар и напоменуо да су покренути реферати за набавку хеликоптера који нису годинама набављани, а да су у овој години набављене летелице типа *ласџа*.

Обнова „Утве“

У фабрици „Утва“ у Панчеву министар Шутановац је са помоћником за материјалне ресурсе Илијом Пилиповићем, замеником начелника Генералштаба Миланом Бјелицом и директором „Утве“, Томиславом Бјелогрићем најпре обišао производне погоне фабрике.

Том приликом министар Шутановац је изјавио да је фабрика „Утва“ пре само четири године била девастирана, без перспективе и са озбиљним дуговањима, а након што је Министарство одбране приступило анализи тржишта и анализи потребе Војске Србије, „Утва“ редовно исплаћује плате запосленима и повећала је њихов број са сто осамдесет на триста тридесет.

– Фабрика је извезла велики број летелица, а сада производи и за Војску Србије. Имали смо прилику да видимо и најновији производ „Утве“, који се припрема у сарадњи са СДПР-ом и Министарством одбране да у следећој деценији буде један од највитаљнијих производа наше одбрамбене индустрије – рекао је министар Шутановац.

– Ласџа је летелица која је завршена и већ је у употреби, а ми очекујемо да кобац већ почетком следеће године има прве промотивне летове – рекао је министар Шутановац и истакао задовољство што ће ти авиони бити најсложенији технички производ наше укупне индустрије, као и очекивање да кобац буде најскупљи производ целокупне српске индустрије.

– Важно је рећи да се враћамо на светска тржишта са производима који су сада софистициранији и који имају озбиљну надградњу у односу на време за нама. Желим да честитам свим запосленима, руководству, СДПР-у и Војнотехничком институту што су у времену када је мали број људи веровао да ова фабрика може да стане на ноге, уложили велику енергију и данас са поносом кажемо да фабрика „Утва“ има перспективу, да очекујемо купце и да настављамо даљи извоз наоружања и војне опреме – рекао је министар одбране.

– Подсећам да је прошла година, као и претходне три, била рекордна. Извезли смо око 250 милиона долара наоружања и војне опреме, а са новим производима, као што је кобац, који је веома сложено борбено средство, имаћемо веће капацитете и очекујемо већи извоз – истакао је министар Шутановац.

Директор „Утве“ Томислав Бјелогрић захвалио је на разумевању и помоћи да се превазиђе тешка ситуација од пре неколико година, када је фабрика била на прагу стачаја.

ПОЛЕТЕ КОБАЦ

Начелник Сектора за ваздухопловство Војнотехничког института Војислав Девић представио је радну верзију новог авиона кобац, који је рађен према идејним захтевима Југоимпорт–СДПР-а и то је заједнички пројекат ВТИ, „Утве“ и СДПР.

Концепт авиона кобац изведен је из основне верзије авиона ласџа, уз значајна побољшања перформанси авиона, носивости убојних средстава, као и интеграције новог нападно-навигационог система и система за безбедно напуштање авиона.

Авион је намењен за напредну школско-борбену обуку и борбену употребу у блиској ваздушној подршци противпобуњеничких и противтерористичких дејстава.

ИЗГРАДЊА ГРУДОБРАНА ОКО СТРЕЛИШТА

Половину средстава неопходних за изградњу грудобрана око стрелишта у касарни „Растко Немањић“ обезбеђује Министарство одбране, а другу половину град Панчево. На овај начин стрелиште се ставља у функцију – да се на њему врше гађања, уместо досадашњег одласка на стрелиште у Бубањ поток.

Град Панчево добија смањење заштитне зоне око стрелишта са четири и по километра на 500 метара. На тај начин локалној самоуправи се ставља на располагање око 600 хектара земљишта предвиђеног за изградњу индустријске зоне.

Заједнички пројекти

Министар одбране Драган Шутановац и градоначелница Панчева Весна Мартиновић потписали су Уговор о изградњи заштитног грудобрана на стрелишту.

– Захваљујући агилности градоначелнице потписали смо споразум о заједничкој изградњи грудобрана, који ће омогућити да Војска Србије на безбедан начин извршава своје активности, а са друге стране да ослободи око 600 хектара простора, где ће моћи да се настави са развијањем града – рекао је министар одбране.

Он је такође напоменуо да је са градоначелницом Мартиновић разговарао и о могућности изградње стамбеног простора за припаднике Војске Србије.

– Познато је да смо у више градова Србије покренули активности на изградњи кућица које производи управо Министарство одбране и постоји могућност да се такве кућице зидају и на просторима касарни у Панчеву – објаснио је министар Шутановац и додао да је то један од начина решавања стамбеног питања припадника војске.

Решавање питања Дома војске у Панчеву, истакао је министар, битно је за Министарство одбране и Војску Србије.

– Постоје вишкови у оквиру Дома војске, који могу да се ставе у функцију. Подсећам, ми смо у неким градовима разменили некретнине. Конкретно у Нишу приступамо заједничком уређењу, односно прављењу Конгресног центра. Верујем да је један такав центар потребан Панчеву, а нама би било драго да он буде у кооперацији са локалном самоуправом – рекао је министар и додао да ће остати назив Дом војске.

Градоначелница Панчева Весна Мартиновић истакла је да су Панчевци имали проблем забране градње у једном делу града, али након ефикасних преговора нађено је заједничко решење. Она је напоменула да је то један од значајних пројеката, који је везан за привредни развој Панчева, а да је у плану и претварање Дома војске у Конгресни центар, који би заједно користили град и Министарство одбране. ■

Мирјана БОРОВИНА
Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Даримир БАНДА

Нови српски авион

После ласте – кобац

У панчевачкој фабрици „Утва“ приказан је нови школско-борбени авион – *кобац*. Изведен је из основне верзије *ласте 95*, а намењен је напредној школско-борбеној обуци и борбеној употреби у блиској подршци противпобуњеничких и противтерористичких дејстава.

Авион *кобац*, који је први пут приказан у панчевачкој фабрици „Утва“, развија се у сарадњи Војнотехничког института и „Југоимпорта – СДПР“, на основу њихових идејних захтева. Финализатор тог новог авиона је панчевачка фабрика, а од значајнијих коопераната у производњи биће укључени „ППТ наменска“, Ваздухопловни завод „Мома Станојловић“ и низ предузећа у Србији. Према речима Војислава Девића, начелника Сектора за ваздухопловство Војнотехничког института, то је у потпуности домаћи производ.

Пројекат је настао на основу захтева подизања перформанси и увођења нових подсистема у односу на основни модел авиона *ласта*, ради добијања летелице која ће захваљујући концепту, достигнутим перформансама, летним могућностима и опреми имати још већи продор на иностраном тржишту.

– Реч је о новом школско-борбеном авиону. Намењен је напредној школско-борбеној обуци и борбеној употреби у блиској подршци противпобуњеничких и противтерористичких дејстава. *Кобац* задовољава напредну школску обуку у летењу у свим метеоролошким условима, али може одлично да послужи и за дужа патролирања дуж границе, као и за ударе по слабије брањеним циљевима на копну и мору – каже инжењер Девић.

Он истиче да, у односу на *ласту*, *кобац* има више од два пута снажнији мотор (турбоелисни уместо клипног),

повећану носивости убојних средстава, те савремени интегрисани нападно-навигациони систем који развија „Југоимпорт – СДПР“ и систем за безбедно принудно напуштање авиона.

ТЕХНИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Маса празног опремљеног авиона је 970 kg (у варијанти једноседа 930 kg), маса на полетању, без подвесних терета, јесте 1.330 kg, а са подвесним теретом до 1.700 kg. Авион има подвесне линије наоружања и додатне резервоаре горива на крају крила. Мотор је турбоелисни, снаге до 1.000 KS. Највећа хоризонтална брзина је до 500 km/h, а највећа дозвољена брзина око 550 km/h.

– Крила авиона нешто су мања у односу на верзију која је намењена нашем ваздухопловству, ремењаче су ојачане да би издржале већу брзину и већу носивост убојног терета. Од наоружања може носити контејнере са митраљезима, бомбе и вишецевне лансере невођених ракетних зрна. Концепт авиона укључује и додатне резервоаре за гориво на крајевима крила, чиме се постиже велики долет, као и дуготрајно чекање у зони циља, што је значајан захтев у категорији COIN (COunter INsurgency) авиона – објашњава главни инжењер на том пројекту.

Кабина авиона биће стаклена (екрански инструменти), опремљена избацивим седиштима.

У основној конфигурацији, авион спада у акробатску категорију, односно дозвољава оптерећење +6 g/- 3 g.

Сада је *кобац* у фази развоја, а први летови могу се очекивати почетком следеће године.

То је нови успех српске ваздухопловне индустрије и биће, како се већ сада истиче, технички и технолошки најсавршенији српски производ. Производњом тог авиона Србија ће се уврстити у не више од седам-осам произвођача те данас изузетно тржишно атрактивне категорије авиона. ■

М. ШВЕДИЋ

► Делегација САД у посети Генералштабу Војске Србије

Заменик директора за политичко-војне односе за Европу, НАТО и Русију (J-5) Здруженог штаба САД контраадмирал Џефри Хербесон боравио је у посети Војсци Србије. У Генералштабу Војске Србије разговарао је са замеником команданта Здружене оперативне команде генерал-мајором мр Гораном Радовановићем и начелником Управе за планирање и развој генерал-мајором др Митром Ковачем.

Делегација Војске Србије упознала је адмирала Хербесона са реформским процесима у систему одбране и приоритетима Војске за наредни период. Током састанка разговарано је о бази „Југ“, развоју подофицирског кора и верске службе и могућностима за војномедицинску сарадњу.

У наставку посете делегација САД обишла је Центар за мировне операције и Центар за обуку путем симулација.

Контраадмирала Џефрија Хербесона примио је и заменик начелника Генералштаба генерал-мајор Милан Бјелица. ■

► Усвојен Статут Војне академије

На седници Савета Војне академије којом је председавао државни секретар Игор Јовичић, усвојен је Статут Војне академије.

Статут је израђен у складу са Законом о одбрани, Законом о Војсци Србије, Законом о високом образовању и Статутом Универзитета одбране и уређује образовно научну делатност Војне академије као високошколске јединице Универзитета одбране. Статутом је обезбеђена аутономност Војне академије у области високог образовања. У наредном периоду биће формиран и нови органи Војне академије, према одредбама Статута.

За заменика председника Савета Војне академије изабран је генерал-мајор др Младен Вуруна, за секретара Савета пуковник др Бобан Ћоровић, а за заменика секретара пуковник Дарио Малић. ■

С. В.

► Предавање о безбедносној и одбрамбеној политици Турске

Заменик подсекретара за безбедносну политику у Министарству иностраних послова Републике Турске амбасадор Мехмет Фатих Џејлан одржао је предавање „Турска безбедносна и спољна политика“, које су у Дому војске организовали Министарство одбране Србије и Београдски фонд за политичку изузетност.

Предавању су присуствовали државни секретари у Министарству одбране др Тања Мишчевић и др Зоран Јефтић, директорка Београдског фонда за политичку изузетност Соња Лихт, амбасадор Републике Турске у Ср-

СНИМИО Д. БАНДА

бији Али Риза Чолак, представници Министарства одбране и Војске Србије, војнодипломатског кора, академских институција, невладиних организација и други.

Амбасадор Џејлан је говорио о партнерству Србије и Турске на свим пољима, затим о историјском, културном и геостратешком положају његове земље, као и о важности суседских односа и успостављања равнотеже између безбедности и слободе. Он је истакао да је Турска према економској моћи сада на 16. месту у свету, са амбицијом да буде међу првих десет.

Амбасадор Џејлан је указао на неопходност развијања глобалне безбедности, у чему регионални механизми сарадње имају важно место, посебно наводећи значај очувања стабилности и развијања поверења у региону Западног Балкана. У фокусу спољне политике Турске је и стабилност Блиског истока, који је у њеном непосредном окружењу, као и супротстављање глобалним претњама миру, као што су тероризам и нуклеарна моћ.

Турска спроводи активну спољну политику, а њена одлика мултидимензионалности, како је истакао амбасадор Џејлан, „није замена за ЕУ политику, која остаје главни приоритет спољне политике Турске“. ■

С. А.

База „Југ“

Обука чувара мира

Очекујемо да ће база имати интернационални карактер и, као што смо обећали, овде ћемо имати стране инструкторе и стране војнике који ће се обучавати за мултинационалне операције, рекао је министар Шутановац приликом посете бази „Југ“

Приликом посете бази „Југ“ министар Шутановац је разговарао са командантом Копнене војске генерал-мајором Миланом Мојсиловићем и командантом Четврте бригаде КоВ бригадним генералом Милосавом Симовићем. Након тога министар Шутановац је, у пратњи начелника Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковника Љубише Диковића и помоћника министра за материјалне ресурсе Илије Пилиповића, присуствовао часу физичке обуке припадника Четврте бригаде, који се припремају за учешће у мировној мисији.

Према министровим речима, база „Југ“ је веома важна за Војску Србије, али и за цивилно становништво тог краја.

– Реч је о до сада највећем завршеном инфраструктурном пројекту који је и заживео. Налази се на територији Четврте бригаде, која своје задатке извршава у изузетно отежаним условима. Овај пројекат, такође, има и мултифункционалну употребу. Присуствовали смо физичкој обуци припадника наше војске који се припремају за учешће у мировним операцијама. Очекујемо да ће база имати интернационални карактер и као што смо обећали, овде ћемо имати стране инструкторе и стране војнике, који ће се обучавати за мултинационалне операције – рекао је министар Шутановац.

Он је нагласио да је Четврта бригада изузетно важна са аспекта безбедности на југу Србије, али и због помоћи цивилном становништву.

– Цивилно-војна сарадња каква се овде могла видети у току ове зиме, али и иначе, за пример је свим бригаама Војске Србије и даје нам гаранцију да је суживот на овом простору могућ уколико постоји позитивна енергија, а Војска Србије је носилац позитивне енергије – истакао је министар одбране.

База „Југ“ удаљена је око пет километара од центра Бујановца, с леве стране аутопута Београд–Ниш–Врање–Бујановац, који води према српско-македонској граници. Ком-

НОВИ ЦЕНТАР КУЛТУРЕ

У оквиру посете Врању, министар Шутановац је са сарадницима обишао и реновирани Дом војске у том граду.

Реч је о некадашњем Официрском клубу, изграђеном давне 1932. године, а комплетна обнова и уређење ентеријера и екстеријера трајали су две године, уз подршку Министарства одбране, Генералштаба Војске Србије и Копнене војске.

Инвеститор радова је Војнограђевинска дирекција Министарства одбране. Преко војних изасланстава, у опремању су учествовале амбасаде Норвешке, Шведске, Сједињених Америчких Држава и Холандије. Свечаност поводом отварања тог, сада репрезентативног здања, обележена је у октобру прошле године

БРОЈНО СТАЊЕ ВОЈСКЕ

Коментаришући недавну изјаву о повећању броја припадника Војске Србије, упркос светским трендовима смањења оружаних снага, министар Шутановац је појаснио да је реч о анализи помоћу које ће се број упражњених места заменити позицијама које недостају, а то је највише у Копненој војсци.

– Кадровски план се и даље ослања на број од 36.000, а тако ће остати и убудуће, али ће у оквиру њега доћи до одређених организацијско-мобилизацијских промена – нагласио је министар Шутановац.

Он је, такође, истакао да Војска Србије не дели становништво и грађане Србије по етничкој, верској или било којој другој основи, па су сви људи који поштују државу Србију и који желе да узму учешће у нашој војсци добродошли, под одређеним условима који су стимулативни и који подразумевају одређене психофизичке предрасположности.

– Сваке године имамо све више младих који су припадници етничких мањина и који уписују Војну академију и приступају Војсци Србије, и волео бих да се на простору јужног дела наше земље исто деси – оценио је министар Шутановац.

Он је подсетио да се на простору Бујановца за плате и оперативне трошкове издваја око 900 милиона динара, а за плате, конкретно, 600 милиона. Без тог новца општина би била економски девастирана, оценио је министар одбране и поновио да је циљ запошљавање младих људи на позицијама професионалних војника.

плекс заузима око 35+65 хектара земљишта, са 66 објеката укупне површине 22.000 квадратних метара. Осмишљен је за смештај око 1.000 војника, потребну опрему, наоружање, борбена и неборбена возила, интендантску опрему и друга средства потребна за свакодневно функционисање савремене професионалне војне јединице. База, такође, поседује капацитете за обуку, логистичку подршку, одмор и спортске активности.

Војна база „Југ“ је најсавременији објекат касарнског типа који поседује Војска Србије. Од осталих касарни разликује се по концепцији и опремљености објеката, а највише просторија за смештај војника. Располаже комплексом спортских терена, ресторанома капацитета 2.000 места, амбулантом, котларницом, бензинском станицом и савременом радионицом за поправку возила.

Изградња је почела 2003. године, а завршена је шест година касније. База ће се постепено стављати у функцију у складу са усвојеним Динамичким планом, а почетак рада у пуном капацитету планиран је за јун 2015. године. Укупна вредност радова износи 1.740.000.000 динара. ■

Биљана МИЉИЋ
Снимео Даримир БАНДА

► Посета Центру АБХО у Крушевцу

Центар за обуку кадрова атомско-биолошко-хемијске одбране (ЦВК АБХО) понос је Војске Србије, а уз Војномедицинску академију представља регионални центар у оквиру којег је, у протекле четири године, за рад у области АБХО заштите обучено више од 400 страних официра, истакао је министар одбране Драган Шутановац приликом посете Центру, у крушевачкој касарни „Цар Лазар“, 5. априла.

– Центар ће и у будућности бити изузетно важан, не само са аспекта обуке припадника Војске Србије, већ и припадника земаља Партнерства за мир – рекао је министар одбране, изразивши жељу да се настави са усавршавањем и опремањем Центра.

Командант ЦВК АБХО пуковник Слободан Савић истакао је да је та јединица у протеклом периоду реализовала важне активности на међународном плану. У оквиру сарадње са Организацијом за забрану хемијског оружја, сваке године у Центру се реализују курсеви за потребе те организације, а то је једна од обавеза Републике Србије у спровођењу Конвенције.

После уводне презентације, министар одбране обишао је техничко-тактички збор на коме су изложена средства и опрема које та јединица користи у свом раду. АБХ служба Војске Србије има традицију од 1932. године, а Центар АБХО је од 1956. године лоциран у Крушевцу. ■

Н. ДРАЖОВИЋ

► Културни центар у Дому војске у Прокупљу

Министар одбране Драган Шутановац и председник општине Прокупље Милан Арсовић потписали су 7. априла у Прокупљу Протокол о преносу непокретности у јавној својини Републике Србије са корисника Министарства одбране на општину Прокупље.

– После више година преговарања, на иницијативу општине Прокупље и представника општине, потписали смо меморандум на основу којег ће Министарство одбране да размени имовину, Дом војске, са општином Прокупље – рекао је министар Шутановац, изражавајући задовољство чињеницом да ће Дом бити стављен у потпуну функцију за културне садржаје и развој града. – Увек смо наилазили на добар пријем и свакако да општинама које имају добар однос према Војсци желимо да изађемо у сусрет и решавамо њихове проблеме. Велики новац годишње, путем плата, слива се и у општину Прокупље, Куршумлију и низ неразвијених општина и драго нам је да смо као систем препознали шта значи регионални равномерни развој – нагласио је Шутановац.

– Потписивањем Протокола у прилици смо да решимо један од највећих проблема годинама уназад, а то је, пре свега, непостојање квалитетног простора за културне институције у нашем граду – истакао је председник Милан Арсовић у обраћању медијима. Вредност потписаног уговора је 57 милиона динара. ■

Н. ДРАЖОВИЋ

Генерал-потпуковник Љубиша Диковић, начелник
Генералштаба о новом Дану Војске Србије

Пут јасне визије

Да бисмо знали куда идемо, морамо да знамо ко смо и одакле потичемо. Развој српске војске кроз историју у великој мери одређује путеве које бирамо за нашу будућност. У том смислу, неговање традиције из ослободилачких ратова веома је важно за Војску Србије.

Ове године Војска Србије обележава свој празник 23. априла, први пут у спомен на дан када је 1815. године подигнут Други српски устанак, који је био прекретница у стварању модерне српске државе и војске.

Неколико паралела може се повући између устанка подигнутог у Такову и актуелних збивања у војној мисли и пракси данашњице. Устаници Милоша Обреновића преживели су слом Првог српског устанка и знали су да победе на бојном пољу не значе много уколико их не прати ди-

пломатска вештина. Војнички марш и дипломатски валцер једнако су одговарали државничком слуху кнеза Милоша. Он је разумео колики је значај међународног фактора, подршке партнера и пријатеља, за ослобађање Србије.

Слично томе, ми данас развијамо добру војну сарадњу и двосмерну комуникацију са оружаним снагама бројних земаља света. Размењујемо искуства, ширимо погледе и знања из области одбране, изводимо заједничке вежбе. Спознајемо грешке других како их не бисмо сами чинили, а позитивна искуства настојимо да прилагодимо

нашим условима и применимо, ради унапређења оперативних способности Војске Србије.

Друго велико искуство Милошевих устаника јесте да се циљеви остварују постепено, упорним стремљењем, напорним радом и дубоким промишљањем. Визија мора да буде јасна и једноставна, али она се не остварује једним потезом. Борба за потпуну независност Србије – тај свети циљ – у којој је Други српски устанак био велики корак, завршена је тек на Берлинском конгресу 1878. године.

Данас је наш циљ да Војска Србије постане модернија, јача, боље организована и опремљена оружана снага, која својим ресурсима располаже у потпуности рационално. На реформском путу Министарство одбране и Војска Србије постигли су значајне успехе. Највећи искораци учињени су на пољу стварања модерног доктринарног оквира, новог система управљања обуком, развоја концепта оперативних способности, реформе војног образовања, професионализације, развоја способности за учешће у мултинационалним операцијама... Најважнији резултати су јачање оперативних способности Војске Србије и система одбране у целини и пораст угледа припадника Војске и војне професије. Реформа још није завршена и очекује нас даљи рад на унапређењу организације, управљања људским ресурсима, обуке, модернизацији и опремању...

Стварањем модерне државе у два устанка и њеном одбраном у бројним ратовима, учвршћена је веза између државног и војног организовања. Без државе не би било војске, а без војске држава не би опстала. Тако је и данас. Улагање у Војску Србије није ништа друго до улагање у безбедност грађана Србије и стабилност региона. А познато је да без стабилности и безбедности не може да буде ни економског напретка, великих инвестиција, унапређења инфраструктуре, развоја науке и културе.

Српска војска настала је из устаничких чета, дакле из народа који се латио оружја да би изборио своју слободу. Ту леже корени дубоке повезаности нашег народа и наше војске. Војска Србије негује ову суштинску везу, тако да и у условима професионализације остаје привржена грађанима Србије и помаже им кад год је то потребно. Грађани, такође, препознају ту судбоносну повезаност и цене напоре које Војска чини за опште добро. Велико интересовање за добровољно служење војног рока, запослење у својству професионалног војника и за школовање у Војној гимназији и Војној академији на најбољи начин потврђују да је поверење грађана у Војску Србије велико и да војна професија у очима младих заузима истакнуто место.

Припадници Војске Србије протеклих година небројено су пута доказали своју приврженост слободарској традицији нашег народа и најузвишенијим идеалима човечанства, родољубље и спремност на жртву за опште добро, чиме су потврдили да су достојни историјског наслеђа српске војске и вредни градитељи будућности. Ако је одлика елите једног народа спремност да се за више циљеве несебично жртвује, онда је српски војник увек припадао елити. Отаџбина је за српског војника увек била светиња; било је тако у прошлости, тако је данас и тако ће бити у времену које долази.

Свим припадницима Војске Србије честитам предстојећи празник, са жељом да остваре своје професионалне планове. Понесите се припадношћу Војсци Србије и постигнутим резултатима у изградњи оперативних способности. Будите уверени да можемо више и да хоћемо најбоље. Нека вас непрекидно надахњује свест да савесним радом, стручним знањем и војничким врлинама дајете пун допринос очувању мира и безбедности, јачате Војску Србије и Републику Србију! ■

Уз Дан Војске Војска

Други српски устанак довео је до стварања савремене српске државе и омогућио оснивање њене ефикасне и модерне војске

Одлуком председника Републике Србије Бориса Тадића за Дан Војске Србије одређен је 23. април, у спомен на дан када је 1815. године донета одлука о почетку Другог српског устанка. Са државног и војног аспекта тај датум је препознат као једна од историјских прекретница у стварању модерне српске војске. Други српски устанак је, као сложен војнодипломатски и државотворни процес, симболички покренут на Цвети 1815. године по старом, односно 23. априла по новом календару. Каснији сплет догађаја, вођених вером у ослобођење Србије, уз зналачку употребу постојећих војних ефектива и ефикасну организацију војске, омогућио је коначно ослобођење земље и признавање Србије као модерне државе, са пуним ингеренцијама и међународноправним субјективитетом на Берлинском конгресу 1878. године.

Други српски устанак 1815. ГОДИНЕ

Почетак деветнаестог столећа донео је крупне промене у друштвеним и политичким односима у Европи.

Након Револуције у Француској, уследили су Наполеонови ратови против коалиције држава које су покушавале да поврате стари поредак (Русија, Аустрија, Пруска) или су пак, попут Велике Британије, биле против Француске зарад очувања свог империјалног положаја. Са друге стране, на југоистоку Европе, врење настало узурпацијом јаничарских вођа (дахија) у Београдском пашалуку кулминирало је Првим и Другим српским устанком. Те догађаје треба посматрати повезано.

Први српски устанак (1804–1813) доживео је пораз и Отоманска империја успела је да поврати свој суверенитет над Србијом. Његов слом био је непосредна последица повлачења Русије, која је побуњене Србе до тада подржавала материјално, морално, као и директним војним ангажовањем. Поход француских и других трупа, дубоко у Русију предвођених царем Наполеоном Бонапартом, 1812. године, натерао је царску владу да потпише мир са Портом, којим је било предвиђено да Срби положи оружје и, за узврат, добију амнестију и потврду извесних права. Одбивши да се повинују том договору две велике силе, прваци устанка, предвођени Карађорђем Петрови-

ћем, изазвали су, у стању потпуне изолације, нови напад Османлија и потпуни слом устанка, уз масовно исељавање застрашеног становништва у Аустрију.

Пораз Наполеонове војске у Русији, његово свргавање и улазак коалиционих трупа у Париз битно су утицали да отоманска влада ублажи терор над Србима, заведен после слома Првог устанка. Међутим, нови талас економских притисака, праћен и личном несигурношћу становништва, довео је до новог устанка, који је подигла група војвода окупљених око Милоша Обреновића. Они су, после пораза Првог устанка, остали у земљи, делећи патњу с народом. За вођу Другог српског устанка изабран је војвода Обреновић, рођен око 1780. године. Књаз Србије био је од 1815. до 1839. и од 1858. до 1860. године. Устанак је званично проглашен на збору војвода и свештенства у Такову код Горњег Милановца, на верски празник Цвети, 11/23. априла 1815. године.

Први и Други српски устанак представљају део шире тенденције сукоба два политичка хтења. Са једне стране је борба народа за самоопредељење и отпор тиранији, а са друге,

НАСТАЛА У УСТАНКУ

Обележавање Дана Војске Србије

Дан Војске Србије традиционално се прославља сваке године организовањем низа свечаности у земљи и у дипломатско-конзуларним представништвима Републике Србије у иностранству. Обележавање Дана Војске Србије траје седам дана, а најзначајније активности реализоваће се на сам Дан Војске, а то значи од ове године 23. априла, односно на дан када се обележава годишњица Другог српског устанка.

Поред бројних протоколарних активности, културних и традиционалних манифестација, обележавање Дана Војске Србије обухвата и централну прославу. У оквиру протоколарних активности организују се приједи код председника Републике Србије и пријед код министра одбране за дипломатски и војнодипломатски кор, пензионисане генерале, новинаре, главне и одговорне уреднике медија, јавне личности и директоре предузећа.

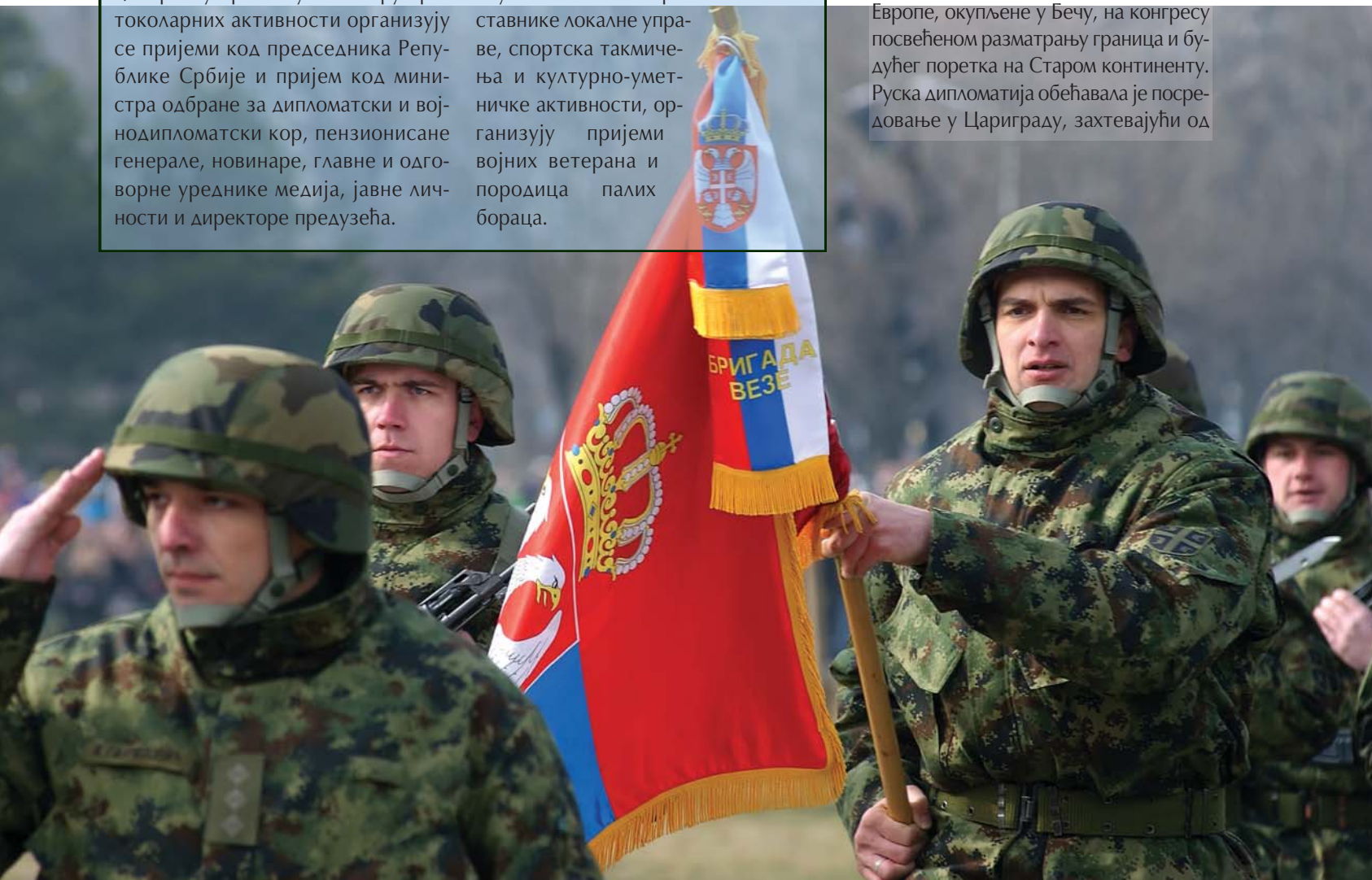
У оквиру активности из културе и традиције, изводи се почасна артиљеријска паљба, полагају венци и одаје почаст погинулим припадницима, изводи променадни дефиле Репрезентативног оркестра Гарде са егзерциром, организују изложбе слика, концерти и променадни концерти, уручују одликовања и медаље, додељују годишње награде, организују промоције књига и други садржаји из области културе и традиције.

У склопу Централне прославе Дана Војске, поред извођења војне вежбе, организују се приједи на нивоу команди за представнике локалне управе, спортска такмичења и културно-уметничке активности, организују приједи војних ветерана и породица палих бораца.

непопустљива воља империје у опадању да очува суверенитет. У том контексту, устанци су означили нову динамику у решавању Источног питања. До 1804. и 1815. године проблем опстанка, односно „наслеђа” руинираног Отоманског царства у Европи био је део политике великих сила (Русија, Аустрија, Британија, Француска), а од тих догађаја и нарочито од 1821. и Грчког устанка, саме настајуће буржоаске елите балканских народа почињу да буду активни чиниоци тог проблема.

Улога дипломатије

О току борби и својим успесима устаничке вође обавештавале су, преко Проте Матеје Ненадовића, руског цара Александра и друге монархе Европе, окупљене у Бечу, на конгресу посвећеном разматрању граница и будућег поретка на Старом континенту. Руска дипломатија обећавала је посредовање у Цариграду, захтевајући од

побуњених да и сами затраже споразумно решење спора са Портом. Доцније, јула 1815. године, на вест о тешким поразима султанове војске, цар Александар наредио је делимичну мобилизацију руске армије на Пруту, као демонстрацију силе која би Порту приморала да нађе политичко решење спора. Истовремено, урушавала се османлијска власт у Београдском пашалуку, па је осим у малом броју утврђених градова (Београд, Шабац, Соко, Ужице и Смедерево) турска власт практично престала да постоји.

Милош Обреновић, знајући да војни успех устанка није довољан, настојао је да га уоквири политичким и дипломатским рамом. Срби су упорно истицали да устанак није уперен против легалних права централне Отоманске власти, већ само против злоупотреба и терора јаничара. Након преговора поведених у Србији једна делегација упућена је у Цариград, па је тамо уз посредовање руске дипломатије, нађено привремено решење. Оно је било законски кодификовано кроз осам фермана, чији је основни смисао био у спречавању самовоље и насиља турских државних органа и у пружању извесне самоуправе Србима. Осим тога, било је предвиђено да турска војна посада може боравити само у стратешким тврђавама, али без јаничара. У градовима и паланкама установљена је практично двојна власт: по један ста-

решина са турске и српске стране уређивали су споразумно спорове. Проглашена је и општа амнестија за сва учињена дела. Коначно, утврђен је стални износ пореза који су прикупљале народне старешине.

Зачетак државе и војске

Други српски устанак означио је зачетак стварања савремене српске државе, а упоредо с тим и војске. Устанци и ратови

који су вођени ради остварења тог циља посматрани у општем контексту тадашње Европе, према неким истраживачима могу се посматрати као „Српска револуција“, односно својеврсна примена нових идеја и начела прокламованих Француском револуцијом. Према другом, реч је пре о верском рату између муслимана и православних хришћана или о националном рату за осамостаљење и еманципацију. Могуће је по-

мирити та гледишта, јер у Србији онага доба, за разлику од Француске или Русије, феудални господарећи слој није био истоверан са рајом, већ је управо верска разлика представљала тачку кристализације сукоба.

Последице Другог српског устанка биле су стварање државе и војске, аграрна реформа (деоном спахијске земље сељацима) и почетак модернизације друштва угледањем на европске примере. Као једна од лоших последица изузимања, до тада „ексклузивног“ права, великим силама да решавају Источно питање. Такорећи до данашњих дана, траје борба између новостворених балканских националних елита, које ће узроковати периодичне ратове словенских народа око „националних интереса“, односно прерасподеле територија и моћи на овим просторима. ■

др Ненад Ж. ПЕТРОВИЋ
мр Ђорђе КАЛАЊ

Свечаности у Баточини

Имена националне историје

У оквиру културних манифестација у Баточини, министар Шутановац отворио је реконструисани *Карађорђево трг* и *Плато др Зорана Ђинђића*

На свечаности у Баточини уручене су награде учесницима литерарног и ликовног конкурса - „С поносом у служби отаџбине“. Гарда Војске Србије извела је егзерцир, а грађани су могли да посете и изложбу Војног музеја из Београда у Културно-туристичком центру „Доситеј Обрадовић“.

Председник општине Радиша Милошевић уручио је захвалнице министру Драгану Шутановцу и генералима Слађану Ђорђевићу и Драгану Владисављевићу који су родом из Баточине.

– Српска војска је одувек била стуб и понос српске државе, а посебан понос Баточине су двојица наших суграђана, двојица генерала, Слађан Ђорђевић и Драган Владисављевић – рекао је председник Радиша Милошевић.

Српски реформатори

Након откривања табле с називом *Плато др Зоран Ђинђић*, министар одбране Драган Шутановац је рекао да попут српских реформатора, Вука и Доситеја, ни Зоран Ђинђић за живота није имао подршку, коју је требало да има да би мењао Србију.

– Дужни само да се управо њима, који су учинили много за Србију, одужимо и драго ми је да овде, у Баточини, поред *Трга вожду Карађорђу*, имамо и *Плато др Зорана Ђинђића*. Оно што ме такође радује, то је да овде има пуно деце и ја знам да би данас Зоран, да је жив, био врло срећан што се баш на овом месту и у оваквом амбијенту ставља табла за плато с његовим именом.

Награђени

Прву награду на ликовном конкурс освојила је ученица петог разреда Сандра Матић, а првопласирани у категорији литерарних радова је Јован Аничич, ученик седмог разреда, који је присутнима прочитао награђени рад.

Министар Шутановац је изразио задовољство што има прилику да најуспешнијим учесницима конкурса уручи признања.

– Верујем да се међу награђенима налазе будући припадници Војске Србије, што ће награде учинити још вреднијим – рекао је министар одбране.

Министар Шутановац је истакао да су припадници војске, као ревносни и одговорни грађани Србије, увек били саставни део свакодневног живота и активности на нивоу локалних самоуправа и то не само у ванредним приликама, већ и када се обележавају важни догађаји.

– *Карађорђево трг* и *Плато др Зоран Ђинђић* подсећају грађане Баточине на две велике историјске личности, чија ће имена остати упамћена у националној историји. Један је вожд српских устаника на почетку 19. века, а други српски реформатор, премијер 21. века. Обојица су стремила ка Србији као модерној европској држави, а на тим темељима и ми данас градиммо будућност наше земље – истакао је министар Шутановац.

После атрактивних стројевих радњи с оружјем припадника Гарде Војске Србије, Репрезентативни оркестар свирао је традиционалне маршеве и корачнице, као и дела домаћих аутора.

Потом је уследио уметнички програм у коме су наступили Културно-уметничко друштво „Доситеј Обрадовић“ из Баточине и глумац, сценариста и редитељ Радош Бајић. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ
Снимео Ј. МАМУЛА

„Прва искра“ Барич

Поново на светском тржишту

Ова фабрика има перспективу, прошла је кризни период који је био изузетно тежак и сада се уклопила у потребе система одбране, пре свега извоза, рекао је министар Шутановац приликом посете фабрици.

Током посете министар одбране Драган Шутановац разговарао је са генералним директором компаније „Прва искра“ Станојем Биочанином, након чега је, у пратњи помоћника министра за материјалне ресурсе Илије Пилиповића и заменика начелника Генералштаба генерал-мајора Милана Бјелице, обишао производне погоне – обновљену сушионицу и објекте за регенерацију и производњу бризантних експлозива, хексогена и октогена, где су радови на обнови у току.

– Чињеница је да је фабрика 1999. године пострадала, а и касније је у експлозији дошло до великог оштећења, али ово што се данас ради у фабрици свакако има обећавајућу будућност – рекао је министар и нагласио да је она изузетно важна за систем одбране и одбрамбену индустрију Србије.

У протекле четири године компанија је вишеструко повећала производњу, плате око 150 запослених увећане су за шездесет посто, а има и великих уговора који треба да се реализују у наредне две – три године.

– Разматрали смо могућност како да помогнемо као Министарство одбране, и верујемо да и нека друга министарства могу да учине напор да помогну, јер овај производни програм који постоји овде има купца ван граница наше земље, у великој мери и у Европској унији и у зе-

ПРОИЗВОДЊА ЕКСПЛОЗИВА

Компанија „Прва искра – наменска производња“ а.д. основана је 1939, на старим погонима компаније „Вистад“, а 1946. стартовала је прва производња ТНТ-а. Једино је предузеће домаће одбрамбене индустрије које се бави производњом, развојем, регенерацијом и продајом како војних, тако и цивилних (комерцијалних) експлозива. Њихови производи намењени су гранама привреде које користе експлозиве, као што су рударство, индустрија нафте и гаса, индустрија за прераду метала, путна индустрија, те произвођачима минско-експлозивних средстава и привредних експлозива.

Производе високобризантне експлозиве (ТНТ, ДНТ, хексоген, октоген, РЕТН, те њихове композиције) по сопственим технологијама. Ради решавања проблема неутрализације вишка минско-експлозивних средстава, развили су технологију делаборације минско-експлозивних средстава и прераде свих врста делаборисаних експлозива.

мљама САД, што значи да заиста вреди инвестирати – рекао је Шутановац.

Министар је најавио да ће се приступити анализи могућности изградње магацина, али да постоје и други пројекти које та фабрика и Министарство одбране могу заједно да реализују.

– Мислим да је ово један добар пример како се у тешким условима и условима непогода једна фабрика може водити у правцу развијања и запошљавања људи. Оно што ми је јако драго је то што радници примају редовно плату и да је висина плате изнад просечне у Србији, што је обећавајуће – рекао је министар.

Генерални директор „Прве искре“ рекао је да су посету министра одбране искористили и да предоче проблеме фабрике. Напоменуо је да је та компанија кренула у обнову капацитета за синтезу најјачих бризантних експлозива – октогена и хексогена – који су уништени прво током НАТО бомбардовања 1999. године, па обновљени, да би у експлозији 29. маја 2006. тај објекат поново био стављен ван функције. Сопственим снагама и уз помоћ Министарства одбране „Прва искра“ ће у свој производни програм опет унети и производњу октогена и хексогена, које производи свега неколико земаља у свету. ■

Мирјана БОРОВИНА
Снимио Ј. МАМУЛА

ДЕЛЕГАЦИЈА МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ У ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ

Делегација Министарства одбране, коју је предводила државна секретарка др Тања Мишчевић, боравила је крајем марта у радној посети Министарству одбране Велике Британије. Током посете одржане су прве билатералне одбрамбене консултације, састанак са министром за оружане снаге Ником Харвејем и размењена су мишљења о процесу реформе у Србији. Поред делегације Министарства одбране, делу разговора присуствовали су и представници Кабинета председника, Министарства спољних послова и Министарства унутрашњих послова.

У разговору са министром за оружане снаге Харвејем размењена су мишљења о реформи сектора безбедности и новим безбедносним изазовима. Истакнута је важност успостављања стандарда и процедура за успешно ангажовање у међународном окружењу.

На састанку са директором за међународну безбедносну политику Стивом Мекартијем разговарано је о подударану интереса по питању безбедности, ограничењима и утицајима на остваривање планова и евентуалној помоћи Велике Британије у реализацији циљева.

Током билатералних одбрамбених консултација разговарано је о реформи система одбране у Великој Британији и Србији, професионализацији, ангажовању у мировним операцијама, сарадњи са Европском унијом и НАТО-ом, стандардизацији и кодификацији, јавној дипломатији, сарадњи обавештајних служби и регионалној безбедности и унапређењу капацитета. На крају састанка усаглашени су оквири будуће сарадње у области одбране.

Поред сусрета у Министарству одбране Велике Британије, интерресорна делегација посетила је представништва Велике Британије при ЕУ и НАТО у Бриселу. ■

СЕМИНАР ИЗ ОБЛАСТИ ЛОГИСТИКЕ

На основу Плана билатералне војне сарадње са Чешком за 2012. годину, у Сектору за материјалне ресурсе, на семинару из области логистике, боравио је стручни тим из Мултинационалног логистичког координационог центра.

Основни циљеви семинара су сагледавање концепта организације и планирања логистичке подршке чешке армије и упознавање са активностима Мултинационалног логистичког координационог центра, са акцентом на припреме логистичке вежбе у Словачкој „Способни логистичар 2013“.

Чешка компанија АУРА током семинара презентovala је могућности и искуства у области логистике на пољу развоја и коришћења информационог система логистике.

У оквиру активности одржан је састанак делегације Министарства одбране Републике Србије и Војске Србије, коју су предводили генерал-мајор др Данко Јовановић, начелник Управе за логистику (Ј-4) Генералштаба и бригадни генерал др Срђан Новаковић, начелник Управе за општу логистику Сектора за материјалне ресурсе, те делегације Чешке Републике, коју су предводили бригадни генерал Владимир Халенка, директор Сектора за логистику генералштаба чешке армије и пуковник Мирослав Пеликан, директор Мултинационалног логистичког координационог центра. Састанку је присуствовао и изасланик одбране Чешке у Србији пуковник Лорант Куртоши. Тема састанка било је приступање наше земље Мултинационалном логистичком координационом центру, облици ангажовања и будућа сарадња у области логистике. ■

С. А.

„Отворени дан“
на аеродрому
Батајница

Сви воле авијатичаре

Традиционалној акцији „Отворени дан“ на аеродрому Батајница, уз бројне грађане, присуствовали су министар одбране Драган Шутановац и заменик начелника Генералштаба генерал-мајор Милан Бјелица. Припадници 204. ваздухопловне бригаде припремили су на централној стајанци тактичко-технички збор ваздухоплова који се налазе на употреби у тој јединици, те су сви љубитељи авијације, међу којима су нај-

бројнија била деца, могли да виде наоружање и опрему српског ваздухопловства.

Министар Шутановац је том приликом најавио да ће у оквиру промоције Војске Србије током априла широм Србије у касарнама бити одржани „отворени дани“.

– Биће то прилика за грађане, децу и све заљубљенике у војску да дођу у касарне виде са чиме Војска располаже и какву технику употребљава –

рекао је министар и истакао значај обележавања великог јубилеја, сто година постојања ваздухопловства у Србији, какав велики број земаља Европе и света нема. Аеромитинг у Београду биће одржан 2. септембра.

Посетиоци на аеродрому Батајница имали су прилику да изблиза виде авионе типа *Уџва*, *Ласџа*, *сујергалеб*, *орао*, МиГ-21, МиГ-29, *анџонов*, као и хеликоптере Ми-8 и Ми-17. Своје место на стајанци добила су и средства

која се налазе у 250. ракетној бригади ПВД – нева и куб, радари из 126. бригаде ВОЈИН и опрема 210. батаљона везе.

Највећу пажњу посетилаца свакако је привукао атрактиван летачки програм хеликоптера „газеле“ и Ми-17 са ведром за гашење пожара и авиона „суџергалеб“, МиГ-21 и МиГ-29.

Циљ отварања капије свим заинтересованим суграђанима је да се кроз дружење са ваздухопловцима увере у њихове способности и да се промовише војни позив, посебно пилотски. ■

М. БОРОВИНА
Снимили Ј. МАМУЛА и И. САЛИНГЕР

Урадили смо нешто лепо

Према речима команданта 204. ваздухопловне бригаде бригадног генерала Предрага Бандића, „Отворени дан“ још једном је потврдио да народ воли авијатичаре и ваздухопловство, нарочито војно.

Моделари из многобројних српских клубова представили су радио-контролисане моделе у летећем и статичном програму, док су ваздухопловни макетари представили своје макете.

На Батајницу су бројне школе организовано довеле своје основце, а у организацији Града Београда деца без родитељског старања такође су провела дан уз наше пилоте.

Глумачка екипа серије „Војна академија“, која је на аеродром слетела хеликоптером Ми-8, изазвала је велико одушевљење свих присутних, нарочито деце, која су се са јунацима те серије сликала и добијала аутограме.

Глумац Бојан Перић (у серији кадет Стошић) каже да је снимање серије „Војна академија“ за њега неповољиво искуство.

– Број овде присутне деце, која су нама поклонила велику пажњу, говори да смо урадили нешто лепо – рекао је Перић.

За Јелисавету Орашанин, у серији кадеткиња Роксанда, припрема за серију била је напорна, али, како ка-

же, сада се види да се то исплатило.

Невена Ристић, која тумачи лик Бисе, кадеткиње млађе класе, верује да ће искуство са снимања те серије памти

– Било је дивно оживљавати те младе људе који имају заиста невероватан позив - рекла је она и истакла да су припреме које су имали пре снимања биле корисне и занимљиве, захваљујући старешинама које су са њима радиле.

Режисер Дејан Зечевић објаснио је да му је најважнији задатак био да представи живот на Академији на атрактиван и занимљив начин.

СУСРЕТ МИНИСТАРА ШУТАНОВЦА И АНГЕЛОВА

Министар одбране Драган Шутановац разговарао је на маргинама конференције Процеса сарадње у Југоисточној Европи са министром одбране Бугарске Ањом Ангеловим.

Министри су разговарали о билатералној војној сарадњи две државе, при чему су се сложили да су ти односи на изузетно високом нивоу, са константним увећањем броја активности и квалитета сарадње.

Тежиште сарадње одвија се у области заједничких вежби и обуке, чији су резултат и успешно изведена гађања на полигону Шабла у Бугарској 2010. и 2011. године.

На састанку је разговарано и о унапређењу билатералне сарадње у наредном периоду, а посебно о војнотехничкој сарадњи, заједничком истраживању и развоју наоружања и војне опреме, као и сарадњи у области војне медицине.

Министар Шутановац захвалио је бугарском колеги на подршци приступању наше земље и система одбране војним структурама Европске уније, а пре свега на подршци закључивању административног аранжмана са Европском одбрамбеном агенцијом. ■

ОБЕЛЕЖЕНА ГОДИШЊИЦА ПРОБОЈА СРЕМСКОГ ФРОНТА

Уз државне и војне почасте, 12. априла у Адашевцима код Шида обележена је 67. годишњица пробоја Сремског фронта, који је означио крај Другог светског рата на територији Србије.

На спомен-комплекс Сремски фронт венце су положили в.д. председника Републике и председница Народне скупштине Славица Ђукић Дејановић, потпредседник Владе Ивица Дачић и државни секретар у Министарству одбране Игор Јовичић. Венце су положили и представници Аутономне покрајине Војводина, СУБНОР-а и делегације

амбасада земаља савезница у Другом светском рату.

Организатори манифестације су Одбор Владе Србије за неговање традиција, Министарство одбране и општина Шид.

Сремски фронт је у историји народноослободилачке борбе остао један од најдуготрајнијих, најтежих и најславнијих ратних испита положених током ослобађања Југославије. У рововским борбама од октобра 1944. до 12. априла 1945. године на обе стране учествовало је око 250.000 војника. За тих 170 дана погинуло је више од 13.000 припадника Народноослободилачке војске и око 1.800 бораца Црвене армије, Бугарске народне армије и бригаде „Италија“. Губици немачких и хрватских снага на Сремском фронту били су много већи и процењују се на око 30.000 погинулих.

После пробоја Сремског фронта, у складу са општом савезничком офанзивом, снаге Југословенске армије су за кратко време ослободиле целу територију Југославије, укључујући Истру и Словеначко приморје, а неколико јединица је са Сремског фронта доспело и до Трста. ■

Д. ГЛИШИЋ
Снимио Р. ПОПОВИЋ

Фабрика „Милан Благојевић - наменска“ у Лучанима

НОВИ ИЗВОЗНИ ПОСЛОВИ

Истичући значај наменске индустрије, министар Шутановац је оценио да је она једна од највиталнијих грана индустрије наше земље и да је фабрика у Лучанима кључна за наменску индустрију Србије

Министар одбране Драган Шутановац, помоћник министра за материјалне ресурсе Илија Пилиповић, начелник Управе за одбрамбене технологије, бригадни генерал др Бојан Зрнић, са сарадницима, обишли су 6. априла предузеће „Милан Благојевић - наменска“ у Лучанима. Након разговора са руководством фабрике, министар је обишао погоне за израду сагорљивих елемената и погон за основно пуњење.

- Фабрике у Ваљевоу, Чачку и Ужицу директно зависе од компонената које се производе у фабрици у Лучанима. У протеклом периоду, ова фабрика је задржала своје капацитете, уполнила младе стручњаке, као и инжењере, који дуги низ година нису запошљавани у овом региону истакао је министар Шутановац, додајући да је у протекле четири године повећана производња за 70 одсто и да је дуплирана просечна плата, која је данас виша од просечне плате у Србији.

Како је нагласио министар одбране, добијањем статуса кандидата и отпочињањем преговора са Европском одбрамбеном агенцијом, Србија враћа и заузима адекватно место када је реч о пословима одбрамбене индустрије.

Према речима директора предузећа „Милан Благојевић - наменска“ у Лучанима, Радоша Миловановића, успелост капацитета тог предузећа од 2007. бележи стални раст.

- Капацитети наше фабрике су у овој и наредној години у потпуности успелени, фабрика ради и викендом истакао је директор Миловановић, додајући да су спремни да одговоре свим захтевима када је реч о производњи и капацитетима.

КАПАЦИТЕТИ ФАБРИКЕ

Говорећи о капацитетима фабрике, министар Шутановац је истакао да она запошљава 1015 радника, од којих око 100 ради по уговорној обавези, а од тог броја 90 су инжењери. Уз то, протекле године је примљено 15 младих инжењера разних струка на одговорна места у том предузећу.

- Када је реч о извозу, 2007. године било је нешто више од 60 милиона долара извоза, а претходне две године просек извоза је 50 милиона долара. Већ за ову годину уговорени су послови у износу око 275 милиона долара. Укупно је уговорено за наредни период око 600 милиона долара – нагласио је министар, указујући да одбрамбена индустрија са десетак хиљада запослених ствара велику добит.

Он је посебно истакао да је након добијања статуса кандидата и почетка преговора наше земље са Европском одбрамбеном агенцијом повећана потражња за производима, а фабрику је већ посетило неколико делегација међу којима и компаније „Ценерал Динамикс“.

Предузеће „Милан Благојевић-Наменска“ А.Д.- Лучани део је одбрамбене индустрије Србије, а данас је у области барута и експлозива признат произвођач у свету. Послује као акционарско друштво затвореног типа, у коме је 67,78 процената капитала у власништву државе и запошљава око 1.000 радника. Предузеће МБ-Наменска извози производе у 26 земаља света и то у Европи, Азији, Северној и Јужној Америци. Признање за квалитет производа, као најјачи аргумент за добар пласман на светском тржишту, потврђено је Сертификатом система менаџмента квалитетом ИСО 9001. ■

Биљана МИЉИЋ
Снимио Јово МАМУЉА

СНИМАО Р. ПОПОВИЋ

Обележена годишњица Топличког устанка

► Поуке бурне историје

Поводом обележавања 95. годишњице Топличког устанка у селу Горње Гргуре, у општини Блаце, 7. априла приређена је церемонија којој су присуствовали вршилац дужности председника Републике Србије Славица Ђукић Дејановић, премијер Мирко Цветковић, министар одбране Драган Шутановац, министар унутрашњих послова Ивица Дачић, заменик начелника Генералштаба генерал-мајор Милан Бјелица, представници локалних власти и верских заједница.

Том приликом премијер Цветковић је истакао да је Топлички устанак парадиџма српске историје.

– Овај догађај живео је између стварности и мита у којем се преплићу српско јунаштво и неслога. Данас је прилика да преиспитамо колико смо поука извукли из те бурне историје и да одговоримо на питање где је Србија данас те да трасирамо њен пут ка будућности – рекао је Цветковић.

После литургије у цркви у којој се чувају мошти Косте Војновића, вође Топличког устанка, одржан је помен погинулим ратницима и жртвама агресора у Првом светском рату, а затим су делегације положили венце на споменик топличким јунацима.

Топлички устанак био је устанак Срба против бугарске и аустроугарске окупације за време Првог светског рата. То је био једини устанак у некој окупираној држави током целог Првог светског рата, а трајао је од 21. фебруара до 25. марта 1917. године. Повод за избијање устанка било је регрутовање српских младића у бугарску војску, а први отворени сукоби српских чета и окупаторских оружаних снага забележени су 12. марта. У борбама које су трајале 20 дана животе је изгубило око 6.000 устаника, мада се сматра да је жртава, нарочито цивилних, било више.

Борбе су настављене и после 25. марта, када је Бугарска званично прогласила крај ратних активности, а трајале су током читаве 1917. године. Битке које је на територији општине Блаце предводио Коста Војновић сматране су најзначајнијим, а на месту његове погибје 1917. године одржана је церемонија обележавања годишњице устанка. ■

Н. ДРАЖОВИЋ

► Венци на Споменик браниоцима Београда

Поводом обележавања 71. године од почетка Другог светског рата у Србији и бомбардовања градова, делегација Министарства одбране и Војске Србије, коју је предводио министар одбране Драган Шутановац, положила је 6. априла венац на Споменик пилотима браниоцима Београда априла 1941. године.

У делегацији су били командант Ваздухопловства и противваздухопловне одбране генерал-мајор Ранко Живак и пуковник Дејан Јоксимовић, начелник штаба Команде Ваздухопловства и ПВО.

СНИМАО С. САВИЋ

Венце на Споменик пилотима, подигнут на Земунском кеју, положили су и делегације Министарства рада и социјалне политике, Града Београда и борацких организација и удружења.

У априлском рату 1941. многоструко надмоћнијем непријатељу супротставили су се и пилоти Војске Краљевине Југославије, који су, у готово безнадежној ваздушној борби, већ првог дана оборили неколико немачких авиона. За одбрану Београда тада је био одређен VI ловачки пук, смештен у Земуну и Прњавору, који је имао 43 авиона ловца. ■

М. Б.

► Тужилаштво ради на предмету бомбардовања РТС-а

Портпарол Републичког јавног тужилаштва Томо Зорић изјавио је да надлежно тужилаштво поступа у предмету поводом НАТО бомбардовања зграде Радио-телевизије Србије и погибје 16 радника те медијске куће 23. априла 1999. године, истичући да нема бојазни да ће тај предмет застарети.

Према његовим речима, Министарство одбране је у потпуности поступило по налогу тужилаштва и доставило сву тражену документацију која се односи на тај догађај.

У НАТО бомбардовању 23. априла 1999. године погинуло је 16 радника РТС-а због непредузимања потребних мера за њихову безбедност. ■

Танјуг

► Посета Центру за обуку у Пожаревцу

Министар одбране Драган Шутановац, заменик начелника Генералштаба ВС генерал-мајор Милан Бјелица и командант Команде за обуку бригадни генерал Душан Стојановић посетили су 4. априла Центар за обуку Копнене војске у Пожаревцу, у касарни „Генерал Павле Јуришић Штурм“. Присуствовао је и градоначелник града Пожаревца Миодраг Милосављевић.

Министар је обишао објекте Центра и спомен собу, а присуствовао је и приказу обуке по специјалностима. Након показне вежбе припадника Центра, министар Шутановац је истакао да је обука веома важан део професионализације војске.

– Колико год војник био опремљен, ако није добро обучен, – није у функцији. Жеља нам је да сви наши припадници буду у потпуности обучени на највишем нивоу – оценио је министар Шутановац, додајући да ће у овај центар ускоро доћи нова генерација војника на добровољном служењу војног рока.

Снимак Д. БАНДА

Заступник команданта Центра за обуку Копнене војске у Пожаревцу пуковник Душко Шљиванчанин, представљајући установу, истакао је да је њој поверена обука подофицира, професионалних војника и војника на добровољном служењу војног рока. ■

Б. М.

► Сећање на припаднике Команде 1. армије

У присуству чланова породица погинулих припадника 1. армије Војске Југославије, представника Удружења породица палих бораца ратова 1990-1999, Српске православне цркве и команди, јединица и установа у касарни „Топчидер“, 31. марта обележена је 13. годишњица погибије припадника Команде 1. армије.

У ноћи 31. марта 1999. године, са пет пројектила погођена је зграда Команде 1. армије, када су на својим радним местима погинула четири официра - пуковници Љубомир Томић, Станиша Миловановић и Јован Бугарић и капетан Митар Милинковић. ■

► Чешка делегација у Чети за обуку САНИТЕТСКЕ СЛУЖБЕ

Ради сагледавања концепта организације и планирања логистичке подршке чешке армије и упознавања са организацијом, радом и могућностима ангажовања Србије у Мултинационалном логистичком центру (MLCC), стручни тим који је предводио директор Центра пуковник Мирослав Пеликан обишао је Чету за обуку санитарне службе.

Потпуковник Милан Терзић, заступник команданта Центра за обуку логистике, у чијем саставу је Чета за обуку санитарне службе, упознао је госте из Чешке са организацијом и могућностима јединице. Потпуковник Терзић посебно је истакао да се обука кадра санитарне службе реализује по међународно признатим стандардима, а потврда за то су досад реализовани међународни курсеви. ■

► Комеморација на Маљену

На планини Маљен, 6. априла, одржан је годишњи помен потпоручницима Жељку Савичићу и Симиши Радићу који су погинули у нападу НАТО авијације, 1999. године, док су у радару обављали дужност официра за навођење.

Припадници 126. бригаде ВОЈИН сваке године, у присуству породица и пријатеља, организују помен у знак сећања на двојицу младих официра који су храбро бранили своју земљу.

Ове године на обележавању годишњице њихове погибије говорио је потпуковник Мирослав Мирковић, начелник штаба бригаде.

► Гардисти у акцији чишћења на Врачару

У оквиру цивилно-војне сарадње Гарде и општине Врачар, у пролећно уређење ове београдске општине, 7. априла, укључили су се и припадници Гарде.

Мајор Бојан Симеуновић, начелник Групе за цивилно-војну сарадњу у Гарди, истакао је да је циљ сарадње, осим одржавања поверења грађана према Војсци Србије, отклањање отпадног материјала у општини Врачар ради заштите животне средине.

Припадници Гарде су зимом први изашли и помагали грађанима у уклањању снега са тротоара и улица у Београду. ■

С. А.

Пуковник др Слободан Илић, директор Техничког

Квалитет по мери

Скоро сва техничка средства у оперативној употреби у Војсци Србије прошла су испитивање и верификацију у Техничком опитном центру. И убудуће обезбеђење квалитета средстава наоружања и војне опреме биће најважнији задатак ове реномиране установе.

Запослени у Техничком опитном центру 22. марта обележили су 39 година постојања те установе. Током непуне четири деценије три слова њеног назива – ТОЦ – постала су синоним за квалитет испитивања средстава НВО.

О ономе шта су прошле година радили, али и о плановима за будућност, разговарали смо са директором пуковником доц. др Слободаном Илићем, који је од децембра прошле године на тој дужности.

■ *Технички опитни центар Војске Србије настао је пре*

седам година интеграцијом шри опитна центара – Ков-овског, ваздухопловног и морнарског – како би се рационализовали испитивања Војске. Сада се мерни системи, инструменти и лабораторије користе за интервидовска испитивања. Како се то показало у пракси?

– Данас је ТОЦ смештен на три локације – Београд–Кумодраж, аеродром Батајница и Никинци. Два центра за испитивање производа и око 25 технолошких целина у виду лабораторија обједињују разноврсност

материјалних капацитета и људи. Не могуће је очекивати да ТОЦ подједнако развија све своје функционалне способности у свим областима испитивања истовремено, јер су за такав приступ неопходна велика финансијска средства. Зато се врло корисним показало обједињавање капацитета. Са претпостављеном Управом за планирање и развој ПШ ВС већ смо дефинисали у ком правцу ће се функционалне способности ТОЦ-а развијати у будућности. Наравно, то се односи на капитална опремања по питању ватрене моћи, мобилности, заштите и командно-информационих система.

Осим тога, недопустиво је живети у 21. веку, а у току календарске године не направити искорак у опремању или едукацији. То није стагнација у развоју функционалних способности, како би је неки оценили, већ едукативно и технолошко назадовање.

У многим случајевима није ни неопходно развијати сопствене испитне капацитете, јер су произвођачи – испоручиоци средстава НВО дужни

БРОЈКЕ

У протеклој години у ТОЦ-у су остварени запажени резултати: урађено је 39 елабората о завршним испитивањима и извештаја о верификационим испитивањима, издато је 1.106 протокола о испитивању, 1.392 уверења о еталонирању и прегледу мерне опреме, 51 сертификат и 34 потврда о саобразности и 58 извештаја.

од земаља развиле су такозвани „инспекцијски надзор“ купца над произвођачем средстава НВО, у времену када произвођач производи према уговору за купца. Такав приступ је рационалнији са становишта корисника и купца, па је развијен као алтернатива војним контролорима који су стално били у фабрикама.

У будућности ТОЦ и Војна контрола квалитета (ВКК) морају заједно прикупљати објективне доказе о испуњености уговорених захтева квалитета. То не значи да неке оцене испуњености захтева квалитета у будућности треба базирати на „поверењу“. Напротив, испуњеност свих захтева квалитета мора бити оцењена, само је питање начина долажења до објективног доказа. Према томе, ми у ТОЦ-у немамо алтернативу у области оцењивања усаглашености, али имамо обавезу да развијамо, заједно са ВКК, све начине прикупљања објективних доказа да су захтеви квалитета испуњени.

■ *Колико тактички носиоци уважавају ваше препоруке?*

– У принципу их уважавају, бар је то моје досадашње искуство, а то сам чуо и од својих претходника. Коначно, имамо исти циљ – да се опремимо квалитетним средствима НВО. Зато сматрам корисним да будемо укључени још у фази уговарања средстава НВО. То се пре свега односи на дефинисање времена потребног за опитовање и дефинисање захтева за обезбеђење објективних доказа произвођача да су уговорени захтеви квалитета испуњени. По потреби, према зах-

теву тактичких носилаца, свој допринос дајемо и путем дефинисања тактичко-техничких захтева.

■ *Да ли понекад ширите притиске око давања позитивне оцене за неко средство НВО које то не заслужује?*

– Откако сам на овој дужности на мене нико није вршио притисак. То још нисам доживео и надам се да нећу. Искрено, нећу томе ни подлећи. Зашто бих? Поверена ми је ова дужност у Војсци Србије и ја ћу је обављати најбоље што могу. То сам доласком на ову дужност рекао и својим потчињенима и исто захтевам од њих.

■ *Испитивање, развој и испитивања средстава НВО захтевају значајна финансијска средства. Може ли се негде уштедећи?*

– Да, пре свега у области испитних капацитета са којима располажу

ПРОФЕСИОНАЛНИ ИНТЕГРИТЕТ

Опремање Војске Србије средствима НВО доказаног употребног квалитета императив је за Технички опитни центар. Из тога произилази у пракси потврђена традиционална „имуност ТОЦ-а“ на различите интересе учесника у процесу опремања.

Технички опитни центар и Војнотехнички институт. Иако наше установе по природи посла морају бити независне, јер бисмо изгубили кредибилитет да оцењујемо, не смета ако користимо исте објекте, чак и лабораторије. Да будем јасан, у будућности не смео дозволити развој дуплих испитних капацитета између ове две научноистраживачке установе у систему одбране. Конкретно, нерационално је да ТОЦ и ВТИ развијају своје лабораторије за електромагнетску компатибилност или испитивање мотора. У систему одбране једна је сасвим довољна за ту врсту испитивања. Чак можемо и сло-

опитног центра

војске

да обезбеде и објективне доказе да су испуњени одређени уговорени захтеви квалитета.

■ *Има ли ТОЦ алтернативу у области испитивања наоружања и војне опреме?*

– На сву срећу ТОЦ није усамљен у задатку да сваки захтев квалитета мора бити доказан пре усвајања средстава НВО у оперативну употребу, или барем не би требао бити.

У свету, а и код нас, укинута су радна места војних контролора који су боравили у фабрикама, па је питање ко и како у тој ситуацији обезбеђује квалитет средстава НВО. Неке

бодне капацитете да упослимо за пружање услуга, уз наплату, корисницима изван система одбране. Будуће студије развоја ТОЦ-а и ВТИ-а морају бити у складу с тим опредељењем и ми на томе већ заједно радимо.

■ *Годинама ТОЦ остварује значајна финансијска средстава за пружање услуга предузећима наменске и фирмама које се баве одбрамбеним технологијама. Да ли су и прошле године она била значајна?*

– Средства од приходовања су увек добро дошла и користе се првенствено за одржавање испитних капацитета и обуку. Она су за ТОЦ у про-

ВЕРИФИКАЦИЈА

Све проверавамо и никоме не гледамо кроз прсте. Од реномираних произвођача електронских компонената и наоружања добијали смо средства НВО којима смо налазили недостатке, а због којих од нас нису добили препоруку за увођење у оперативну употребу Војске Србије. Наше оцене квалитета произвођачи су до сада прихватили, често изненађени сопственим пропустом.

шлој години била врло значајна. Технички опити центар је прошле године реализовао више од 95 одсто остварених средстава из прихода. Иако ТОЦ пружа услуге уз наплату, постоји устаљена пракса да приоритет има Генералштаб ВС, затим ВТИ и ремонтни заводи и на крају они којима пружамо услуге уз наплату.

■ *Технички опитни центар надлежан је и за метролошко обезбеђење у систему одбране. Да ли је дошло до значајних промена у тој области?*

– Тактички носилац метролошке делатности у систему одбране је Дирекција за стандардизацију, кодификацију и метрологију Управе за одбрамбене технологије. Међутим, кључну техничку улогу у тој области има

наш опитни центар, који поседује три примарне метролошке лабораторије, акредитоване од Акредитационог тела Србије (АТС), а у складу са захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17025. Предстоји нам усаглашавање подзаконских аката са одредбама новог Закона о метрологији у Републици Србији и Правилника о метролошкој делатности у области одбране. Постоје могућности за рационализацију и у тој области. Ту пре свега мислим на преиспитивање рокова за еталонирање мерне опреме, чиме би се уштедела знатна финансијска средства.

■ *У ком правцу иде даља модернизација ТОЦ-а, пре свега његових центара за испитивање – у Никинцима и Батајници?*

– Раније започети пројекат Безбедносно-информационог система (БИС) у Никинцима већ даје резултате. Гађања на ватреним положајима А, Б и Д, где је БИС већ уведен, могу се пратити не само иза заклона, него и из других наменских просторија. Али ту нећемо стати. У наредном периоду тежиште нам је на модернизацији осталих ватрених положаја, опремању савременом испитно-мерном опремом, реконструкцији дела инфраструктуре полигона и кадровском ојачању Центра.

Тренутно се у Никинцима ради на информационом делу БИС-а. По-

ребно је да се сви релевантни подаци са разних локација аутоматски сливају на једно место – у центар за обраду података. Тако уређени ватрени положаји били би вишеструко корисни јер би, поред опитовања за потребе развоја или верификационих испитивања, могли да се користе и за обуку припадника Војске Србије, пре свега за вођене ракетне пројектиле.

Када је реч о Центру за летна испитивања у Батајници, значајна средства определили смо за набавку најса-

МЕТОДЕ ОПИТОВАЊА

Сваког дана имамо све бољу испитно-мерну опрему, а то аутоматски значи и да се методе испитивања морају ревидирати. Њихову валидацију врши научно веће ТОЦ и кроз међулабораторијска поређења у земљи и иностранству. Такође, ТОЦ се може похвалити да има обимну документацију, али желео бих да нагласим да ћемо све наше стандарде, упутства и правилнике, пренети у електронску форму, како би остварили ефикаснији приступ неопходним документима и успоставили електронско пословање.

СЕРТИФИКАЦИЈА

Током ове године требало би да потврдимо наш квалитет у ре-акредитацијама. Такође, да добијемо сертификацију ТОЦ-а за испитивање ваздухопловних средстава код Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије. Коначно, тежимо да се повећа број установа којима вршимо услуге изван система одбране. Они који желе квалитетан производ, потврду квалитета траже код проверене установе.

временијег аквизицијског система. Применом тог аквизицијског система значајно ће се скратити време опитовања, јер ће се истовремено мерити већи број различитих параметара ваздухоплова. То није потребно само за авион „даста“, већ и за беспилотне летелице „врабац“ и „пегаз“ и друга ваздухопловна средства у будућности.

■ *Имајући све то у виду, како оцењујете компетенцију ТОЦ-а данас у области оцењивања усаглашености производа?*

– То је веома комплексно питање. Навешћу три аспекта која могу

бити значајна за оцену компетентности ТОЦ-а. Први се заснива на чињеници да је Генералштаб ВС задовољан квалитетом нашег рада. Други аспект наше компетентности произилази из чињенице да су сви резултати испитивања, саопштени у елаборатима (извештајима) о испитивању, предмет разматрања и вредновања од тактичких носилаца и произвођача. Они се слажу са објективним доказима о употребном квалитету средстава НВО, чак и када су оцене садржане у елаборатима (извештајима) негативне.

Трећи аспект базиран је на чињеници да поседујемо све сертификате у области оцењивања усаглашености техничких производа, у складу са захтевима светских стандарда квалитета. Наше лабораторије су акредитоване за испитивање и еталонирање према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17025, Сертификационо тело је акредитовано према захтевима стандарда SRPS EN 45011, а Контролна организација према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 17020. Наравно, основа свега тога је сертифицирани систем менаџмента квалитетом према захтевима стандарда SRPS ISO 9001. Има ли боље оцене компетентности?

■ *Какви су Ваши планови за будућност установе којом руководите?*

– У претходном периоду, захваљујући напорима Управе за планирање и развој (Ј-5) ГШ ВС, уложена су значајна финансијска средства у опремање и инфраструктурно уређење ТОЦ-а у целини. Из тог разлога, поред редовног опремања испитно-мерном опремом, планирамо да већу пажњу посветимо кадровским питањима. Све успехе Техничког опитног центра оствару-

НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА

Технички опитни центар покренуо је све неопходне активности да се код Министарства за просвету и науку Републике Србије акредитује као научноистраживачка организација. Добијање акредитације омогућиће нам да учествујемо у научноистраживачким пројектима које финансира ово министарство, самостално или у сарадњи са другим установама. Жеља нам је да у стручном смислу, као научноистраживачка организација са свим својим капацитетима, постанемо саставни део Универзитета одбране.

ју заправо запослени у њему. За даљи успешан рад установе није довољно само редовно образовање. Неопходна знања и вештине морају се стицати кроз праксу и перманентно усавршавање запослених, као и преношење знања на млађе колеге. У том смислу ТОЦ ће у наредном периоду расписати јавни конкурс за пријем нових лица – будућих истраживача.

С обзиром на захтеве који произилазе из примене савремене испитно-мерне опреме и технологија испитивања, неопходно је даље стручно-специјалистичко усавршавање запослених у земљи и иностранству. Евидентно је да није лако постати истраживач ТОЦ-а, јер су за стасавање нашег истраживача неопходна специфична знања, вештине и пракса. ■

Мира ШВЕДИЋ
Мирјана БОРОВИНА
Снимио Горан СТАНКОВИЋ

Снимио Зоран ИЛИЋ

Фабрика Јумко Врање

Улагања у домаћу производњу

Министарство одбране је улагањем у производњу нове тканине и нове униформе М-10 оживело врањску фабрику

Током посете Врању, 9. априла, министар одбране Драган Шутановац, начелник Генералштаба Војске Србије генерал-потпуковник Љубиша Диковић и помоћник министра за материјалне ресурсе Илија Пилиповић са сарадницима обишли су Холдинг компанију *Памучни комбинаџи Јумко* и разговарали са руководством те компаније.

Током обиласка погона у којима се шије униформа типа М-10 министар је имао прилике да види и дигиталну униформу са пустињском дезеном.

Према речима министра Шутановца та фабрика је до пре две године била у јако лошем стању.

– Радници нису примали плату и нису имали посла. Након планирања са менаџментом *Јумка*, након производње нове униформе и нове тканине, Министарство одбране је покренуло производњу у фабрици – истакао је министар Шутановац. Он је напоменуо да је до сада око 650 милиона динара уложено у униформе и друге производе које ради компанија *Јумко* за потребе наше војске.

– Очекујемо да уговоримо више од 200 милиона динара и да практично

до краја ове године сви припадници Војске Србије који носе униформу, носе нову М-10 униформу која је производ сарадње ВТИ-а и фабрике *Јумко* – рекао је министар и додао да је та компанија типичан пример како могу средства из буџета да се користе за куповину домаћих производа.

Министар је подсетио да је управо Министарство одбране од самог почетка инсистирало на домаћим произвођачима и да се, сем памука који се увози, све остало производи у Србији.

– На овај начин помажемо привреду Србије, али и буџет Републике Србије од кога зависи и сама војска. Подсећам да то исто радимо и у Прибоју, у *Застави* и низу других фабрика које су важне за наш систем – рекао је министар одбране. Он је напоменуо да Министарство одбране на годишњем нивоу издваја милијарду динара за плате запослених у Министарству одбране и Војсци Србије на простору града Врања.

Шутановац је подсетио да је то министарство у протекле две године у Војсци Србије запослило око 1.000 младих људи.

– Захваљујући Војсци Србије и Министарству одбране, уз *Јумко* укупно 3.000 људи је нашло ухлебљење, а то је нешто што је нама јако важно – истакао је министар Шутановац.

Компанија *Јумко* је до септембра 2011. испоручила Министарству одбране и Војсци Србије 8.418 комплета униформа типа М-10, а до јула месеца је планирана испорука још 8.959 комплета, који су раније уговорени. У току је уговарање још 5.360 комплета униформи које ће врањска компанија изградити за нашу војску. ■

Мирјана БОРОВИНА
Снимио Даримир БАНДА

ПОМОЋ ВРАЊУ

Заменик градоначелника Врања, Игор Андонов, током посете *Јумку* изразио је задовољство због свега што је Министарство одбране учинило у протекле четири године, не само за град Врање, већ и за цео југ Србије. Он је истакао значај капацитета запошљавања базе *Југ, Јумка*, а послом који су ту добили, грађанима овог дела Србије вратила се нада, а то су људи који сада имају посао и редовне плате. Он је похвалио напоре Војске Србије у изградњи моста у месту Мазараћ, који је после две деценије опет спојио две општине.

– Уз то, тренутно је у изградњи зграда са 27 станова намењених за припаднике Војске Србије у Врању, који ће бити замењени за земљиште које је мастер планом Војска предвидела. То је веома битно за град Врање, јер ће доћи до проширења индустријске зоне и стамбено пословног центра – истакао је Андонов, закључујући „да су се остала министарства позабавила југом Србије само десети део као Министарство одбране, овде би се живело много боље него сад“.

Компанија *Прва петолетка* у Трстенику

Поверење у систем одбране

Ова компанија је веома важна за наменску индустрију Србије, а ово је прва посета министра одбране у 63 године њеног постојања, рекао је министар Шутановац у Трстенику

Током посете, 5. априла, министар Шутановац је разговарао са директором предузећа Ненадом Трифуновићем, након чега су обишли истраживачко-развојни центар и прототипске радионице, уз презентацију уређаја, капацитета и могућности постројења.

Министар Шутановац је разговарао и са председником општине Стеваном Ђаковићем. У пратњи министра одбране били су помоћник за материјалне ресурсе Илија Пилиповић и заменик начелника Генералштаба генерал-мајор Милан Бјелица.

– Ова прва посета *Првој петолетки* говори да смо заинтересовани за ову фабрику са аспекта система одбране и целокупне реиндустријализа-

ције наше државе – рекао је министар одбране и додао да без ове фабрике не постоји авио индустрија Србије, не може да ради УТВА, нити можемо да радимо ремонт наших тенкова.

– Оно што сам видео у Предузеће за производњу наменских производа *ППТ-Наменска*, овде у Трстенику, знатно је боље од онога што сам очекивао, јер се фабрика налази у веома добром стању и очекујем да испунимо планове које смо поставили и да фабрика има веће упошљавање у будућности. Важно је рећи да после низа година стагнације, фабрика има купце и на истоку и на западу, и то за цивилне и војне програме, а то је веома важно са аспекта конкурентности. На нама је да покушамо да отворимо још више могућности у иностранству

БОГАТ АСОРТИМАН

ППТ-Наменска основана је 1972. као део Фабрике хидраулике и пнеуматике *Прва Петолетка*. Први производи направљени у њој били су авионски стајни трапови. Убрзо после тога почела је производња других хидрауличких и пнеуматских компонената.

Данас се у тој фабрици конструишу, развијају и производе различите хидрауличке, пнеуматске, серво-компоненте и други уређаји за војно и цивилно тржиште.

и да ова фабрика у склопу целе одбрамбене индустрије добије могућност да извози још више – рекао је министар Шутановац и нагласио да постоји државни интерес да ова фабрика буде већински у државном власништву.

– Жеља нам је да ова фабрика стане на ноге и изузетно је важно да буде заступљена у ланцу производње у Србији. Дешавало се да поједине фабрике купују машине у иностранству, не знајући да те машине могу да се направе овде у Трстенику, и мислим да је то време за нама – рекао је министар Шутановац.

Директор фабрике Ненад Трифуновић истакао је да је Захвалница министру одбране уследила као резултат поверења и дугогодишње добре сарадње са Министарством одбране.

– Ми смо ову прилику искористили да разговарамо о нашим обавезама које имамо према држави, очекујемо да ће конверзија дуга бити извршена, можда у овом тренутку буде реч о докапитализацији дуга и самим тим држава постаје већински власник фабрике *ППТ-Наменска*. Желимо да се укључимо у производњу наоружања и војне опреме за нашу државу у којој постоји таквих шест фабрика, а ми очекујемо да постанемо седма, што може да се деси већ овог месеца – изјавио је Трифуновић. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Даримир БАНДА

► Обука родних саветника у мировним операцијама

На курсу за обуку родних саветника и саветница команданата националних контингената у мировним операцијама, одржаном у Центру за мировне операције Генералштаба Војске Србије, државна секретарка др Тања Мишчевић изразила је очекивање да ће курс, први у региону Западног Балкана, следећих година окупљати све већи број учесника из наших и оружаних снага земаља из региона.

– Реализацијом овог курса директно се реализују чак три циља предвиђена НАП-ом (Национални акциони план за примену Резолуције 1325СБ УН – Жене, мир и безбедност у Републици Србије 2010–2015). Јача се изградња предвиђених институционалних тела и механизма родне равноправности за спровођење НАП-а. обезбеђује се повећање учешћа жена у решавању конфликта, постконфликтних ситуација и веће учешће у мултинационалним операцијама и ствара се механизам који треба да обезбеди већу делотворну заштиту жена у националном контин-

генту, као и жена и девојака међу локалним становништвом у мултинационалним операцијама – истакла је Тања Мишчевић.

Начелник Центра за мировне операције пуковник Јелесије Радивојевић истакао је као једну од најважнијих специфичности курса чињеницу да први пут на специјалистичким курсевима у организацији Центра за мировне операције у улози слушалаца учествују и цивилна лица на служби у Министарству одбране и Војсци Србије.

Слушаоци се оспособљавају за родне саветнике и саветнице у мултинационалним командама и штабовима и командама и штабовима националних контингената у мултинационалним операцијама, у складу са стандардима УН, ЕУ и НАТО.

Курс су организовали Здружена оперативна команда ГШ ВС и Агенција за родну равноправност и оснаживање жена „UN Women“, а директор курса је мајор Горан Топаловић. ■

Н. ДРАЖОВИЋ

► Мајор Станић у операцији ATALANTA

Заменик начелника Генералштаба Војске Србије генерал-мајор Милан Бјелица примио је мајора Владана Станића, који је упућен у мултинационалну операцију Европске уније у борби против пирата у Сомалији (EU NAFOR Somalia – Operation ATALANTA).

Мултинационална операција Европске уније покренута је у оквиру заједничке Европске безбедносне и одбрамбене политике, на основу резолуција Савета безбедности Уједињених нација, а доприноси побољшању поморске сигурности на обалама Сомалије и у Индијском океану.

Мајор Станић биће штабни официр на француском броду „Марна“, а укрцаће се у луци Џибути. ■

► Представници ОРСВ у Крушевцу

Представници Организације за забрану хемијског оружја (ОРСВ) посетили су Центар за усавршавање кадрова атомско-биолошко-хемијске одбране Војске Србије у Крушевцу. Том приликом усаглашене су заједничке активности у овој години.

Поред представника Центра за усавршавање кадрова АХБО, активности су присуствовали и представници Команде за обуку, Војнотехничког института, 246. баталјона АБХО и Националног центра за контролу тровања Војномедицинске академије. ■

► Курс за учешће у мултинационалним операцијама

Начелник Центра за мировне операције пуковник Јелесије Радивојевић отворио је у Генералштабу Војске Србије шести Основни курс за учешће у мултинационалним операцијама.

Двонедељни курс похађало је 30 слушалаца из Министарства одбране и Војске Србије, пет са Факултета безбедности и три са Факултета политичких наука. ■

СНИМЦИ Д. БАЏИЋА

► Сарадња ВМА и општине Свилајнац

Протокол о сарадњи Војномедицинске академије и општине Свилајнац потписали су начелник ВМА бригадни генерал Маријан Новаковић и заменик председника општине Свилајнац Предраг Милановић. Потписивању је присуствовао министар одбране Драган Шутановац.

Након потписивања Протокола о сарадњи, министар Шутановац је изразио задовољство што ће убудуће лекари специјалисти са ВМА два пута месечно пружати услуге пацијентима са простора Свилајнца. Реч је о једном од видова цивилно-војне сарадње покренутом на иницијативу локалне самоуправе те општине.

– Није непознато да је Министарство одбране отворило војне болнице и за лечење цивила, а ово је сада јединствен случај где покушавамо да помогнемо и локалним самоуправама где не постоје болнице – рекао је министар Шутановац и подсетио да Министарство одбране има разумевања за потребе те општине, у којој је недавно изградило и мост.

– У оквиру цивилно-војне сарадње помагали смо грађанима Србије где год је то било неопходно, а посебно нам је драго када можемо да учествујемо у лечењу грађана Србије у оним деловима наше земље где не постоји здравствена заштита на одређеном нивоу – рекао је министар Шутановац и додао да су наши специјалисти обилазили и села на југу Србије и помагали тамошњем становништву.

– Ово ће сада бити континуитет за који се надам да ће заживети и у другим општинама и градовима – рекао је министар одбране.

Заменик градоначелника општине Свилајнац Предраг Милановић захвалио је на привилегији која је указана тој општини.

– У наредном периоду наши грађани могу да добију најбољу здравствену услугу и надам се да ће ова сарадња трајати и у наредним годинама и да ће бити на обострано задовољство – рекао је Милановић. ■

М. БОРОВИНА

► Делегација Универзитета одбране у посети Аустрији

Делегација Универзитета одбране у којој су били ректор генерал-потпуковник проф. др Миодраг Јевтић, проректор за међународну и међууниверзитетску сарадњу пуковник проф. др Горан Дикић и начелник Школе националне одбране пуковник Миле Јелић, посетила је Академију националне одбране и Војну академију Републике Аустрије.

Делегацију Универзитета одбране примили су највиши руководиоци војнообразовних институција, које је предводио начелник Академије за националну одбрану генерал-потпуковник Ерих Цисковић.

Током посете делегација је упознала домаћине са хронологијом активности на конституисању Универзитета одбране и са резултатима оствареним у реформским процесима Министарства одбране Србије. Обе стране изразиле су спремност за проширење обима сарадње у домену војног образовања, учешће на симпозијумима и пројектима у области развоја војнообразовних програма и подржано је укључење Универзитета одбране у програме Европског колеџа безбедности и одбране. ■

► Седница Сената Универзитета одбране

На петој редовној седници Сената Универзитета одбране, којом је председавао ректор генерал-потпуковник проф. др Миодраг Јевтић, представљени су резултати у међууниверзитетској и међународној сарадњи.

Након разматрања предложених општих аката, чланови Сената једногласно су усвојили Правилник о условима и поступку давања сагласности за ангажовање наставника на другој високошколској установи, Правилник о кадетском парламенту, Пословник о раду стручних већа Универзитета одбране, као и предлог Правилника о пријави, изради и одбрани докторске дисертације и промоцији доктора наука, који ће бити достављен Министарству просвете и науке ради прибављања мишљења, сагласно Закону о високом образовању.

Размотрен је и једногласно усвојен предлог ужих научних области на Медицинском факултету Војномедицинске академије.

Пета седница Сената уједно је била и прва електронска седница овог стручног органа, јер је Универзитет одбране успешно реализовао опремање сале за седнице неопходном рачунарском опремом и софтверским програмом. ■

Б. М.

Насеље „ Степа Степановић“ у Београду

Први станари у мају

Изградња насеља „ Степа Степановић“ у Београду доприноси покретању грађевинске индустрије у Србији у условима економске кризе

У Закону о подстицању грађевинске индустрије Републике Србије у условима економске кризе пише да у реализацији пројеката учествују грађевинска предузећа чије је седиште на територији Србије, која имају одговарајуће искуство и референце и запошљавају значајан број радника. Министарство одбране иницирало је изградњу насеља „ Степа Степановић“ као део напора у решавању стамбених проблема припадника Војске Србије, истовремено дајући допринос упошљавању грађевинске оперативе и подстицају домаће грађевинске индустрије.

При реализацији ових пројеката мора се користити домаћи грађевински материјал у учешћу најмање 70 одсто од укупно потребног грађевинског материјала и уграђене опреме, уколико се опрема истог квалитета производи у Републици Србији.

Катарина Конц, представница за медије Грађевинске дирекције Србије, изјавила је да је на досадашњим радовима ангажовано више од 80 грађевинских фирми, које су успиле око 10.000 радника.

– Ангажовано је и 15.000 коопераната, а до завршетка радова на инфраструктури биће ангажовано још око 5.000 радника, што представља укупно 30.000 радника ангажова-

них на целом комплексу. То је веома значајно за грађевинску индустрију у Србији, јер је сврха пројекта помоћ грађевинској индустрији и упошљавање радника, с једне стране, и стварање амбијента у коме ће што већи број младих људи и породица стећи услове за куповину стана путем субвенционисаних кредита које дотира држава.

Објекте у насељу „ Степа Степановић“ карактерише квалитетна изградња и унутрашње опремање, као и испуњавање критеријума које прописује Правилник о енергетској ефикасности објеката. Почетак примене тог правилника планиран је за септембар 2012. године.

УГОВОРИ СА ГРАЂЕВИНСКОМ ДИРЕКЦИЈОМ СРБИЈЕ

У ранијем периоду Министарство одбране закључило је са Грађевинском дирекцијом Србије уговоре о суфинансирању стамбене изградње на локацијама у Београду, Нишу и Новом Саду. До сада је по основу тих уговора преузето 28 станова на територији бивше касарне „ Стеван Синђелић“ у Нишу и 33 стана у Новом Саду у бившој касарни „ Југовићево“. У наредном периоду, у складу са динамиком изградње, Министарство одбране ће преузимати новоизграђене станове у уговореном проценту.

СТАНОВИ ЗА ВОЈСКУ

Министарство одбране је са Грађевинском дирекцијом Србије потписало уговор о суфинансирању станоградње на локацији бивше касарне „Војвода Степа Степановић“, што подразумева да 21 одсто, односно 56.538 квадратних метара стамбеног простора, припада управо Министарству одбране. Грађевинска дирекција до сада је продала око 1.800 станова. Из контингента завршених станова Министарству одбране и Војсци Србије припала су 84 стана.

СТАНОВИ У НИШУ И УЖИЦУ

Већ потписани уговори са локалним самоуправама гарантују прибављање 21 одсто новоизграђених станова на локацији бивше касарне „Бубањски хероји“ у Нишу и око 130 станова у Ужицу као накнада за касарну „4. пук“ и Клуб ВС. Министарство одбране очекује по основу тих уговора прибављање око 350 станова.

– У тренутку пројектовања ти стандарди код нас нису заживели, али смо се ми, по угледу на окружење, потрудили и уклопили у нове стандарде – рекла је Ивана Лучић Топић, дипл. инж. архитектуре надлежна за надзор над грађевинско-занатским радовима на локацији бивше касарне „Војвода Степа Степановић“ и додала да ће сви објекти поседовати пасоше енергетске ефикасности у циљу смањења губитка топлотне енергије и да ће се сваки станар платити само онолико енергије колико потроши, без обзира на квадратуру стана.

Пројектанти Насеља „Степа Степановић“ ставили су акценат на „хумано живљење“, односно осмислили су добро уређени простор који ће пружити одређену врсту комфора будућим станарима. Комплетна инфраструктура, више хиљада паркинг места, уређене зелене површине, игралишта, спортски терени и други садржаји биће део насеља у коме ће живети више од 13.000 становника.

Фасадни радови на неким објектима су завршени и тренутно се ради постављање паркета, унутрашња столарија, керамички радови и санитарије, а све је то прве класе домаће производње.

Асфалтиран је део прикључка до Кумодрашке улице и сада се асфалтирају паркинг простори око зграда. У току су радови на водоводу, топловоду, електроинсталацијама и телекомуникационим инсталацијама.

Прве зграде биће усељене почетком следећег месеца, а насеље „Степа Степановић“ сукцесивно ће се завршавати до јануара 2013. године. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ

Посета Дому Народне Скупштине

37

Полазници Високих студија безбедности и одбране (ВСБО), највишег нивоа каријерног усавршавања официра и државних службеника, обишли су Дом Народне скупштине.

Слушаоцима се најпре обратио генерални секретар Народне скупштине Вељко Одаловић, који је говорио о организацији и раду Службе Народне скупштине. Он је, такође, позитивно оценио сарадњу тог тела и Министарства одбране.

У наставку је полазницима ВСБО предочен делокруг рада Одбора за контролу Служби безбедности, Одељења за уставно-правни систем и организацију власти и поступци контроле над радом Владе.

Завршетак сусрета резервисан је за препоруке у циљу унапређења сарадње Народне Скупштине и Војне академије. ■

Б. М.

„Отворени дан“ у Новом Пазару

У касарни „Рифат Бурџевић Тршо“ у Новом Пазару, 11. априла одржана је манифестација „Отворени дан“ Друге бригаде Копнене војске, у организацији 28. механизованог батаљона те јединице.

Посетиоци су имали прилику да виде неке од свакодневних активности војника смештених у овој касарни, али и војника распоређених у осталим јединицама Војске, као и да погледају наоружање изложено на тактичко-техничком збору.

Грађанима Новог Пазара и околине домаћини су били пуковник Милић Станић, командант Друге бригаде КоВ и потпуковник Ђорђе Белић, командант 28. моторизованог батаљона. „Отвореном дану“ присуствовали су и представници локалних власти и верских заједница.

Пуковник Станић нагласио је да је манифестација „Отворени дан“ резултат жеље и интересовања грађана Србије да се упознају са радом нове реформисане Војске Србије.

– Наша је обавеза да покажемо да је Војска спремна да се супротстави свим безбедносним изазовима и извршава додељене мисије и задатке. Искуства са ових манифестација показала су да грађани Србије воле своју војску, да имају поверења у њу и да цене посао који она обавља. Да је тако показује и велики одзив на служење професионалне војске и школовање у војним школама – рекао је пуковник Станић, посебно изразивши задовољство због великог броја деце и младих који су посетили касарну у Новом Пазару. ■

Н. ДРАЖОВИЋ

Вежба 98. ваздухопловне бригаде

Ракетирање

У оквиру вежбе „Април 2012“ припадници 98. ваздухопловне бригаде извршили су, 3. априла, на Интервидовском полигону „Пасуљанске ливаде“, ватрена дејства из авиона и хеликоптера по циљевима на земљи

ЦИЉЕВА

Пилоти „орлова“ (J-22) показали су на делу како могу да буду прецизни при гађању земаљских циљева кумулативним ракетама БР-257 mm и топом ГШ-23. Они су гађали имитационе мете живе силе, отпорне тачке и оклопне циљеве величине тенка.

Посаде двоседа гaleb Г-4 ракетирале су циљеве на земљи, док су посаде хеликоптера гама (ХН 42/45) циљеве гађали маљуткама 9КМ11.

Заменик команданта 98. ваздухопловне бригаде пуковник Александар Бјелић оценио је да је вежба на терену успела по свим параметрима.

– Посебно радује чињеница да су све мете погођене и да су ватрена дејства извршена потпуно безбедно. Посаде орлова, гalebова и гама приказале су висок ниво способности за извођење ватрених дејстава – истакао је пуковник Бјелић.

Авиони су у повратку са полигона „Пасуљанске ливаде“ на аеродром „Лађевци“ вршили „напад“ на положаје 98. артиљеријско-ракетног дивизиона ради увежбавања посада за непосредну противваздушну одбрану.

За успешно извршење ватрене подршке заслуге припадају и снагама за логистичко обезбеђење дејстава из 98. ваздухопловно-техничког батаљона и 98. батаљона за обезбеђење аеродрома. Треба истаћи и да је полигонско одељење 161. батаљона за обезбеђење аеродрома створило све услове за извршење ватрених дејстава из ваздухоплова, почев од израде мета па до пиротехничког, противпожарног и физичког обезбеђења. ■

Зоран МИЛАДИНОВИЋ

Снимио Димитрије ОСТОЈИЋ

ВОЈНА ПОЛИЦИЈА НА ТЕРЕНУ

Припадници чете војне полиције за обезбеђење објеката 25. батаљона војне полиције Гарде, којом командује мајор Милоња Бубања, извели су на Интервидовском полигону „Пасуљанске ливаде“ вежбу „Вод војне полиције у обезбеђењу командног места“.

Вежба је изведена у више фаза, уз проверу обучености у различитим ситуацијама, а једна од њих је напад терористичке групе на командно место.

Помоћник команданта Гарде за подршку потпуковник Чедо Рајковић и начелник Одсека за оперативне послове и обуку мајор Ненад Мрдак обишли су припаднике чете војне полиције на терену.

– Изузетно сам задовољан приказаним поступцима и радњама у току вежбе – рекао је потпуковник Рајковић – поготово применом свих мера безбедности. Ово је незаменљив вид обуке, где гардијски војни полицајци могу да провере све што је досад урађено на плану обуке и да практично утврде оспособљеност људства. ■

З. М.

ВЕЖБА ПОДРЖАНА СИМУЛАЦИЈАМА

У Центру за обуку путем симулација Генералштаба Војске Србије изведена је вежба подржана рачунарским симулацијама „Ибар 2012“ по теми „Пешадијски батаљон у одбрани са преласком у напад“.

Вежбом команде 21. пешадијског батаљона Друге бригаде руководио је пуковник Мухарем Фазлић, начелник штаба бригаде.

Циљ вежбе је унапређење обучености команде батаљона и командира чета и водова за планирање, припрему и извођење операције у складу са начелима употребе, као и обука команде батаљона за рад на доношењу одлуке и командовање током извођења операција.

Центар за обуку путем симулација пружа подршку вежбајућим структурама у виду симулираног оперативног окружења, ангажовања противничке стране, контролно-аналитичког апарата, док је новина на вежбама симулације ангажовање Одељења цивилно војне сарадње (I-9) Генералштаба на моделовању супозиција из области цивилно-војне сарадње као и лица из Црвеног Крста Србије.

Учеснике вежбе обишао је заменик начелника Генералштаба генерал-мајор Милан Бјелица. ■

ОТВОРЕНИ ДАН У ВРАЊУ

Више од шест хиљада грађана Врања и Пчињског округа присуствовало је 4. априла акцији Војске Србије „Отворени дан“ у касарни „Први пешадијски пук Књаза Милоша Великог“ у Врању. Припадници Четврте бригаде Копнене војске, којом командује бригадни генерал Милосав Симоновић, отворили су капије касарне и потврдили да улажу велике напоре да сваки нови „Отворени дан“ буде карактеристичан, различит од претходних и да своје госте обрадују новим и занимљивим тачкама.

Нова униформа М10, која се производи у „Јумку“ у Врању, промовисана је на војницима и старешинама у строју, који су певали корачницу *Марш на Дрину*. На „Отвореном дану“ у Врању, поред наоружања и опреме, приказано је неколико веома атрактивних тачака, попут борилачких вештина, увежбавања службеног пса, разбијања терористичких група, ослобађања киднапованог војног руководиоца из возила у покрету, физичке обуке и поседања ватреног положаја артиљеријске јединице. На самом крају „Отвореног дана“ посетиоци су могли да виде и тенковску чету на маршу.

Одличну сарадњу са командом гарнизона имају чланови удружења мото клуба „MS FREE BIKERS“, који су се мотоциклима увезли на централни део испред бине и већ својом појавом привукли пажњу најмлађих посетилаца. Велики број грађана обишао је и Спомен-собу Четврте бригаде и гарнизона Врање.

Од 2006. до сада касарну је посетило око 35.000 људи из Врања и Пчињског округа. Официр за односе са јавношћу поручник Зоран Стојадиновић рекао је да припадници Четврте бригаде Копнене војске традиционално имају лепо дружење са грађанима Врања и да сваке године приређују по неку нову, атрактивну радну тачку. Капетан Мирослав Стојановић, официр задужен за цивилно-војну сарадњу, истиче да одржавање акције „Отворени дан“ доприноси популаризацији војног позива на југу Србије и повећава одзив за војне школе и интересовање за запошљавање у Војсци. ■

З. МИЛАДИНОВИЋ

Први понтонирски батаљон Речне флотиле

Премошћавање препрека

41

Успостављање и одржавање скелских и мостовних прелаза, као и реализовање инжењеријских дејстава приликом савладавања водених токова, представља део бројних задатака које извршавају припадници највише специјализоване инжењеријске јединице за дејства на води.

Да би професионални понтонирци из шабачке касарне „Церски јунаци“ успешно обавили сложене активности на води, приликом којих се ни најмања појединост не препушта случају, неопходно је свакодневно планско оспособљавање. По речима потпуковника Синише Маринковића, команданта батаљона, свака грешка на води може бити фатална.

Поред тактичких знања, комплекти понтонских мостова са возилима за превозење и реморкерима, амфибијски транспортери, десантни чамци са ванбродским моторима и бројна инжењеријска механизација захтевају, како од командира, тако и непосредних руковалаца, завидан ниво техничких знања у експлоатацији и одржавању.

Незаменљив простор за обуку понтонираца јесу река и прилази реци, па се на увежбавањима, разним вежбама, ангажовањем на пружању услуга ван Војске Србије и помоћи

ПРИХОДИ ОД УСЛУГА

Пружањем услуга цивилном сектору уз накнаду током протекле године јединица је остварила значајан приход. Такав тренд настављен је и у овој години ангажовањем и експлоатацијом пловних чланака за потребе цивилних структура на Савском језеру и делу Дунава у рејону Земунског кеја.

ТРИЛАТЕРАЛНА ВЕЖБА

Припадници Првог понтонирског батаљона припремају се за предстојећу трилателарну вежбу по тематици пружања помоћи цивилном становништву у отклањању последица елементарних непогода. Заједно са понтонирцима оружаних снага Румуније и Мађарске, вежба ће бити изведена у јуну на Сави.

ПРОХОДНОСТ ПУТЕВА

Током ванредне ситуације проузроковане снежним падавинама, по захтеву Кризног штаба, припадници Путног вода ангажовани су на пробијању снежних наноса и одржавању проходности 153 километра путева у општинама Мали Зворник, Љубовија и Коцељева.

становништву приликом елементарних непогода, посебно поплава, проведе и по неколико месеци.

Без Путног вода, којим командује поручник Горан Маринковић, оспособљеног за одржавање, израду или реконструкцију прилазних путева за понтонирска и амфибијска средства, ангажовање батаљона готово се не може замислити. Инжењеријске машине којима вод располаже – утоваривачи, копачи, самоистоваривачи, грејдери дозери, дизалице и друге – уз мајсторско руковање за кратко време, и у беспућу, израђују прилазни пут потребног квалитета. ■

Б. М. ПОПАДИЋ

Инострани кадети на Универзитету одбране Српска униформа к'о саливена

У Статуу Универзитета одбране пише да се на акредитоване студијске програме могу уписати и страни држављани, под условима и на начин утврђеним законом и општим актом Универзитета. Страни држављанин се школује у складу с међудржавним уговором и може се уписати на одговарајући студијски програм високошколске јединице у оквиру Универзитета, у складу с општим актом високошколске јединице.

На Војној академији и Медицинском факултету Војномедицинске академије, чланицама Универзитета одбране, студира неколико страних држављана. Као главни разлог што су изабрали Србију наводе добру билатералну сарадњу земаља и информације које знају о Југославији.

Пријатељска земља

Ванг, Елио, Ноас и Бернардо, кадети на Војној и Војномедицинској академији, описали су свој живот у Београду од првог дана доласка на студије.

- Много мојих рођака ради у војсци и одувек сам желео да будем официр. После пријемног испита за упис

на универзитет имао сам довољан број поена за Војну академију у Кини коју сам и завршио. Министарство одбране моје земље бирало је офицере које ће даље школовати у другим земаљама и ја сам изабрао Србију - објашњава Ванг Шен Хуа из Кине.

- Неколико месеци пре доласка у Србију завршио сам Војну академију у Анголи. Нисам знао много о вашој земљи, али чуо сам за Југославију од рођака који су пре 35 година студирали у републикама бивше Југославије. Сећам се да ми је прва помисао, када сам стигао у Београд, била – о Боже, шта ја радим овде. Било је веома хладно новембра прошле године - присећа се Елио Вандунем из Анголе, који похађа курс српског језика после ког ће студирати на Академији. Ипак, говорио је енглеским језиком.

- Могу да разумем отприлике 65 одсто српског језика, али се бојим да у говору не направим грешку. Знам да ће моје учење трајати дужи ако наставим тако да размишљам, али језик је тежак и усавршићу га вежбањем - обећава Елио.

На Медицинском факултету ВМА студира Ноас Абрахим из Либије. Завршио је средњу Медицинску школу у Либији и као други најбољи студент у

генерацији изабрао Србију за даље школовање.

- Било је понуђено неколико земаља међу којима је и Србија. Наравно, у Либији су сви чули за Југославију и Србију и знамо какви су пријатељски односи између наших земаља. Имао сам подршку родитеља за долазак у Београд и када сам стигао све је било боље од очекиваног.

У почетку је ишао на курс српског језика, затим месец дана на обу-

СЕРИЈА - ДОБРА ИДЕЈА

Однедавно се на Првом програму РТС-а приказује серија „Војна академија“ коју инострани кадети редовно прате. Сложни су у томе да није све тако како је и приказано, али подухват сматрају добром идејом и промоцијом. Најдражи тренутак у серији препричао је Ванг.

- Најзанимљивији део у серији „Војна академија“ била је посета делегације из Кине. То говори колико Кина и Србија имају одличан однос на државном и војном нивоу и велика је част што је приказана делегација баш из моје земље.

ку у Ваљеу и од октобра је кренуо на предавања.

- После првог семестра положили смо све планиране испите, добили нови чин и настављамо да будемо све бољи - каже Ноас осмехујући се.

Најмлађи међу њима, Бернардо Аувеу из Анголе, похађа курс српског језика, а од следеће школске године креће на предавања на Војној академији. Не крије да му је тешко због велике удаљености од породице и жељу за топлијим данима.

- Када сам дошао у Београд било је много хладно. У Анголи је топлије. Чудан осећај је живети далеко од породице, у земљи чији језик не знаш. Сви моји пријатељи овде говоре српски и енглески језик, зато се ја трудим да то што пре усавршим.

Десетка за храну и ноћни живот

Бернарду је ово први пут да напушта Анголу. Ванг, Елио и Ноас су путовали раније, али нигде се нису задржавали овако дуго. Не крију одушевљење Србијом, српском храном и музиком. У поређењу с њиховим државама кажу да народи на другим континентима живе другачијим начином живота.

- Приметио сам да народ у Србији живи много опуштено што чини велику разлику у односу на народе с Далеког истока. У земљама као што су Јапан, Кореја и Кина људи много раде, док Срби више уживају. Проблем је превише слободног времена - сматра Ванг. Међутим, не слажу се сви с њим. Елио каже да постоје људи који живе лагодним начином животом, али нису сви у таквој ситуацији.

- Они који раде по цео дан немају толико слободног времена и слабо виђају породице. Људи у мојој земљи жи-

Ноас Абрахим из Либије: После првог семестра положили смо све планиране испите на Медицинском факултету, добили нови чин и настављамо да будемо све бољи

Елио Вандунем из Анголе: Нисам знао много о вашој земљи, али чуо сам за Југославију од рођака који су пре 35 година студирали у републикама бивше Југославије

ве тежим начином живота јер морају много више да се боре да би зарадили за храну или кров над главом. Наравно, има и оних који проводе превише времена не радећи ништа и то су углавном млади људи.

Није први пут да чујемо да су страни држављани одушевљени нашом кухињом. Кајмак, ајвар, сарма и пасуљ само су нека од јела коју су кадети издвојили. Сличност кухиња из Србије и Анголе огледа се у честом коришћењу меса, кромпира, грашка и пиринча, а разлика је у припреми. Поједине специфичности о укусима Кине открио нам је најкомпетентнији за ту област, кадет из Кине.

- Српска кухиња има много меса као и кинеска и то ми се допада. Пробао сам кинеску храну у Београду и морам да признам да није моја омиљена, јер постоје разлике између кухиња Се-

Бернардо Аувеу из Анголе: Девојку немам јер морам да учим српски језик, иако да за сада имам само другарице

верне и Јужне Кине. Ја долазим из Северне, а ресторани у Београду углавном спремају храну из Јужне Кине. Разлика је у томе што они користе мање соли и паприке а више љутих зачина - објашњава Ванг.

Иако воле да излазе, слободно време најчешће користе за учење. Елио углавном слободне тренутке проводи на интернету или читајући. Српску музику прокоментарисао је искрено - постоји лоша и добра, као и у другим земљама. Међутим, не мисле сви тако.

- Обожавам да слушам српску музику. Било где увече да изађем одмах

ЦРВЕНА ЗВЕЗДА -ПАРТИЗАН 1:1

Због велике љубави према спорту, посебно фудбалу, међу њима су се изнедрили ватрени навијачи два највећа београдска клуба, љутих ривала, Црвене звезде и Партизана. Ноас и Бернардо.

- Волим Партизан, црно-беле боје, волим Партизан, као очи своје, на чистом српском језику - отпевао нам је Бернардо.

- Зна се ко је најбољи и ко је шампион Европе из 1991. године. Наравно, то је Црвена звезда - поносно узвраћа кадет из Либије.

Ванг Шен Хуа из Кине: Пробао сам кинеску храну у Београду и морам да признам да није моја омиљена, јер постоје разлике између кухиња северне и јужне Кине

се спријатељим с неким, скупимо се, дружимо и причамо. Људи у Србији су срдачни и гостољубиви и до сада нисам имао никаквих проблема. Стекао сам много другова из Београда, Новог Сада, Ниша, Аранђеловца, а код неких сам био у посети - каже Ноас.

- Срби су супер. Имам много пријатеља овде, на Академији и ван ње. Девојку немам јер морам да учим српски језик, тако да за сада имам само другарице - открио нам је Бернардо.

Као заслужнима за њихово задовољство животом и студирањем на Војној академији и Медицинском факултету ВМА, кадети су захвални свим запосленим и надлежним људима за њихов прихват.

- Хвала свима што су нас срдачно прихватили, посветили нам пуну пажњу и обезбедили све што нам је потребно - сложено говоре Ванг, Елио, Ноас и Бернардо. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимио Горан СТАНКОВИЋ

Снимко Ј. МАНУЛА

Изложба „Војне пушке великог калибра“ у Баточини

Државни секретар Игор Јовичић отворио је изложбу Војног музеја из Београда „Војне пушке великог калибра“ у Културно-туристичком центру „Доситеј Обрадовић“ у Баточини.

Изложби су присуствовали помоћник министра одбране за људске ресурсе генерал-мајор Слађан Ђорђевић, представници Министарства одбране и Војске Србије, председник општине Баточина Радиша Милошевић, директорка Центра „Доситеј Обрадовић“ Јасмина Младеновић, кустос Војног музеја из Београда и аутор изложбе Вук Обрадовић, као и бројни посетиоци.

Отварајући изложбу, државни секретар Јовичић истакао је да репрезентативна поставка Војног музеја пружа изузетну прилику да се упознамо с колекцијом војних пушака, које су, свака на свој начин, симболизовале претходна времена.

– У оквиру манифестације „У сусрет новом Дану Војске Србије“ враћамо се на историјске догађаје из 1815. године, када је донета одлука о почетку Другог српског устанка, на челу с кнезом Милошем Обреновићем, што је било значајно за будући развој државности Србије. Устанак је остао упамћен по својој симболици и времену које је одражавало понос, храброст и веру српског народа у стварање савремене државе – рекао је државни секретар.

Такође је додао да млађа генерација има одговоран посао да пружи максималан допринос даљем развоју и просперитету Србије, као државе српског народа и свих грађана који у њој живе, заснованој на владавини права и социјалној правди, начелима грађанске демократије, људским и мањинским правима и слободама, као и припадности европским принципима и вредностима.

– Ово је порука из слободарске Шумадије и Баточине, града који се налази на магистралном коридору 10, споју крајњих делова северне и јужне Европе. Ништа једнозначније од тога где се налазимо не може да нам укаже на то које цивилизацијске и културолошке вредности као држава и друштво треба да чувамо и развијамо – поручио је Игор Јовичић.

Директорка Културно-туристичког центра „Доситеј Обрадовић“ Јасмина Младеновић рекла је да је та установа на путу да постане мали „храм културе“ и да је изложба велики допринос остварењу тог циља.

Посетиоци изложбе у Баточини могу видети бедемске пушке из ере црног барута, противтенковске пушке из Другог светског рата и савремене снајперске пушке. Циљ поставке „Војне пушке великог калибра“ јесте да прикаже развој такве врсте наоружања од 16. века до данас. Изложба је отворена до 17. априла. ■

С. АНЂЕЛКОВИЋ

Архитектура и војска

Београдска интернационална недеља архитектуре, први пут организована 2006. године на иницијативу Друштва архитеката Београда и Културног центра Београда, ове године одржава се од 19. априла до 4. маја на различитим локацијама у Београду. „Шетња“ ће обухватити и обилазак најрепрезентативнијих војних објеката и кретаће се према хронолошком реду изградње ових здања, од Официрског дома (1895), Дома гарде у Топчидеру (1922), старог Генералштаба (1928) до Дома војске (1931), а планирана је за 23. април.

Посетиоци ће имати прилику да посете и унутрашњост ових објеката, међу којима посебну пажњу заслужује ентеријер старог Генералштаба са једном од најдекоративнијих свечаних сала у Краљевини Југославији.

Најзначајнији период логистичког, друштвеног и тактичког развоја српске војске, образовања кадрова и коначног успостављања савременог система ратне инфраструктуре на свим нивоима, остварен је између два светска рата (1918–1941).

Вредан допринос изградњи војних објеката у Београду дали су српски архитекти који су образовање стекли на европским универзитетима, али и руски архитекти емигранти који су пројектовали нека од најрепрезентативнијих војних здања у Краљевини Југославији. Најпознатији међу њима су архитекта Вилхем фон Баумгартен, пројектант Генералштаба војске и морнарице Краљевине Југославије и архитекта Виноградов, пројектант Дома гарде у Топчидеру. Градитељски опус руског архитекте Баумгартена и његовог старог Генералштаба у Београду антиципирао је елементе будуће архитектуре новог доба, која је у Србији достигла врхунац током треће и четврте деценије 20. века. ■

Концерт Уметничког ансамбла „Станислав Бинички“

Музика музичарима

Андреј Тодоровић

У свечаној сали Дома Војске, 5. априла, круну на свој рад ставио је басиста Уметничког ансамбла Министарства одбране „Станислав Бинички“ Андреј Тодоровић. Концертом „Музика наше младости“ опростио се од оркестра. Доказао је да музичар не престаје да се бави музиком ни када оде у пензију.

У публици су, поред бројних пријатеља из музичког света, били и државни секретар др Зоран Јефтић и начелник Управе за односе са јавношћу пуковник мр Миљивоје Пајовић.

Поред публике, Тодоровић је обрадовао и своје колеге, што се могло видети на њиховим лицима док су свирали лепе звукове најразличитијих звукова.

– Ову музику сам њима наменио, као музичар музичарима – рекао је Тодоровић.

Међу изведеним нумерама нашле су се неке од најлепших композиција свих времена: Moon River, Soul Bossa Nova, A Man and Woman, Samba Pa Ti, All you need is love, али и Једној жени, Српски југ, Меракли чочек, као и многе друге.

– Оваква музика није честа на репертоару оркестра Бинички. Ово су моји аранжмани од светских евергринова до Гуче – појаснио је Тодоровић.

Оркестар је свирао под диригентском палицом Павла Медаковића, а две нумере је као гост водио Војислав Бубиша Симић, који је истакао да му је задовољство да диригује симфонијским оркестром који је на једно вече постао цез оркестар. ■

Д. БАЃАКТАРЕВИЋ
Снимио Ј. МАМУЛА

Представљен зборник „Двор и породица Књаза Милоша у Пожаревцу 1825 –1839“

45

Зборник докумената „Двор и породица Књаза Милоша у Пожаревцу 1825 –1839“, у издању Историјског архива Пожаревца, представљен је у Великој галерији Дома војске у Београду, у оквиру изложби „Филмови које смо волели“ и „Филмски плакат 1941–1945“ које су приредили Историјски архив и Медија центар „Одбрана“.

На почетку је приказан филм о делатностима Историјског архива Пожаревца, а затим су о зборнику говорили директорка Архива мр Јасмина Николић, др Миле Бјелајац из Института за новију историју Србије и приређивач докумената др Мирољуб Манојловић.

– Наша мисија је да на најадекватнији начин сакупимо архивску грађу докумената од историјског значаја за историју Пожаревца и региона – рекла је Јасмина Николић, истакавши да снага једног народа лежи у снази његовог памћења.

Догађај је употпунио глумац Народног позоришта Лепомир Ивковић, који је казивао делове из књиге по одабиру аутора. ■

Д. Б.

Др Миле Бјелајац

НОТЕ И ОСМЕСИ

Тајна њиховог успеха је у позитивној атмосфери која влада у оркестру. И управо то је оно што и публика чује док свирају – сазвучје нота и добре енергије.

Ансамбл Министарства одбране „Станислав Бинички“ у свом саставу има и девет дама, седам на инструментима и две у администрацији – Мирјана Вукадиновић, Биљана Петровић, Драгана Милетић, Ивана Сремац Стојановић, Наташа Милошевић, Јелена Радујковић, Сања Радић, Горана Омчикус и Татјана Шућин. У оркестру влада добра енергија – свирају, смеју се, друже се, кажу да раде оно што воле. Кад је музика израз срца, задовољство и успех не изостају.

■ *Од звезда се дешава учи да зајара небо сјајем – исцевао је Мирослав Анђић. Реџи су они ујорни и одважни, који усјеју да се у живоју баве послом о ком су маштали још у деџињсџву. У сџрошном, свако шређи био би ти-лош, асџронауш, балерина или виолиниста. Ви сџе усџели?*

– Јелена Радујковић, виолина: Кад сам била мала, у обданиште су долазила деца из музичких школа да нам свирају. Одмах сам се заљубила у музику. Чим сам дошла кући, тражила сам и ја виолину. Нисам се смирила док је нисам добила. Тако је све почело.

■ *Како сџе сџигли од дечџијих снови до оркестра „Сџанислав Бинички“?*

– Биљана Петровић, виолина: То је био предлог мог професора инструмента Александра Петровића. Рекао ми је да би требало да се пријавим да свирам у Ансамблу, јер за то сам се школовала. Дошла сам на аудицију, полагаала, исход је, наравно, био позитиван и ево ме овде.

■ *Други су сџдбински били преодгређени за овај џозив...*

– Мирјана Вукадиновић, флаута: Ја сам трећа генерација музичара из моје породице у овом оркестру – у Краљевој гарди је свирао мој деда, а у хору је певала мајка. Могло би се ређи да сам се напајала музиком у овом ансамблу од самог зачеђа.

ДАМЕ УМЕТНИЧКОГ АНСАМБЛА

■ *Оркестар изводи разне музичке форме – џој, рок, џез, забавну, народну и, наравно, класичну музику. Шџа највише волишџе да свирашџе?*

– Драгана Милетић, виолина: Ми смо првенствено школоване као класични музичари. Али што се мене тиче, најважнија ми је лепа и позитивна атмосфера која код нас влада и озбиљан однос према раду, тако да шта год треба да свирамо, приступамо томе са истим ентузијазмом као да свирамо најлепше ноте на свету.

■ *Ушџемељивач оркестра је Сџанислав Бинички, ауџор чувеног „Марша на Дрину“. Како џублика да-нас реагује на војну музику?*

– Драгана Милетић, виолина: Војна музика је важан део војне историје и важан део нашег репертоара. Изводимо је углавном на протоколарним манифестацијама и тако показујемо људима да и Војска има свој музички израз.

■ Са оркестром „Станислав Бинички“ имали сте прилику да учествујете на бројним свечаностима и фестивалима: Бемус, Белеф, Мокрањчеви дани, Мермер и звуци, Охридско лето, Силишки фестивал... Која манифестација је оставила најјачи утисак на вас?

– Мирјана Вукадиновић, флаута: Заиста сам имала прилике да учествујем на разним догађајима. Али ћу увек памтити, можда зато што је то било на почетку каријере, извођење Вердијевог Реквијема у франчевачком самостану на Дубровачким летњим играма. Маестро Младен Јагушт и изврсни солисти. Био је то светски концерт. Ништа мање ми није драг ни концерт којим смо испратили у пензију нашег колегу Андру Тодоровића. Он је написао сјајне аранжмане евергрин и џез музике, у којима смо сви бескрајно уживали, што је и публика могла да осети.

■ Ансамбл је гостовао у бројним европским градовима. Како сте тамо били дочекивани?

– Мирјана Вукадиновић, флаута: Мислим да деведесет одсто људи у бившој Југославији није обишло оно што смо ми пропутовали са оркестром. Свирали смо од Словеније до Србице на Косову. Свирали смо и у земљама у окружењу заједно с њиховим оркестрима, увек на обострано задовољство. Прошле године у гостима нам је био Дувачки квинтет америчког војног оркестра у Европи. Имали смо заједнички наступ и били су изузетно изненађени нашим извођачким способностима, па су нам уступили сва прва места у соло деоницама.

Музика, иако је свеprisутна у животима ових дама, није и једина њихова љубав. Кад се заврше пробе и концерти, кад скину униформе и одложе инструменте, оне се посвећују и неким другим лепим стварима.

– Наташа Милошевић, виолина: Музика је у мом животу присутна од ујутру до увече. На послу је свирам, код куће слушам. А док је слушам, правим уникатни накит. Сасвим случајно сам открила да у мени лежи и тај таленат. Изгледа да код нас уметника један таленат не иде сам. То ми је дошло као растерећење од свакодневнице, која понекад може да буде монотона. Смирује ме и радује.

■ На трећој манифестацији „Бизнис даме Србије“ освојили сте признање „Креативна дама 2011“. Како су мушке колеге реаговале на награду?

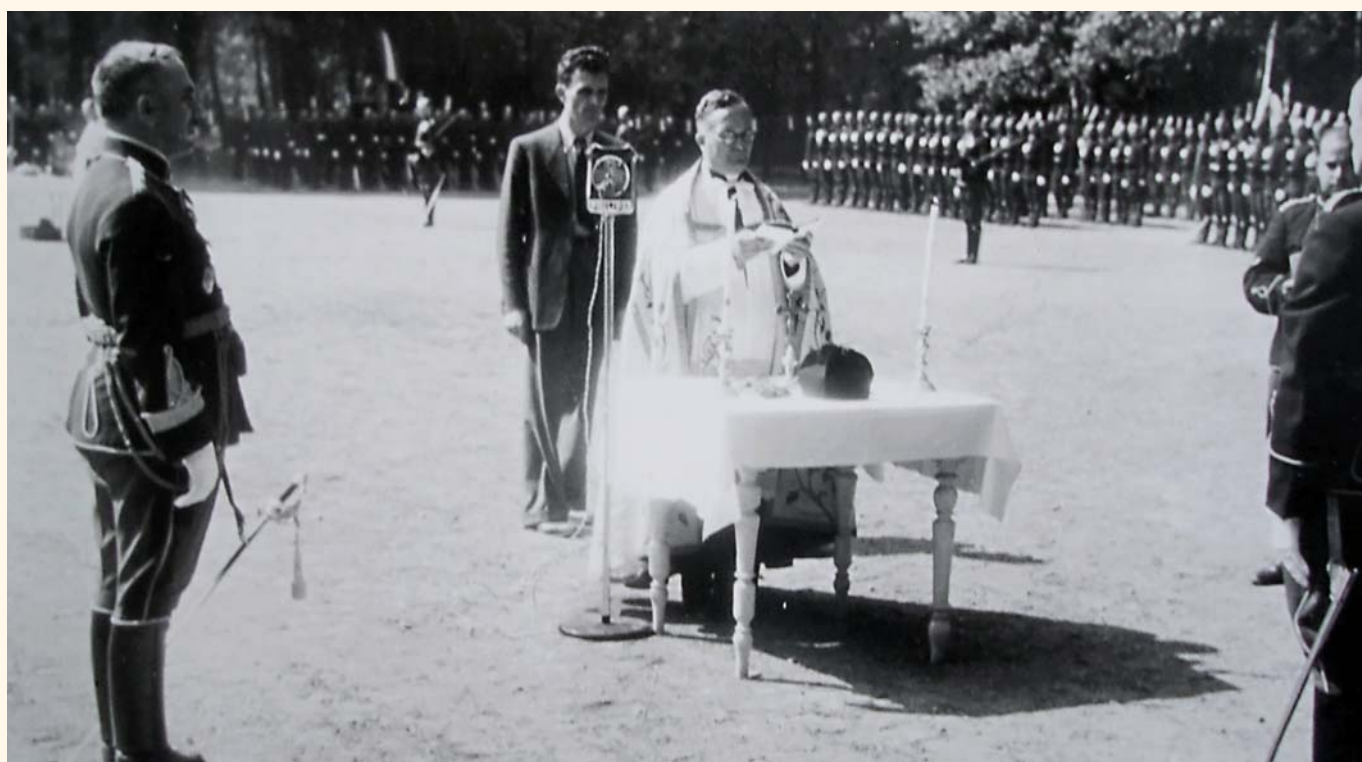
– Сања Радић, виолина: Наш оркестар је специфичан када је реч о броју мушкараца и жена. У скоро свим осталим оркестрима у граду број жена је већи. Нас је овде мало, па се према нама мушке колеге скоро увек односе на посебан начин. Излазе нам у сусрет и поносни су кад нешто постигнемо. Цео тај догађај пратили су с одушевљењем.

■ За свестрани рад Ансамбл је добио низ значајних друштвених признања: Орден са златним венцем, Вукову награду, престижну награду Културно-просветне заједнице Београда „Изванредни Златни беоцуг“, многе плакете, повеље и захвалнице стручних удружења, команди и градова у којима је гостовао. Која је најважнија успеха?

– Драгана Милетић, виолина: У оркестру влада веома позитивна атмосфера. Ми смо као породица. Изузетно је редак један тако сложен колектив у коме се сви воле и радују једни другима. Кад неко од колега свира соло деоницу, сви стрепимо како ће то звучати, да ли ће одсвирати најбоље што уме. И наравно да се то одрази и на музику. ■

Драгана БАРИЈАКТАРЕВИЋ

У интересу свих верских група

Црквени обреди у касарнама и војним логорима, употреба икона, освећење заставе, полагање заклетве, прослава државних празника и слава јединица представљали су конкретне облике испољавања верске традиције свих признатих верских заједница

Православна традиција била је у српској војсци заступљена много више него традиција осталих верских заједница. То је разумљиво уколико се има у виду чињеница да је у Србији већина становништва припадала православној вери. Такође, треба узети у обзир историјски тренутак о коме говоримо. Постојање државне религије било је присутно у законодавству великих европских држава тог времена, па и у Аустро-Угарској монархији и Отоманској империји. У првој је владајућа црква била римокатоличка, док је у Отоманској империји припадност исламу представљала основу за остваривање грађанских права.

Регулисање верских питања кроз одржавање традиционалних вредности и обичаја верских заједница у војсци било је једно од главних услова стварања стабилне војне организације и предуслов остваривања ослободилачких тежњи српског народа. Уставом, законима и уредбама Кнежевине/Краљевине Србије био је одређен начин вршења церемонија које су имале верски карактер у вој-

сци. Традиција верских заједница у српској војсци у периоду 1839. до 1918. године испољавала се највише кроз делатност војних свештеника, који су били посредници између припадника верских заједница у војсци, са једне стране, и војних власти, са друге стране.

Прослава државних празника

Прослава државних празника у Кнежевини и Краљевини Србији била је праћена значајним учешћем војске. Нова година, Богојављење, Свети Сава, први дан Васкрса, Свети Ђорђе, Вазнесење, Духови, Свети Петар и Павле, Велика Госпојина, Свети Димитрије, Видовдан, 22. фебруара – дан успостављања независности и проглашења Краљевине, Свети Никола и први дан Божића били су датуми који су, са малим изменама, обележавани као државни празници у Србији.

Указ о начину прослављања народних празника и државних светковина донет је 14. марта 1884. године. На дан празника краљ, краљица, председник Министарског савета и представници пуковске трупе и пуковске окружне команде примали су честитања од државних и општинских власти и органа. На дан државног празника била је предвиђена војна парада и богослужење у цркви. Војници који су били одређени за параду дочекивали су високе представнике државне и војне власти при уласку и изласку из цркве.

Настава веронауке

Кроз наставу веронауке у војсци српским војницима било је омогућено да се упознају са основним правилима хришћанске вере. „Решење о увођењу веронауке“ донео је министар војни ђенерал Коста С. Протић, 23. јануара 1889. године. Прве године настава веронауке вршена је током новембра, децембра и јануара. За регуте који су служили скраћени војни рок пет месеци настава је држана током једног месеца. Предавачи су били војни свештеници, који су наставу држали бесплатно, а у гарнизонима где војних свештеника није било предавачи су били парохијски свештеници којима је исплаћивана месечна накнада. Предавања су обухватала основна знања о хришћанству: значај крсног знака, основе вере изложене у Символу вере, Десет Божијих заповести и објашњење и учење молитве *Оче наш*. У гарнизонима Београд, Ниш и Крагујевац веронауку су предавала по два свештеника, а у осталих двадесет четири гарнизона по један свештеник.

Наставни план за пешадију сталног кадра из 1905. године, у оквиру Теорне наставе, предвиђао је предавање о најнужнијим основама вере: верски значај војничке заклетве, значај владара као Божјег помазаника на земљи, значај војних и осталих власти у верском смислу и значај крста и причешћа. Настава је обухватала и правила понашања војника у богомољама уопште.

Предавање веронауке било је заступљено и у подофицирским школама, Вишој и Нижој школи војне академије. Артиљеријска подофицирска школа у оквиру Теоријске наставе за 1905. годину имала је два курса веронауке. Исте године пријемни испит за Вишу школу војне академије са-

ЗА ВРЕМЕ ПРАЗНИКА

Док су стајали испред цркве за време богослужења, војници су били „на месту вољно“. За време читања Светог јеванђеља, приликом изношења Светих тајни, када се пева „Достојно“ и „Молим ти се Боже наш“ и за време „Многољетствија“, командант параде командовао је „мирно“, „о десно раме“, „сабље вади“ и за време молитве „капе скини“.

По завршетку ових делова литургије војници су опет стајали „на месту вољно“. Након богослужења и одласка државних великодостојника, војници из параде чекали су да се сви разиђу и тек су онда одлазили. Сви официри који су били ван строја или нису на гарнизонским или другим службама, били су дужни да иду у цркву.

држао је основе вере и основна знања о верским заједницама у Србији. Предавање веронауке на Нижој школи војне академије укинута је 2. јула 1905. године. За време балканских и Првог светског рата настава веронауке одржавана је кроз моралне поуке свештеника, онако како су прилике то захтевале.

Верски обреди у рату

У балканским ратовима 1912. и 1913. године на челу војносвештеничке струке био је референт за вероисповести. Свака дивизија имала је у свом штабу војног проту, а сваки пук у оквиру дивизије имао је свог пуковског војног свештеника. Војни свештеници, који су по распореду учествовали у балканским ратовима, остали су у истим јединицама и кад је почео Први светски рат. У току Првог светског рата празнични дани су поштовани у мери у којој су то дозвољавале ратне прилике. Министар војни пуковник Божидар Терзић објавио је 1. априла 1916. године наредбу о исхрани у време Васкршњег поста и исхрани за време самог празника Васкрса. Одређено је да војници треба да посте недељу дана пред Васкрс. Наредбом начелника Штаба Врховне команде генерала Бојовића, од 17. маја 1917. године, особље свих одељења Врховне команде ослобођено је обављања службених послова у поподневним сатима недељом и празницима. Особље је ово време могло да користи за одмор и освежење. Главни хришћански празници, Божић и Васкрс, као и главни празници осталих вероисповести заступљених у српској војсци, обележавани су готово без изузетка сваке ратне године.

Промена у распореду војних свештеника у дивизијама сва три позива извршена је 29. септембра 1915. године, а затим је, у складу са новом формацијом српске војске на Крфу, Врховна команда 24. фебруара 1916. године извршила нови распоред војних свештеника. Према новој формацији, у дивизијама је постављено седам војних прота, у пешадијским пуковима двадесет девет војних свештеника, а у артиљеријским пуковима шест војних свештеника. До краја рата свештеници су по потреби службе распоређи-

Краљева гарда

КАД ЈЕ ТЕШКО

Неговање традиционалних религијских вредности нарочито је долазило до изражаја у тешким тренуцима током Првог светског рата. Свештеници су, позивајући се на народну традицију, јуначке примере из прошлости и осећање националног поноса, успевали у великом броју случајева војницима да поврате снагу.

Светозар Ивошевић, у Првом светском рату војни свештеник XII пешадијског пука Дринске дивизије, наводи у свом Дневнику случајеве да су његове беседе у најтежим ситуацијама, чак након нечије погибије, утицале да се међу војницима поврати радост. Описујући поуку коју је држао 4. фебруара 1917. године након парастоса палим борцима у пуку, свештеник каже да су присутне старешине и војници осећали душевно задовољство и узбуђење, а он је тога дана, због силног узбуђења, заспао тек око поноћи.

вани у друге јединице, при чему је вођено рачуна да млади свештеници буду у оперативним јединицама, а старији при командама и у болницама.

Расположиви подаци о броју војних свештеника у балканским ратовима и Првом светском рату још увек су непотпуни. На основу увида у архивску грађу војне прове-

нијенције можемо закључити да је током Првог светског рата у српској војсци, Моравској и Вардарској дивизији било 15 војних свештеника, у Шумадијској 14, Тимочкој 8, у Дунавској 16 и Дринској 13 свештеника, укупно 81 војни свештеник. Протојереј Михаило И. Поповић у својој књизи *Историјска улога српске цркве у очувању народности и стварању државе*, објављеној у Београду 1933. године, наводи да се у Првом балканском рату борило 118 војних свештеника, у Другом балканском рату 140, а у Првом светском рату 192 војна свештеника.

За време боравка на Крфу, током Првог светског рата, српској војсци су грчке црквене власти 11. фебруара 1916. године омогућиле да користи грчке цркве на Крфу за своје богослужбене радње. На основу утврђеног распореда, литургија на српском језику могла се служити сваке недеље у Саборној цркви, у Цркви Светог Спиридона, Цркви Светих отаца, Цркви Светог Јована и у Цркви Светог Таксорха. За парастосе, венчања, опела, српским свештеницима била је намењена Црква Светог Спиридона. Врховна команда је 18. фебруара 1916. упутила наређење да све јединице шаљу у цркву своје војнике и посебно оне војнике који лепо певају и који би помагали приликом богослужења. Српска војска је у Солуну користила Цркву Светог Саве, а у Микри Цркву Светог Ђорђа. Према потреби су коришћене и друге цркве. Редовно су одржавана благодарења и помени, којима је присуствовао одређени број војника и старешина. ■

(Наставак у идућем броју)

ВЕРСКИ ПРАЗНИЦИ

15–30. април

Православни

15. април – Васкрсење Господа Исуса Христа – Васкрс**16. април** – Васкрсн понедељак**17. април** – Васкрсни уторак

Јеврејски

19. април – Јом Ашоа**25. април** – Јом Азикарон**25. април** – Јом Аацмаут

ВАСКРЕСЕЊЕ

Трећег дана, пре зоре, Христос је васкрсао, како је и прорекао. Сина Божијег и Сина човечијег смрт није могла задржати у својој власти. Тако је побеђен човеков највећи непријатељ и противник: ђаво, грех и смрт. Зато је за све хришћане Васкрс највећи празник, славе над слављима, радост над радостима.

Певамо: „Христос васкрсе из мртвих; смрћу смрт уништи и онима који су у гробовима, живот дарова“.

На Васкрсење, које увек пада у недељу (датум се мења), одлазимо рано, пре свитања, у храм, држимо упаљене свеће, као симбол победе светлости над тамом и поздрављамо се најрадоснијим поздравом: „Христос васкрсе“. Отпоздрављамо: „Ваистину васкрсе“. Овим поздравом ађели су поздравили побожне жене мироносице које су прве дошле, у освит васкршњег јутра, на Христов гроб и виделе да је празан.

На Васкрс се припремају кувана црвена јаја као симбол живота и васкрсења, обилазе се гробови умрлих и даривају се кувана јаја. ■

16. април 1900.

Генерал Јован Мишковић постављен за председника Српске краљевске академије. Рођен је у Неготину 1844. године. У српско-турским ратовима 1876–1878. командант бригаде, а у српско-бугарском рату 1885. командант дивизије. Био је начелник Главног генералштаба и министар војни. Његовом наредбом од 24. јануара 1879. покренут је лист за војне науке, новости и књижевност *Рајник*. Писао је радове из војне географије и историје. Умро је у Београду 1908. године.

16. април 1945.

Почела је Берлинска битка у којој су учествовали совјетски 1. и 2. белоруски и 1. украјински фронт и немачке групе армија „Висла“ и „Центар“. Напад је почео са Одре и Нисе према Берлину. Пробијена су три појаса одбране, окружено и уништено 13 немачких дивизија јужно од Берлина, а совјетске јединице избиле су код Потсдама. Жестоке борбе вођене су за Берлин, који је капитулирао 2. маја 1945. Црвена армија је имала око 300.000 погинулих и рањених, а заробљено је 480.000 немачких војника. Берлинска битка је једна од највећих битака у Другом светском рату, омогућила је коначно разбијање немачких снага и скори пораз нацистичке Немачке.

18. април 1867.

У Београду је свечано прочитан султанов ферман о предаји српских градова. Дуги преговори између Срба и Турака довели су до тога да Отоманска империја, током априла и маја, повуче своје гарнизоне из Београда, Шапца, Смед-

рева и Кладова. После готово четири века владавине, турска војска напустила је тврђаве у Србији.

19. април 1943.

Почео први од два варшавска устанка против немачког окупатора. Када су немачки војници упали у варшавски гето, у намери да у логоре смрти одведу још једну групу Јевреја, супротставиле су им се организоване и наоружане групе Јевреја, а затим и целокупно становништво. Устанак је скршен у јулу. Погинуло је 13.000 Јевреја, а 58.000 заробљено и убијено, спасило се само 80 особа.

22. април 1915.

Током борби код белгијског града Ипр немачка војска је, пуштањем отровног таласа хлора један километар у дубину савезничког положаја, извршила први напад бојним отровима у историји.

23. април

Дан Војске Србије. Обележава се у знак сећања на 23. април 1815. године када је на збору у Такову почео Други српски устанак против турске владавине. Устаничке борбе вођене су на простору Београдског пашалука против војске београдског везира. Поред борбе за Чачак, српски устаници забележили су победе на Палежу, Пожаревцу и Дубљу. Након престанка устаничких војних акција, настављена је дипломатска борба за ослобођење и стварање независне српске државе.

29. април 1945.

Наступањем главнине Четврте армије Југословенске армије ка Трсту почела је Тршћанска операција. До 30. априла јединице Четврте армије опколиле су са свих страна Трст и концентричним нападом, потпомогнуте партизанским снагама из града, после огорчених борби, ослободиле град 1. маја. Тих дана ослобођено је и цело Словенско приморје, Бенешка Словенија и Истра. ■

Приредио мр Миљан МИЛКИЋ

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ

Управа за кадрове

расписује

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства, у својству војних службеника и војних намештеника, у радни однос на неодређено време, у Центар војномедицинских установа Београд Управе за војно здравство Министарства одбране Републике Србије

1. три (3) возача, ВКВ и
2. два (2) возача, КВ.

Општи услови:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа и
- да су здравствено способни за рад у Министарству одбране и Војсци Србије.

Посебни услови:

- за радно место под редним бројем 1. може конкурисати лице које има:
 - ВКВ степен стручне спреме саобраћајне струке и возачку дозволу „Б“ и „Ц“ категорије.
- за радно место под редним бројем 2. може конкурисати лице које има:
 - КВ степен стручне спреме и возачку дозволу „Б“ и „Ц“ категорије.

Сагласно одредбама члана 125. Закона о Војсци Србије, између кандидата који испуњавају опште и посебне услове конкурса, првенство под једнаким условима има супружник, односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије и супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања. Приоритет из овог члана даје се кандидатима који имају једнак број бодова.

За попуно наведених радних места формираће се ранг листа кандидата, рангирањем кандидата који испуњавају опште и посебне услове конкурса, а рангирање се врши бодовањем.

За формирање ранг листе кандидата биће прописани општи и посебни критеријуми, укључујући и психолошку процену, која се обавља у складу са захтевима радног места.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера.

Сва примљена лица која се први пут примају у службу на неодређено време у државном органу подлежу пробном раду у трајању од 6 (шест) месеци. Пробни рад прати њихов претпостављени, који ће по окончању истог надлежном руководиоцу дати писано мишљење о томе да ли је примљени војни службеник и војни намештеник задовољио на пробном раду. Лицу које не задовољи на пробном раду отказује се радни однос без права на новчану накнаду због отказа.

УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС КАНДИДАТИ ОБАВЕЗНО ПРИЛАЖУ:

- CV или кратку биографију;
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини);
- оверену фотокопију радне књижице;
- оверену фотокопију возачке дозволе;
- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од шест месеци);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног МУП-а да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање 6 (шест) месеци (не старије од шест месеци);
- уверење државног органа у којем је кандидат био у служби да му радни однос у државном органу није престајао због теже повреде дужности из радног односа.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК:

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали.

Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују се кандидату на адресу коју наведе у пријави за јавни конкурс.

Одлуку о избору кандидата донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ НА КОНКУРС:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу са наведеном документацијом по конкурс, достављањем поштом препоручено на адресу:

**Центар војномедицинских установа Београд
Пастерова 3, Београд,**

са назнаком „За конкурс за пријем у службу“

или лично у просторијама канцеларије деловодства Управе ЦВМУ Београд, на горе наведеној адреси, 3. спрат, просторија 309, у времену од 11.00 до 14.00 часова.

У пријави за конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈМБГ, адреса пребивалишта, адреса на коју се кандидату достављају обавештења, број телефона, радно место на које се кандидат пријављује, досадашње радно и стручно искуство кандидата, подаци о посебним знањима и вештинама и доказ у смислу члана 125. Закона о Војсци Србије.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је 15 (петнаест) дана од дана објављивања конкурса у Магазину „Одбрана“.

Неблаговремене, недопуштене, некомплетне и непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба, али она не задржава извршење закључка.

Додатне информације могу се добити на број телефона 011/3203-564, референт за правне послове Соња Игњатовић. ■

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства, у својству војних службеника и војних намештеника у радни однос у Војну болницу Ниш Управе за војно здравство Министарства одбране Републике Србије

Место рада Ниш

На неодређено време:

1. један (1) лекар специјалиста неурологије, С2С/ВСС.

На одређено време:

- један (1) фармацеут, С2С/ВСС,
- један (1) виши медицински техничар – анестетичар, С1С/ВЛС и
- два (2) радника за спремање просторија, ПКВ.

Општи услови:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да имају одговарајућу стручну спрему,
- да су здравствено способни за рад у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа.

Посебни услови:

- за радно место под редним бројем 1. може конкурисати лице које има:
 - завршен Медицински факултет и специјализацију из области неурологије и положен стручни испит.
- за радно место под редним бројем 2. може конкурисати лице које има:
 - завршен Фармацеутски факултет и положен стручни испит.
- за радно место под редним бројем 3. може конкурисати лице које има:
 - завршену Вишу медицинску школу, смер анестетичар и положен стручни испит.
- за радно место под редним бројем 4. може конкурисати лице које има:
 - завршену школу основног образовања и одговарајуће стручно оспособљавање уз рад, односно непотпуно завршену средњу школу.

Сагласно одредбама члана 125. Закона о Војсци Србије, између кандидата који испуњавају опште и посебне услове конкурса, првенство под једнаким условима има супружник, односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије и супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера.

Лице које се први пут прима у службу на неодређено време у државном органу подлеже пробном раду у трајању од 6 (шест) месеци. Пробни рад прати његов претпостављени, који ће по окончању истог надлежном руководиоцу дати писано мишљење о томе да ли је примљени војни службеник задовољио на пробном раду. Лицу које не задовољи на пробном раду отказује се радни однос без права на новчану накнаду због отказа.

Сва лица која се примају на одређено време, примају се на период до годину дана.

УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

КАНДИДАТИ ОБАВЕЗНО ПРИЛАЖУ:

- CV или кратку биографију;
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини);
- оверену фотокопију доказа о положеном стручном испиту (оверену у суду или општини);
- фотокопију радне књижице;
- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од шест месеци);
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);
- уверење надлежног МУП-а да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање 6 (шест) месеци (не старије од шест месеци);
- уверење државног органа у којем је кандидат био у служби да му радни однос у државном органу није престајао због теже повреде дужности из радног односа.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК:

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали.

Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују се кандидату на адресу коју наведе у пријави за јавни конкурс.

Одлуку о избору кандидата донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ НА КОНКУРС:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу са наведеном документацијом по конкурс, достављањем искључиво поштом препоручено на адресу:

Војна болница Ниш

Булевар др Зорана Ћинђића бб, Ниш,

са назнаком „За конкурс за пријем у службу“

У пријави за конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈМБГ, адреса пребивалишта, адреса на коју се кандидату достављају обавештења, број телефона, радно место на које се кандидат пријављује, досадашње радно и стручно искуство кандидата, подаци о посебним знањима и вештинама и доказ у смислу члана 125. Закона о Војсци Србије.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је 15 (петнаест) дана од дана објављивања конкурса у магазину „Одбрана“.

Неблаговремене, недопуштене, некомплетне и непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба, али она не задржава извршење закључка. ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
Управа за кадрове

расписује

ИНТЕРНИ КОНКУРС

за попуну радних места војних службеника у Војномедицинској академији Управе за војно здравство Министарства одбране Републике Србије пријемом лица из састава Министарства одбране и Војске Србије у радни однос на неодређено време

1. један (1) руководилац Групе за оперативно технички надзор – референт за ФТЗ, С2С/ВСС,
2. један (1) радник службе обезбеђења Групе за оперативно технички надзор – оператер система, ССС,
3. један (1) руководилац Групе за обезбеђење, ССС и
4. шест (6) радника службе обезбеђења – портира, ССС.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати држављани Републике Србије;
- да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци;
- да су здравствено способни за дужности у Министарству одбране и Војсци Србије у својству професионалног припадника Војске;
- да се налазе на служби у Министарству одбране и Војсци Србије и
- да немају негативних службених оцена.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

1. За радно место под редним бројем 1:
 - Завршен Електротехнички факултет,
 - да је лице здравствено и физички способно за обављање наведених послова,
 - одслужен војни рок под оружјем (за кандидате мушког пола),
 - најмање 1 година радног искуства у руковању опремом за информатичку подршку и
 - положени модули 3, 4, 6 и 7 по ECDL стандарду.
 2. За радно место под редним бројем 2:
 - Завршено средње стручно образовање,
 - да је лице здравствено и физички способно за обављање наведених послова,
 - одслужен војни рок под оружјем (за кандидате мушког пола),
 - положени модули 3, 4, 6 и 7 по ECDL стандарду и
 - познавање рада на рачунару и опреми за информатичку подршку.
 3. За радно место под редним бројем 3:
 - Завршено средње стручно образовање,
 - да је лице здравствено и физички способно за обављање наведених послова,
 - радно искуство у раду на пословима обезбеђења од најмање две (2) године и
 - одслужен војни рок под оружјем (за кандидате мушког пола).
 4. За радно место под редним бројем 4:
 - Завршено средње стручно образовање,
 - да је лице здравствено и физички способно за обављање наведених послова,
 - радно искуство у раду на пословима обезбеђења или пријавне службе од најмање једне (1) године и
 - одслужен војни рок под оружјем (за кандидате мушког пола).
- Уз пријаву на конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу и контакт телефон, кандидати достављају и:

- CV или кратку биографију,
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (сведочанство), сертификате и слично,
- фотокопију личне карте,
- уверење о држављанству не старије од 6 (шест) месеци,
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од 6 месеци),
- уверење надлежног Министарства унутрашњих послова да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци - не старије од шест месеци,
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности – не старије од шест месеци,
- доказ о претходном радном искуству – оверена копија радне књижице или потврда установе-јединице о радном искуству наведеном у посебним условима конкурса,
- потврду претпостављеног старешине да лице нема негативних оцена и
- потврду да је лице одслужило војни рок под оружјем (за кандидате мушког пола).

На конкурс могу учествовати сви професионални припадници Војске Србије и државни службеници и намештеници запослени у Министарству одбране Републике Србије, који имају одговарајућу школску спрему и потребно радно искуство.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који мењају статус, а испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Сви докази о испуњености услова за пријем достављају се као оригинали или оверене фотокопије.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали. Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују се кандидату на адресу која је наведена у пријави за конкурс. Одлуку о пријему донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу са наведеном документацијом по конкурсним јединицама-установама у којима се налазе на служби, са назнаком за које радно место конкуришу.

Команде јединица-установа примљене молбе уз оверен Картон основних и проширених личних података кандидата, службеном поштом достављају на адресу:

Војномедицинска академија
Црнотравска бр. 17, Београд
са назнаком „За конкурс за пријем у службу“

У пријави на конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈБМГ, адреса пребивалишта, адреса на којој се кандидату достављају обавештења, број телефона, радно место на које се кандидат пријављује, досадашње радно и стручно искуство, подаци о посебним вештинама и знањима.

Пријаве се могу у оригиналној форми преузети у просторијама ВМА, 7. спрат, Одељење за људске ресурсе, канцеларија број 19.

Рок за подношење пријава за пријем у службу је 15 (петнаест) дана од дана објављивања конкурса.

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин, неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба.

Додатне информације могу се добити на број телефона 011/3608-277, односно 31-277, ВС Николић Бранка. ■

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства, у својству војног службеника у радни однос на неодређено време у Ваздухопловно-медицински институт Ваздухопловства и ПВО

Место рада Београд

– један (1) лекар, C2C/BCC.

Општи услови:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да су здравствено способни за рад у Министарству одбране и Војсци Србије,
- да имају одговарајућу стручну спрему,
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци,
- да им раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа.

Посебни услови:

- за наведено радно место може конкурисати лице које има:
 - завршен Медицински факултет и специјализацију из области ваздухопловне медицине и познавање рада на рачунару.

Сагласно одредбама члана 125. Закона о Војсци Србије, између кандидата који испуњавају опште и посебне услове конкурса, првенство под једнаким условима има супружник, односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије и супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера.

Лице које буде примљено у службу, подлеже пробном раду у трајању од 6 (шест) месеци. Пробни рад прати њихов претпостављени, који ће по окончању истог надлежном руководиоцу дати писано мишљење о томе да ли је примљени војни службеник, односно војни намештеник задовољио на пробном раду. Лицу које не задовољи на пробном раду отказује се радни однос без права на новчану накнаду због отказа.

УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС

КАНДИДАТИ ОБАВЕЗНО ПРИЛАЖУ:

- CV или кратку биографију;
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од шест месеци);
- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);

– оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини);

– оверену фотокопију сертификата (или други доказ) о познавању рада на рачунару;

– фотокопију радне књижице;

– уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци);

– уверење надлежног МУП-а да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање 6 (шест) месеци (не старије од шест месеци);

– потврду о радном искуству на пословима у струци и

– уверење државног органа у којем је кандидат био у служби да му радни однос у државном органу није престајао због теже повреде дужности из радног односа.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК:

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место на које су конкурисали.

Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују се кандидату на адресу коју наведе у пријави за јавни конкурс.

Одлуку о избору кандидата донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ НА КОНКУРС:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу са наведеном документацијом по конкурс, предају лично у деловодству или достављањем поштом поручено на адресу:

Војна пошта 1084 Београд

са назнаком „За конкурс за пријем у службу“

У пријави за конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈМБГ, адреса пребивалишта, адреса на коју се кандидату достављају обавештења, број телефона, радно место на које се кандидат пријављује, досадашње радно и стручно искуство кандидата, подаци о посебним знањима и вештинама и доказ у смислу члана 125. Закона о Војсци Србије.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је 30 (тридесет) дана од дана објављивања конкурса у магазину „Одбрана“.

Неблаговремене, недопуштене, некомплетне и непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба, али она не задржава извршење закључка.

Контакт лице потпуковник Мијић Саша, бр. телефона 011/2063-178 или војни службеник Срећковић Марина, бр. телефона 011/2063-310 ■

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ**

Управа за кадрове

расписује

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства, у својству војног службеника, у Војни музеј Управе за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе Министарства одбране Републике Србије, у радни однос на неодређено време

1. један (1) кустос, ВСС.

Општи услови:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да су здравствено способни за рад у Министарству одбране и Војсци Србије и
- да се против њих не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да нису осуђивани за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци.

Посебни услови:

- за наведено радно место може конкурисати лице које има:
 - завршен Филозофски факултет – дипломирани историчар или дипломирани историчар уметности,
 - познавање енглеског језика и
 - познавање рада на рачунару.

Сагласно одредбама члана 125. Закона о Војсци Србије, између кандидата који испуњавају опште и посебне услове конкурса, првенство под једнаким условима има супружник, односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије, погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе у Војсци Србије и супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову писану сагласност биће извршена безбедносна провера.

УЗ ПРИЈАВУ НА КОНКУРС КАНДИДАТИ ОБАВЕЗНО ПРИЛАЖУ:

- CV или кратку биографију;
- извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од шест месеци);
- уверење о држављанству (не старије од шест месеци);
- оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини);
- доказ о познавању енглеског језика;
- сертификат или потврду факултета, на којем је кандидат завршио студије, о познавању рада на рачунару, према стандарду ECDL, који обухвата ниво знања од 4 модула (обра-

да текста – MS Word, табеларне калкулације – MS Excel, презентације – MS Power point и модул интернет и комуникације);

– уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци) и

– уверење надлежног МУП-а да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање 6 (шест) месеци (не старије од шест месеци).

Сви докази о испуњености услова за пријем достављају се као оригинали или оверене фотокопије.

Уверења која се прилажу уз молбу не могу бити старија од 6 (шест) месеци.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК:

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место.

Са свим кандидатима, међу којима се спроводи изборни поступак, конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују се кандидату на адресу коју наведе у пријави за јавни конкурс.

Одлуку о избору кандидата донеће надлежни старешина и са садржајем исте биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ НА КОНКУРС:

Кандидати који испуњавају опште и посебне услове конкурса подносе молбу са наведеном документацијом по конкурс, достављањем непосредно или поштом препоручено на адресу:

**УПРАВА ЗА ТРАДИЦИЈУ, СТАНДАРД И ВЕТЕРАНЕ
Немањина број 15, Београд,
са назнаком „За јавни конкурс“**

У пријави за конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈМБГ, адреса пребивалишта, адреса на коју се кандидату достављају обавештења, број телефона, досадашње радно и стручно искуство кандидата (ако га има), подаци о посебним знањима и вештинама и доказ у смислу члана 125. Закона о Војсци Србије.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је 15 (петнаест) дана од дана објављивања конкурса у Магазину „Одбрана“.

Неблаговремене, недопуштене, некомплетне и непотпуне пријаве и пријаве уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба, али она не задржава извршење закључка.

Детаљније информације о конкурсима могу се добити на број телефона 011/3203-472 и на сајту Министарства одбране Републике Србије (www.mod.gov.rs). ■

ИНТЕРНИ КОНКУРС

за попуњу радног места војног службеника у Управи за традицију, стандард и ветеране Сектора за људске ресурсе Министарства одбране Републике Србије пријемом лица из састава Министарства одбране и Војске Србије у радни однос на неодређено време

Место рада Београд

1. један (1) референт за имовинско-правне послове и поделу станова корисницима војних пензија, ВСС.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да је кандидат држављанин Републике Србије;
- да му раније није престајао радни однос у државном органу због теже повреде дужности из радног односа;
- да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности, односно да није осуђиван за таква дела казном затвора у трајању дужем од шест месеци и
- да је здравствено способан за рад у Министарству одбране и Војсци Србије.

ПОСЕБНИ УСЛОВИ

- Завршен Правни факултет.
 - Познавање рада на рачунару
- Уз пријаву на конкурс, која треба да садржи основне личне податке, адресу и контакт телефон, кандидати достављају и:
- CV или кратку биографију,
 - извод из матичне књиге рођених (ако није нови образац, не старији од 6 месеци),
 - уверење о држављанству не старије од 6 (шест) месеци,
 - оверену фотокопију дипломе о стеченом образовању (оверену у суду или општини),
 - сертификат или потврду факултета, на којем је кандидат завршио студије, о познавању рада на рачунару, према стандарду ECDL, који обухвата ниво знања од 4 модула (обрада текста – MS Word, табеларне калкулације – MS Excel, презентације – MS Power Point и модул Интернет и комуникације),
 - уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности – не старије од шест месеци,
 - уверење надлежног Министарства унутрашњих послова да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање шест месеци – не старије од шест месеци,
 - потврду претпостављеног старешине да кандидат нема негативних оцена.

На конкурс могу учествовати сви професионални припадници Војске Србије и државни службеници и намештеници запослени у Министарству одбране Републике Србије који испуњавају опште и посебне услове конкурса.

Кандидати који уђу у најужи избор, пре пријема у радни однос, доставиће лекарско уверење о здравственој способности.

Пре пријема у радни однос, за кандидате који мењају статус, а испуњавају услове конкурса и уђу у најужи избор, уз њихову сагласност биће извршена безбедносна провера.

Сви докази о испуњености услова за пријем достављају се као оригинали или оверене фотокопије. Уверења која се прилажу уз молбу, ако нису трајног карактера, не могу бити старија од 6 (шест) месеци.

ИЗБОРНИ ПОСТУПАК

Изборни поступак ће се спровести само међу кандидатима који испуњавају све услове конкурса за пријем на радно место.

Са свим кандидатима међу којима се спроводи изборни поступак конкурсна комисија ће обавити разговор и извршиће њихово рангирање према одобреним критеријумима. Позив за разговор и остала обавештења упућују се кандидат у адресу која је наведена у пријави за конкурс.

Одлуку о пријему донеће надлежни старешина и са њим садржајем биће упознати сви кандидати који учествују у изборном поступку.

НАЧИН ПОДНОШЕЊА ПРИЈАВЕ

Пријаве на интерни конкурс, са приложеним доказима о испуњавању услова, доставити непосредно или поштом препоручено на адресу:

УПРАВА ЗА ТРАДИЦИЈУ, СТАНДАРД И ВЕТЕРАНЕ

Немањина 15, Београд

са назнаком „За интерни конкурс“

У пријави на конкурс обавезно се наводи име и презиме кандидата, име једног родитеља, ЈМБГ, адреса пребивалишта, адреса на којој се кандидату достављају обавештења, број телефона, досадашње радно и стручно искуство, подаци о посебним вештинама и знањима.

Рок за подношење пријава за пријем у службу је 15 (петнаест) дана од дана објављивања у Магазину „Одбрана“.

Неблаговремене, недопуштене, неразумљиве или непотпуне пријаве, уз које нису приложени сви потребни докази на тражени начин, неће се узимати у разматрање и биће одбачене закључком против кога се може изјавити жалба.

Информације о конкурсима могу се добити на број телефона 011/3203-472 и на сајту Министарства одбране Републике Србије (www.mod.gov.rs). ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
СЕКТОР ЗА ЉУДСКЕ РЕСУРСЕ
Управа за кадрове

расписује

ЈАВНИ КОНКУРС

за пријем лица из грађанства, у својству
војних службеника и војних намештеника,
у радни однос на неодређено време,
у Технички ремонтни завод „Чачак“

1. **технолог за машинство – конструктор**, ВСС, три (3) извршиоца
2. **технолог за машинство**, ВСС, два (2) извршиоца
3. **аналитичар**, ВСС, један (1) извршилац
4. **технолог за мрежну опрему и базу података**, ВСС, један (1) извршилац
5. **технолог за наоружање**, ВСС, један (1) извршилац
6. **технолог – дефектатор**, ВСС, један (1) извршилац
7. **пословођа – технолог**, ВСС, два (2) извршиоца
8. **референт**, ВСС, један (1) извршилац
9. **референт за машинство**, ВСС, један (1) извршилац
10. **технолог за електронска средства**, ВСС, четири (4) извршиоца
11. **пословођа одељења**, ВСС, три (3) извршиоца
12. **технолог – контролор квалитета**, ВСС, један (1) извршилац
13. **начелник одсека**, ВСС, два (2) извршиоца
14. **метролог**, ВСС, три (3) извршиоца
15. **технолог за електроенергетику**, ВШС, један (1) извршилац
16. **технолог за електронска средства**, ВШС, један (1) извршилац
17. **дефектатор**, ВШС, четири (4) извршиоца
18. **механичар за пешадијско наоружање**, ВКВ, пет (5) извршилаца
19. **електромеханичар за возила гусеничаре**, ВКВ, један (1) извршилац
20. **бравар**, ВКВ, један (1) извршилац
21. **механичар за возила точкаше**, ВКВ, пет (5) извршилаца
22. **металобрусач**, ВКВ, један (1) извршилац
23. **металоглодач**, ВКВ, један (1) извршилац
24. **аутолимар**, ВКВ, један (1) извршилац
25. **руководилац погонских ТМС**, ВКВ, један (1) извршилац
26. **механичар за возила гусеничаре**, ССС, једанаест (11) извршилаца
27. **електромеханичар**, ССС, два (2) извршиоца
28. **електромеханичар за аутоматику и електронику**, ССС, десет (10) извршилаца
29. **механичар за хидраулику и пнеуматику**, ССС, један (1) извршилац
30. **механичар за оптоелектронска средства**, ССС, један (1) извршилац
31. **механичар за АТЦ**, ССС, један (1) извршилац
32. **техничар за електронска средства**, ССС, један (1) извршилац

33. **технички сарадник**, ССС, један (1) извршилац
34. **механичар за ПП средства и посуде под притиском**, КВ, два (2) извршиоца
35. **бравар**, КВ, четири (2) извршиоца
36. **механичар за возила точкаше**, КВ, три (3) извршиоца
37. **аутолимар**, КВ, четири (4) извршиоца
38. **фарбар**, КВ, три (3) извршиоца
39. **заваривач**, КВ, један (1) извршилац
40. **кројач**, КВ два (2) извршиоца
41. **фарбар**, ПКВ један (1) извршилац.

ОПШТИ УСЛОВИ КОНКУРСА:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да су здравствено способни за службу у Војсци Србије,
- да имају прописано образовање,
- да нису осуђивани и да се против њих не води кривични поступак,
- да им раније није престајао радни однос у државним органима због теже повреде дужности из радног односа и
- да су одслужили војни рок са оружјем (за кандидате мушког пола).

ПОСЕБНИ УСЛОВИ:

- За радна места под бројевима 1 и 2:
 - завршен машински факултет, радно искуство у струци најмање 3 године, познавање рада на рачунару (AUTOCAD, COREL, MS OFFICE). У поступку пријема по конкурс предвиђена је стручна провера знања.
- За радно место под бројем 3:
 - завршен машински факултет, познавање рада на рачунару (MS OFFICE).
- За радно место под бројем 4:
 - завршен електротехнички факултет, познавање рада на рачунару (MS OFFICE), предност имају кандидати са завршеним курсевима: ECDL, MCSA, MCSE, сервисер за PC A+. У поступку пријема по конкурс предвиђена је стручна провера знања.
- За радно место под бројевима 5, 6. и 7:
 - завршен машински факултет, радно искуство у струци од 3 године, познавање рада на рачунару. У поступку пријема по конкурс предвиђена је стручна провера знања.
- За радно место под бројем 8:
 - завршен грађевински факултет, најмање 3 године искуства у струци, поседовање лиценце за израду техничке документације (лиценца 310 и 410).
- За радно место под бројем 9:
 - завршен машински факултет, радно искуство у области одржавања – 1 година, познавање рада на рачунару (AUTOCAD, COREL, MS OFFICE).
- За радно место под бројем 10:
 - завршен факултет електротехничког смера, познавање енглеског језика, познавање рада на рачунару, познавање једног програмског језика. Предност имају кандидати смера телекомуникација. У поступку пријема по конкурс предвиђена је стручна провера знања.
- За радно место под бројем 11:
 - завршен факултет електротехничког смера, познавање енглеског језика, познавање рада на рачунару. Предност имају кандидати специјалности телекомуникација или ауто-

матика, познавање програмског језика C или C++. У поступку пријема по конкурс предвиђена је стручна провера знања.

За радно место под бројевима 12. и 13:

– завршен машински факултет, радно искуство у струци од 3 године.

За радно место под бројем 14:

– завршен електротехнички факултет, област мерења, познавање рада на рачунару, познавање енглеског језика.

За радно место под бројем 15:

– завршена виша стручна спрема електроенергетске струке. У поступку пријема по конкурс предвиђена је стручна провера знања.

За радно место под бројем 16:

– завршена виша техничка школа електротехничког смера, познавање енглеског језика, познавање рада на рачунару. У поступку пријема по конкурс предвиђена је стручна провера знања.

За радно место под бројем 17:

– завршена виша техничка школа, област електроника-телекомуникације, познавање енглеског језика, познавање рада на рачунару. Предност имају кандидати специјалности телекомуникације или аутоматике. У поступку пријема по конкурс предвиђена је стручна провера знања.

За радно место под бројем 18:

– завршена школа за ВКВ раднике машинске струке, предност бравар, машинбравар.

За радно место под бројем 19:

– завршена школа за ВКВ раднике, радно искуство у струци од 3 године, електротехничке струке.

За радно место под бројем 20:

– завршена школа за ВКВ раднике машинско-металске струке, радно искуство у струци од 3 године, стручно оспособљен за занимање бравара.

За радно место под бројем 21:

– завршена школа за ВКВ раднике машинске струке, радно искуство у струци од 3 године (на ремонту мотора).

За радно место под бројем 22:

– завршена школа за ВКВ раднике металске струке, радно искуство у струци од 3 године, стручно оспособљен за металобрусача.

За радно место под бројем 23:

– завршена школа за ВКВ раднике металске струке, радно искуство у струци од 3 године, стручно оспособљен за металоглодача.

За радно место под бројем 24:

– завршена школа за ВКВ раднике металске струке, радно искуство у струци од 3 године, стручно оспособљен за аутолимара.

За радно место под бројем 25:

– завршена школа за ВКВ раднике хемијске струке.

За радно место под бројем 26:

– завршена средња школа, четврти степен, машинске струке, предност занимање аутомеханичар.

За радно место под бројем 27:

– завршена средња електротехничка школа.

За радно место под бројем 28:

– завршена средња електротехничка школа, област аутоматике или електронике.

За радно место под бројем 29:

– завршена средња школа машинског смера, предност имају кандидати са радним искуством у струци најмање 3 године.

За радно место под бројем 30:

– завршена средња електротехничка школа, област електронике, предност имају кандидати са радним искуством у струци најмање 3 године.

За радно место под бројем 31:

– завршена електротехничка школа, смер електронике, познавање енглеског језика, радно искуство од 3 године у инсталирању оперативних система и одржавању рачунарске опреме. У поступку пријема по конкурс предвиђена је стручна провера знања.

За радно место под бројем 32:

– завршена средња школа, област електронике, радно искуство у струци најмање 3 године. У поступку пријема по конкурс предвиђена је стручна провера знања.

За радно место под бројем 33:

– завршена средња стручна спрема, познавање рада на рачунару, радно искуство на административним пословима у трајању од најмање 3 године.

За радно место под бројем 34:

– завршена школа за КВ раднике машинске струке, предност завршен курс за ПП механичара.

За радно место под бројем 35:

– завршена школа за КВ раднике машинско-металске струке, стручно оспособљен за бравара.

За радно место под бројем 36:

– завршена школа за КВ раднике машинске струке, предност занимања аутомеханичар.

За радно место под бројем 37:

– завршена школа за КВ раднике металске струке, стручно оспособљен за аутолимара.

За радно место под бројем 38:

– завршена школа за КВ раднике радно искуство у струци од 3 године.

За радно место под бројем 39:

– завршена школа за КВ раднике металске струке, радно искуство у струци од 3 године, поседовање атеста за вађење алуминијума.

За радно место под бројем 40:

– завршена школа за КВ раднике, текстилне струке, радно искуство у струци од 3 године.

За радно место под бројем 41:

– завршена осмогодишња школа и до два разреда школе за КВ раднике, радно искуство у струци од 3 године.

Кандидати пријаве подносе Војној пошти 1084 Београд, поштом препоручено. У пријави обавезно навести адресу становања и контакт телефон. Уз пријаву приложити:

– CV или аутобиографију,

– извод из матичне књиге рођених,

– уверење о држављанству,

– оверену копију дипломе о завршеном образовању,

– оверене копије сведочанстава за завршен сваки разред средње школе,

– оверене фотокопије сертификата или друге доказе који потврђују поседовање знања прописаних посебним условима конкурса,

– уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци),

– уверење надлежног МУП-а да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање 6 (шест) месеци (не старије од шест месеци),

– фотокопију радне књижице,

– потврду војног одсека да је одслужио војни рок са оружјем (за кандидате мушког пола) и

– лекарско уверење о здравственој способности.

Кандидати који су раније били раније запослени у државним органима достављају и потврду органа у којем су били запослени, у којој ће бити наведен разлог престанка радног односа.

Документа која се прилажу уз пријаву, са изузетком извода из матичне књиге рођених, уколико је на новом обрасцу, не могу бити старија од 6 (шест) месеци. Фотокопије документа морају бити оверене у суду или општини.

Поред лица из грађанства, на конкурс се могу пријавити и лица која се налазе на служби у Министарству одбране или Војсци Србије у својству професионалног војног лица (официра, подофицира, професионалног војника), војног службеника, војног намештеника, односно државног службеника и намештеника. Наведена лица документа достављају преко својих војних пошта, уз мишљење команданта јединице ранга батаљона, оверену фотокопију последње службене оцене и оверен и потписан картон основних и личних података КОЛП-1.

У току изборног поступка, конкурсна комисија ће са кандидатима који испуњавају опште и посебне услове конкурса обавити проверу оспособљености, знања и вештина. О месту, дану и времену провере кандидати ће бити накнадно обавештени.

За кандидате који задовоље критеријуме за проверу оспособљености, знања и вештина, уз њихов писани приставак биће извршена безбедносна провера.

Предност приликом избора имаће:

– супружник, односно члан породице погинулог професионалног припадника Војске Србије (погинулог или умрлог од последица повреда задобијених у вршењу службе),

– супружник професионалног припадника Војске Србије премештеног из једног у друго место службовања,

– кандидат који уз VI, односно VII степен стручне спреме има и положен државни испит и

– кандидат са дужим радним стажом у струци.

Рок за подношење пријава за пријем на службу је 30 дана од дана објављивања конкурса.

Неблаговремене, неразумљиве и непотпуне пријаве неће бити разматране. Конкурсна документација се неће враћати кандидатима који не буду изабрани.

Сва лица која буду примљена на службу подлежу пробном раду у трајању од шест месеци. Пробни рад прати непосредно претпостављени старешина, који после окончања пробног рада надлежном руководиоцу даје писмено мишљење о томе да ли је лице задовољило на пробном раду. Лицу које не задовољи на пробном раду отказује се радни однос без права на новчану накнаду због отказа.

Ближа обавештења о условима конкурса се могу добити на телефоне 032/372-666 (локал 14-250), 011/2063-334 или 011/2063-178. ■

ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ

Управа за људске ресурсе (Ј-1)

расписује

ИНТЕРНИ КОНКУРС

за пријем на службу у Војску Србије на неодређено време, у својству војних службеника и војних намештеника, У Техничком ремонтном заводу „Чачак“ Копнене војске

1. **Вођа смене** у Одељењу за ФО и ППЗ Сектора за опште и оперативне послове, ССС, ЕС 61002, група радног места 08 и 540 бодова – 1 извршилац

2. **Чувар** у Одељењу за ФО и ППЗ Сектора за опште и оперативне послове, ССС, ЕС 61003, група радног места 10 и 465 бодова – 6 извршилаца

3. **Чувар** у Одељењу за ФО и ППЗ Сектора за опште и оперативне послове, КВ, ЕС 61002, група радног места 10 и 430 бодова – 1 извршилац

4. **Фарбар** у Одељењу за ремонт ЗА и ПА, Погона за ремонт наоружања Сектора за ремонт машинске технике, КВ, ЕС 62144, група радног места 09 и 510 бодова – 1 извршилац

5. **Фарбар** у Одељењу за ремонт ЗА и ПА Погона за ремонт наоружања Сектора за ремонт машинске технике, КВ, ЕС 62144, група радног места 09 и 510 бодова – 1 извршилац

6. **Помоћни радник** у Погону за ремонт возила гусеничара Сектора за ремонт машинске технике, ПКВ, ЕС 61001, група радног места 12 и 310 бодова – 1 извршилац

7. **Фарбар** у Одељењу за ремонт склопова Погона за ремонт возила гусеничара Сектора за ремонт машинске технике, КВ, ЕС 62144, група радног места 09 и 510 бодова – 1 извршилац

8. **Механичар за ПП средства и посуде под притиском** у Одељењу за ремонт посуда под притиском и ПП апарата Погона за ремонт возила гусеничара Сектора за ремонт машинске технике, КВ, ЕС 62168, група радног места 08 и 560 бодова – 2 извршиоца

9. **Помоћни радник** у Погону за ремонт возила точкаша мотора и ЕЕС Сектора за ремонт машинске технике, ПКВ, ЕС 61002, група радног места 12 и 310 бодова – 1 извршилац

10. **Механичар за возила точкаше** у Одељењу за ремонт возила точкаша Погона за ремонт возила точкаша, мотора и ЕЕС Сектора за ремонт машинске технике, ССС, ЕС 62102, група радног места 07 и 602 бода – 3 извршиоца

11. **Механичар за артиљеријско наоружање** у Одељењу за ремонт земаљске артиљерије и противавионске артиљерије Погона за ремонт наоружања Сектора за ремонт машинске технике, ССС, ЕС 62108, група радног места 07 и 637 бодова – 1 извршилац

12. **Механичар за возила гусеничаре** у Одељењу за ремонт возила гусеничара Погона за ремонт возила гусеничара Сектора за ремонт машинске технике, ССС, ЕС 62103, група радног места 07 и 637 бодова – 5 извршилаца

13. **Механичар за возила гусеничаре** у Одељењу за ремонт возила гусеничара Погона за ремонт возила гусеничара Сектора за ремонт машинске технике, КВ, ЕС 62103, група радног места 08 и 580 бодова – 1 извршилац

14. **Механичар за КЗУ** у Одељењу за ремонт криптозащитних уређаја Погона за ремонт оптике, оптоелектронике и ласера Сектора за ремонт електронике и електротехнике, ССС, ЕС 62124, група радног места 07 и 639 бодова – 2 извршиоца

15. **Механичар** за возила точкаше у Одељењу за ремонт мотора Погона за ремонт возила точкаша, мотора и ЕЕС Сектора за ремонт машинске технике, КВ, ЕС 62102, група радног места 08 и 545 бодова – 3 извршиоца

16. **Зидар фасадер** у Одељењу грађевинских радова и одржавање чистоће Погона за одржавање, КВ, ЕС 62822, група радног места 09 и 504 бодова – 1 извршилац

Општи услови конкурса:

- да су кандидати држављани Републике Србије,
- да су здравствено способни за службу у Војсци Србије,
- да се налазе на служби у Министарству одбране или Војсци Србије у својству професионалног војног лица (официра, подофицира, професионалног војника), војног службеника, војног намештеника, односно државног службеника или намештеника,
- да нису осуђивани и да се против њих не води кривични поступак,
- да немају негативних службених оцена.

Посебни услови:

За формацијско место под редним бројем 1:
– завршена средња школа у трајању од 4 године, свих смерова и поседовање уверења о завршеном ватрогасном курсу.

За формацијско место под редним бројем 2:
– завршена средња школа у трајању од 4 године, свих смерова.

За формацијско место под редним бројем 3:
– завршена школа за КВ раднике, свих смерова.
За формацијско место под редним бројевима 4. и 5:
– завршена школа за КВ раднике, грађевинске или хемијске струке.

За формацијско место под редним бројем 6:
– завршена осмогодишња школа и два разреда средње школе, свих смерова; поседовање возачке дозволе „Ц” категорије.

За формацијско место под редним бројем 7:
– завршена школа за КВ раднике, грађевинске или хемијске струке.

За формацијско место под редним бројем 8:
– завршена школа за КВ раднике, пожељно машинске струке, завршен курс за ПП механичара.

За формацијско место под редним бројем 9:
– завршена осмогодишња школа и два разреда школе за КВ раднике, свих смерова; поседовање возачке дозволе „Ц” категорије.

За формацијско место под редним бројем 10:
– завршена средња машинска школа у трајању од 4 године, пожељно смер аутомеханичар.

За формацијско место под редним бројем 11:
– завршена средња машинска школа у трајању од 4 године, пожељно смер бравар, машинбравар.

За формацијско место под редним бројем 12:
– завршена средња машинска школа у трајању од 4 године, пожељно смер аутомеханичар.

За формацијско место под редним бројем 13:
– завршена школа за КВ раднике машинске струке, пожељно смер аутомеханичар.

За формацијско место под редним бројем 14:
– завршена средња електротехничка школа у трајању од 4 године, пожељно смер телекомуникације.

За формацијско место под редним бројем 15:
– завршена школа за КВ раднике машинске струке, пожељно смер аутомеханичар.

За формацијско место под редним бројем 16:
– завршена школа за КВ раднике грађевинске струке, радно искуство у струци најмање 3 година, здравствени услови – уверење за рад на висини.

Кандидати који испуњавају услове конкурса молбе подносе Војној пошти 1084 Београд редовним путем, преко команде своје јединице.

Уз молбу се прилажу следећа документа:

- кратка биографија у којој обавезно навести контакт телефон;
- оверена копија дипломе о завршеном образовању;
- оверене копије сведочанстава са завршен сваки разред средње школе;
- уверење надлежног суда да се против кандидата не води кривични поступак због кривичног дела за које се гони по службеној дужности (не старије од шест месеци),
- уверење надлежног МУП-а да кандидат није осуђиван на казну затвора од најмање 6 (шест) месеци (не старије од шест месеци);
- мишљење команданта јединице ранга батаљона;
- оверена фотокопија последње службене оцене;
- оверен и потписан картон основних и личних података КОЛП-1 и
- фотокопија војне легитимације или личне карте.

У току изборног поступка конкурсна комисија ће, са кандидатима који испуњавају опште и посебне услове конкурса, обавити проверу оспособљености, знања и вештина. О месту, дану и времену провере кандидати ће бити накнадно обавештени. За кандидате који испуњавају услове конкурса, а пријемом мењају статус лица у служби, уз њихову сагласност, биће извршена безбедносна провера.

Неблаговремене, непотпуне и неразумљиве пријаве неће бити разматране. Конкурсна документација се неће враћати кандидатима који не буду изабрани.

Рок за подношење пријава за пријем у службу је 30 дана од дана објављивања конкурса.

Ближа обавештења о условима конкурса могу се добити на телефоне 032/372-666 (локал 14-250), 011/2063-334 или 011/2063-178. ■

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ВОЈНОГРАЂЕВИНСКИ ЦЕНТАР „БЕОГРАД“
Београд, Немањина број 15

расписује

ОГЛАС

ради издавања у закуп пословних простора путем прикупљања писмених понуда

Ред. број	МЕСТО	АДРЕСА ПОСЛОВНОГ ПРОСТОРА	ПОВРШИНА (у м ²) И НАМЕНА	ПОЧЕТНА ЦЕНА (дин./м ²)	УКУПАН ИЗНОС ПОЧЕТНЕ ЦЕНЕ (МЕСЕЧНО/ДИН.)	ДАТУМ И ВРЕМЕ РАЗГЛЕДАЊА
1	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 39/л-2	12,65 Локал	382,40	4.837,36	Понедељак 23. 4. 2012. 9.30–10.30
2	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 39/л-3	12,76 Локал	382,40	4.879,42	Понедељак 23. 4. 2012. 9.30–10.30
3	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 39/л-1	4,25 Локал	382,40	1.625,20	Понедељак 23. 4. 2012. 9.30–10.30
4	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 39/л-2	4,07 Локал	382,40	1.556,36	Понедељак 23. 4. 2012. 9.30–10.30
5	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 39А/л-4	4,29 Локал	382,40	1.640,50	Понедељак 23. 4. 2012. 9.30–10.30
6	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 39А/л-3	4,29 Локал	382,40	1.640,50	Понедељак 23. 4. 2012. 9.30–10.30
7	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 39А/л-4	12,75 Локал	382,40	4.875,60	Понедељак 23. 4. 2012. 9.30–10.30
8	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 49/л-10	15,69 Локал	382,40	6.000,00	Понедељак 23. 4. 2012. 11.45–12.15
9	БЕОГРАД	Паунова бр. 65/л-1	28,40 Магацин	287,20	8.156,50	Четвртак 26. 4. 2012. 09.30–10.00
10	НОВИ БЕОГРАД	Трећи булевар бр. 46/л-2	19,36 Магацин	636,80	12.328,45	Среда 25. 4. 2012. 10.00–10.30
11	БЕОГРАД	Виноградски венац бр. 13/л-4	82,84 Локал	382,40	31.678,00	Среда 25. 4. 2012. 13.30–14.00
12	НОВИ БЕОГРАД	Трећи булевар бр. 30/л-2	26,00 Локал	636,80	16.557,00	Среда 25. 4. 2012. 10.45–11.15
13	НОВИ БЕОГРАД	Трећи булевар бр. 28/л-1	25,42 Локал	636,80	16.187,45	Среда 25. 4. 2012. 11.15–12.00
14	БЕОГРАД	Палацкова бр. 8/1л-3	34,48 Локал	604,20	20.833,00	Четвртак 26. 4. 2012. 11.00–11.30
15	НОВИ БЕОГРАД	Милутина Миланковића бр. 56 (бивша Трећи бул. 56)	6,26 Локал	756,20	4.734,00	Среда 25. 4. 2012. 09.30–10.00
16	ЗЕМУН	Новоградска бр. 76	82,60 Локал	604,20	49.907,00	Четвртак 26. 4. 2012. 13.00–13.30
17	НОВИ БЕОГРАД	Пеђе Милосављевића бр. 20	15,01 Локал	454,10	6.859,91	Уторак 24. 4. 2012. 09.30–10.00

18	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 35/л-1	13,25	454,10	6.017,00	Понедељак 23. 4. 2012. 10.45–11.15
19	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 35/л-2	13,08	454,10	5.940,00	Понедељак 23. 4. 2012. 10.45–11.15
20	НОВИ БЕОГРАД	Марка Челебоновића бр. 35а/л-1	23,98	454,10	10.889	Понедељак 23. 4. 2012. 10.45–11.15
21	НОВИ БЕОГРАД	Пеђе Милосављевића бр. 36/л-1	22,37	454,10	10.158	Уторак 24. 4. 2012. 10.30–11.00
22	НОВИ БЕОГРАД	Пеђе Милосављевића бр.36/л-2	24,53	454,10	11.139,00	Уторак 24. 4. 2012. 10.30–11.00
23	НОВИ БЕОГРАД	Пеђе Милосављевића бр. 40/л-1	13,38	454,10	6.076,00	Уторак 24. 4. 2012. 11.15–11.45
24	НОВИ БЕОГРАД	Пеђе Милосављевића бр. 40/л-2	14,08	454,10	6.394,00	Уторак 24. 4.2012. 11.15–11.45
25	НОВИ БЕОГРАД	Пеђе Милосављевића бр. 44/л-1	15,71	454,10	7.134,00	Уторак 24. 4. 2012. 12.00–12.30

УСЛОВИ ПРИЈАВЉИВАЊА:

Пословни простори се издају у постојећем „виђеном стању“, без права закупца на накнадне рекламације.

Трошкове довођења пословног простора у употребно стање сноси будући купац, без права надокнаде.

Понуде се подnose искључиво поштом, закључно са 9. 5. 2012. године, који је последњи дозвољени датум поштанске овере.

Непотпуне и неблаговремене понуде неће бити узете у разматрање.

Учесници надметања дужни су да на име трошкова спровођења поступка јавног надметања за сваки пословни простор за који конкуришу неповратно уплате износ од 5.000,00 динара на текући рачун – Приходи органа и организација Србије бр. 840-19540845-28, позив на број 1227423128762831, са ознаком „ТРОШКОВИ НАДМЕТАЊА“. Доказ о уплати обавезно доставити уз понуду.

Право учешћа имају сва заинтересована лица која испуњавају услове огласа.

Пословни простор се не може дати у закуп лицу које има неизмирене обавезе по основу закупнине за пословни простор на коме је носилац права коришћења МО – Војнограђевински центар „Београд“.

Осим доказа о уплати за трошкове надметања и износа закупнине који се нуди, уредна и потпуна писана понуда мора да садржи све податке о подносиоцу понуде, и то:

а) за ФИЗИЧКА ЛИЦА која немају регистровану радњу – име и презиме, адресу становања, фотокопију личне карте и контакт телефон;

б) за ИМАОЦЕ РАДЊЕ – копију решења о упису у регистар код надлежног органа, копију уговора о отварању и вођењу рачуна код банке, копију потврде о додељеном ПИБ, копију потврде о извршеном евидентирању за ПДВ, уколико је у систему ПДВ, фотокопију личне карте, као и контакт телефон.

в) за ПРАВНА ЛИЦА – назив и седиште, копију решења о упису у регистар привредних субјеката, копију уговора о отварању и вођењу рачуна код банке, копију потврде о додељеном ПИБ, копију потврде о извршеном евидентирању за ПДВ, уколико је у

систему ПДВ, име и презиме лица овлашћеног за заступање (директор), његов потпис и печат, као и контакт телефон.

– Понуда мора да садржи податак о врсти делатности која ће се обављати у пословном простору.

Понуде се достављају на адресу:

Војнограђевински центар „Београд“, 11000 Београд, Немањина бр. 15, препорученом поштицом, у затвореној коверти на којој је јасно означено: ПОНУДА ЗА ЗАКУП ПОСЛОВНОГ ПРОСТОРА ПОД РЕДНИМ БРОЈЕМ __ НЕ ОТВАРАЈ.

Понуђена цена мора бити фиксно изражена у динарима по 1 м².

Понуђена цена представља цену закупа без обрачунатог ПДВ-а.

ИЗБОР НАЈПОВОЉНИЈЕГ ПОНУЂАЧА

Поступак отварања писмених понуда спровешће се комисијски.

Критеријум за избор најповољнијег понуђача је висина понуђене цене закупа, као и да испуњава све услове овог огласа.

Уколико на оглас пристигне једна понуда, иста ће се узети у разматрање.

Резултати надметања биће истакнути 22. 5. 2012. године на огласној табли ВГЦ „Београд“, Немањина бр. 15, Београд и Милентија Поповића 23, блок 19а, Нови Београд.

Учесници огласа биће писмено обавештени о избору најповољније понуде, у року од 8 (осам) дана од дана доношења одлуке надлежног органа о избору најповољнијег понуђача.

Уколико понуђач чија је понуда проглашена најповољнијом, у року од 8 дана од дана пријема позива за закључење уговора не потпише уговор, сматраће се да је одустао од закупа.

Најповољнији понуђач регулисаће међусобна права и обавезе са Републичком дирекцијом за имовину Републике Србије, Београд, ул. Грачаничка бр. 8, уговором у закупу на неодређено време.

Поред закупнине, купац ће бити у обавези да плаћа и све комуналне трошкове и законске пореске обавезе.

Информације о огласу могу се добити на телефон: 011/2147-347, 011/2147-200, локали 210 и 209.

ВГЦ „БЕОГРАД“

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
ГЕНЕРАЛШТАБ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ
Управа за људске ресурсе**

ИСПРАВКА ИНТЕРНОГ КОНКУРСА

За попуњу слободних радних места подофицира, на одређено и неодређено време, објављеног 15. фебруара 2012. у Магазину ОДБРАНА и на веб-сајтовима Министарства одбране и Војске Србије:

Уместо:

Специјалну бригаду, место службовања Панчево
– радио-телеграфиста, 2 извршиоца

Треба да стоји:

Специјалну бригаду, место службовања Панчево
– радио-телепринтериста, 2 извршиоца

Уместо:

Речну флотилу, место службовања Нови Сад
– радио-телепринтериста, 1 извршилац
– телепринтериста-шифрер, 1 извршилац
– командир одељења везе, 1 извршилац

Треба да стоји:

Речну флотилу, место службовања Нови Сад
– радио-телепринтериста, 1 извршилац
– телепринтериста-шифрер, 1 извршилац
Речну флотилу, место службовања Шабац
– командир одељења везе, 1 извршилац.

**АУТОГУМЕ И ДЕЛОВИ
ЗА СВА ВОЗИЛА**

БЕЗ

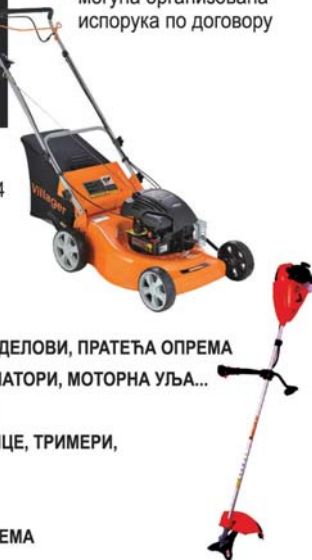
УЧЕШЋА
ЖИРАНАТА
ЧЕКОВА
КАМАТА

ПРОДАЈА НА РАТЕ
ЗА ПРИПАДНИКЕ ВОЈСКЕ СРБИЈЕ
И ВОЈНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ
ПУТЕМ АДМИНИСТРАТИВНЕ
ЗАБРАНЕ

Напомена:

- обрасце административне забране достављамо поштом
- могућа организована испорука по договору

КОТИК д.о.о

Панчево, Жарка Зрењанина 14
Телефони: 013/344-321,
063/370-138
Телефакс: 013/345-930
E-mail: kotikdoo@gmail.com

- БИЦИКЛИ, КАЦИГЕ, РЕЗЕРВНИ ДЕЛОВИ, ПРАТЕЋА ОПРЕМА
- АУТОМОБИЛСКЕ ГУМЕ, АКУМУЛАТОРИ, МОТОРНА УЉА...
- АУТО-ДЕЛОВИ ЗА СВА ВОЗИЛА
- ПРОГРАМ „VILLAGER”, КОСИЛИЦЕ, ТРИМЕРИ, МОТОРНЕ ТЕСТЕРЕ
- ЕЛЕКТРИЧНИ РУЧНИ АЛАТ
- РАЧУНАРИ И РАЧУНАРСКА ОПРЕМА

Република Србија

Висока школа струковних студија
БЕОГРАДСКА ПОЛИТЕХНИКА
Основана 1959. године

**Основне струковне студије
ОДЕЉЕЊА ЗА ТЕХНОЛОГИЈЕ**

Графичка технологија
Безбедност и здравље на раду
Заштита животне средине
Менаџмент квалитетом
Рециклажне технологије

**Основне струковне студије
ОДЕЉЕЊА ЗА ДИЗАЈН**

Графички дизајн
Дизајн индустријских производа
Модни дизајн производа од коже

**Специјалистичке струковне студије
ОДЕЉЕЊА ЗА ТЕХНОЛОГИЈЕ**

Графичка производња
Оцењивање усаглашености производа
Заштита на раду

Више од пола века традиције у школовању технолога, менаџера и дизајнера. Са 2.100 студената међу највећим високим школама струковних студија у Србији. До сада школовање завршило преко 4.700 студената. Запосленост свршених студената је преко 80%.

Школа је успоставила и сертифицивала систем менаџмента квалитетом према захтевима стандарда SRPS ISO 9001.

Београдска политехника

Београд, Бранкова 17, Катарине Амброзић 3
Телефони: (011) 24 11 630 / 24 10 990 / 26 33 127
Факс: (011) 38 09 731
www.politehnika.edu.rs
e-mail: zstjelja@politehnika.edu.rs
dzarkovic@politehnika.edu.rs

ISO 9001

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

Лола Новаковић
Боба Стефановић
Радмила Караклајић
Дејан Цукић
Нада Павловић
Зафир Хаџиманов
Маја Оцаклијева
Жарко Данчуо
Бети Ђорђевић
Зоран Лековић
Јелена Томашевић
Жељко Васић
Александра Ковач
Душан Свилар
Кристина Савић
Срђан Марјановић

Покровитељ
Београд
www.begrad.rs

Медијски покровитељ
studio B

Пролетје у Београду

Концерт Уметничког ансамбла Министарства одбране
„Станислав Бинички“
Диригент: Војкан Борисављевић

Дом синдиката
24. април 2012. у 20.00

38. Међународни сајам превенције и реаговања у ванредним ситуацијама

112 EXPO

**PREVENCIJA I REAGOVANJE U VANREDNIM SITUACIJAMA
BEZBEDNOST I ZDRAVLJE NA RADU**

Zaštita od požara, poplava, zemljotresa,
hemijskih akcidenata.

Preventivna zaštita od vanrednih situacija.

Bezbednost i zdravlje na radu.

Medicinsko zbrinjavanje u vanrednim situacijama.

Obezbeđenje kontinuiteta privrednih - poslovnih
procesu u vanrednim situacijama.

Osiguranje.

Zaštita od požara, poplava, zemljotresa, hemijskih akcidenata. Sistemi i oprema za reagovanje u vanrednim situacijama. Sistem 112 za reagovanje u vanrednim situacijama. Oprema, sredstva i specijalna vozila za vatrogasno-spasilačke intervencije. Specijalna vozila i oprema za delovanje u prisustvu opasnih materija i za prevoz opasnih materija. Uređaji i aparati za merenje, detekciju i spasavanje u vanrednim situacijama

Preventivna zaštita od vanrednih situacija. Preventivna zaštita od požara. Sistemi za rano otkrivanje i gašenje požara. Strukturna zaštita - građevinski konstruktivni elementi i premazi otporni na požar. Preventivna zaštita od poplava, zemljotresa, hemijskih akcidenata. Preventivna zaštita kritične javne infrastrukture u vanrednim situacijama: zaštita energetskih objekata za proizvodnju i prenos električne energije, proizvodnju i prenos plina i nafte. Zaštita kritične telekomunikacione infrastrukture i objekata. Zaštita javnih objekata visokog rizika: fabrika hemijske, farmaceutske industrije, drvene industrije, aerodroma, luka, javnih objekata visoke posećenosti. Zaštita šuma od požara. Zaštita poljoprivrednih useva od grada i nevremena. Zaštita kritične komunalne infrastrukture objekata vodosnabdevanja u vanrednim situacijama. Putevi, železnička saobraćajna čvorišta, tuneli u vanrednim situacijama.

Bezbednost i zdravlje na radu. Sredstva i oprema za ličnu i kolektivnu zaštitu na radu. Uređaji i aparati za merenje i detekciju uslova radne sredine. Usluge procene rizika radnog mesta

Medicinsko zbrinjavanje u vanrednim situacijama. Oprema, specijalna vozila za medicinske hitne intervencije u vanrednim situacijama

Obezbeđenje kontinuiteta privrednih - poslovnih procesa u vanrednim situacijama - Specijalna oprema za preventivnu zaštitu i oporavak podataka u vanrednim situacijama.

Osiguranje kao prevencija vanrednih situacija.

Info i prijava učešća: Tel: +38111 2655-486, Mob: +38163 205-599, Fax: +38111 3615-298, e-mail: 112@sajam.rs, www.112-expo.rs

BEOGRADSKI SAJAM
Jedno mesto, ceo svet

28 - 31. 05. 2012.

ИЗАБРАНА ПАРТИЈА

ОРИГИНАЛНА ИГРА Прудњикова – Жукова Београд, 1998.

1. Сф3 д5 2. д4 ц5 3. г3 Сц6 4. Лг2 Сф6
5. 0-0 е6 6. ц4 цд4 7. Сд4 Лц5 8. Сб3

Светлана Прудњикова - Чуровић играла је на београдском женском турниру против земљакиње Наталије Жукове. Игра оригинално и наш покушај да овом отварању одредимо име није успео. Реч је о затвореном систему који је у Енциклопедији отварања сврстан у рубрику ЕД1.

8...Лб6 9. цд5 Сд5 10. Са3 0-0 11. Сц4 Лц7 12. а3!

Знак узвика је Светлана и она сматра да је већ сада постигла предност, што ће рећи да је ову дискусију засад добила.

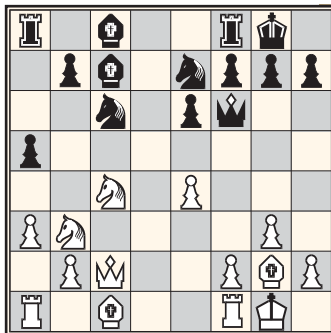
12...Дф6

Суочена са необичним током партије, Жукова је одиграла овај потез, који представља теоретску новост. Није ни чудо што није одиграла 12...б6 или 12...б5, када такође не би изједначила, као ни 12...Де7...

13. Дц2 а5 14. е4 Сде7

Бели: Кг1, Дц2, Та1, Тф1, Лц1, Лг2, Сб3, Сц4, а3, б2, е4, ф2, г3, х2

Црни: Кг8, Дф6, Та8, Тф8, Лц7, Лц8, Сц6, Се7, а5, б7, е6, ф7, г7, х7

15. ф4!

Слаба тачка је поље ф6 на коме се налази дама.

15...е5 16. фе5 Дг6 17. Лф4 Леб 18. Сц5?

Бели вуче слаб потез, док би са 18. Сд6! стајао јасно боље. Али, игра се...

18. Лц4 19. Дц4 Ле5 20. Кх1 Тод8?

Игра би била једнака после 20...Лб2 21. Та2 Лд4 22. Сб7

21. Сб7 Тд4 22. Де2 Тб8?

Нова грешка са катастрофалним последицама. Требало је 22...Лф4 са даљим 23. Тф4 Тб8 24. Сц5 Дд6 25. Тц1 Тд2 26. Дф1 Се5 и компензацијом.

23. Са5!

1:0

У колонама и редовима, водоравно и усправно, у празна поља упишите једноцифрене бројеве од 1 до 9 који недостају. Сваки број има своје место, не сме да се понови исти број ни у усправној колони ни у водоравном реду, нити у квадрату 3x3.

С
У
Д
О
К
У

4			1			8	6	
	6			4		3		7
							4	1
9			2	3	4			
	4	3			5	8		
		5	6	4				3
8	9							
5		6		1			3	
	1	7			5			4

Решење коњићевих скокова из прошлог броја: Паметан мисли што говори, а луд говори оно што мисли; Ко не тражи брата за брата, он ће туђина за господара.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

○	1	○	2	3	4	5	6	7	○	8	○	9	10	11	12	13	14	○	15	○	16	
17									18										19			
○		20									21										22	
23				24									25									
26						27								28								
29								30										31				
32										33											34	
35			36										37									
38					39								40									
41							42									43						
44										45											46	
○		47										48									○	
49					50										51							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА ВОДОРАВНО:
Дохомиги, старалац, кук, у, Ибаданац, бабарога, м, Вац, каротида, Аликанте, Алекс, акомитат, чартер, Чајавец, мајолика, Гамс, итинерари, анасонка, АК, Сн, имбризам, банкомати, тирс, синерама, Валериј, ацетат, тренерке, олаке, капелица, стадијум, раз, л, Кракатић, налетања, и, Ана, Мариница, тренутак.

Припремио Жарко ЂОКИЋ

ВОДОРАВНО:

17. Мелези, мешанци, 18. Турски историчар, Заде, 19. Одбојкашки савез Србије (скр.), 20. Животињски (лат.), 21. Тројство (лат.), 23. Назив, 24. Предмет обраде, скуп тема, 25. Врста сарделе, 26. Карлова именакиња, 27. Неправилан (грч.), 28. Врста хрскавог сланог кекса, 29. Буна, побуна, 30. Филм Бернарда Бертолучија, 31. Матеј одмила, 32. Алпинисти, 33. Похвалне црквене песме (грч.), 34. Основна тарифа (скр.), 35. Четрнаесто и 10. слово азбуке, 36. Државни социјализам, 37. Говорити коме шта да пише, 38. Стари назив Вијетнама, 39. Врста хемијског једињења, 40. Целокупан, потпун (лат.), 41. Место у Србији где је, на Цвети, 23. априла 1815. године, на скупу виђенијих старешина донета одлука о почетку Другог српског устанка за ослобођење Србије од турске власти (од ове године 23. април је Дан Војске Србије), 42. Становница Трира, 43. Кадионица (лат.), 44. Становница Иријана, 45. Тон мале фреквенције, 46. Марљивост, 47. Становник Бездана, 48. Стечена имовина, 49. Емилија одмила, 50. Снабдевање свежим ваздухом (лат.), 51. Врста папагаја.

УСПРАВНО:

1. Скупљати се, окупљати се, 2. Антички град у Грчкој, 3. Уједињене нације (скр.), 4. Врста експлозива, 5. Асоцијација медицинских едукатора (скр.), 6. Накратко потапати у течност, 7. Име првог израелског астронаута Рамона, 8. Душа (лат.), 9. Врста штампарских слова, 10. Симбол криптона, 11. Додирнути прстима, 12. Име тенисерке Ивановић, 13. Шипкастог облика, 14. Сеоско подручје, 15. Лекови за болести ушију (мед.), 16. Трговкиња старицама, 18. Справа за распршивање течности, 19. Становник Елемира, 20. Узгајивач маслаца, 23. Зидарски висак (мн.), 22. Стварна тежина таре, 24. Песма Жељка Јоксимовића с којом је представљао Србију и Црну Гору на Еуросонгу 2004. године у Истанбулу, 25. Становнице Абадана, 27. Врста велике змије (мн.), 28. Владар неограниченом влашћу, 30. Ристанова именакиња, 31. Британски брод потонуо 1912. године, 33. Место у БЈР Македонији, код Прилепа, 34. Припадник германског племена, 36. Део псеудонима Бранислава Нушића, Бен, 37. Анастасија одмила, 39. Посуда за цвеће, 40. Плетеница косе, 42. Увала широког дна, 43. Показна замена, та, 45. Ауто-центар (скр.), 46. Симбол натријума.

Србијашуме

ПРЕПОРУКА ЗА СИГУРНО ПУТОВАЊЕ!!!

Грчка, Шпанија, Турска...

**САМО ЗА ПРИПАДНИКЕ МИНИСТАРСТВА ОДБРАНЕ
И ВОЈСКЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ПЛАЊАЊЕ У ВИШЕ МЕСЕЧНИХ РАТА
ПРЕКО АДМИНИСТРАТИВНЕ ЗАБРАНЕ**

Корисник

Цене су у динарима по студију дневно - најам

Смештај	Тип смештаја	Услуга	07.04-01.12.
Апн „Србијашуме“	1/2 студио	НА	1.200,00
	1/3 студио		1.500,00
	1/4 студио		1.750,00

АКЦИЈА: БОРАВИТЕ 7 дана= ПЛАТИТЕ 6 дана, БОРАВИТЕ 10 дана=ПЛАТИТЕ 9, БОРАВИТЕ 14 дана=ПЛАТИТЕ 12 дана.

ЈП „Србијашуме“ – Пословница општег туризма
Његошева 44, Београд, тел: +38111244-09-08, 2454-467, факс: 2453-148
Бул. Михајла Пупина 113, Н. Београд, тел: +381116128-304 и 6128-307

Sigurnost
Pouzdanost
Kvalitet

 Lasta
eurolines

www.lasta.rs

Специјални прилог

АРСЕНАЛ

64

Фамилија пиштоља
Dezert Eagle

ВЕЛИКИ ПУСТИЊСКИ ОРАО

Муниција без
експлозивног пуњења

УБИТАЧНИ БЕЗ ЕКСПЛОЗИВА

Роботска такмичења
под патронатом војске

МАРШ ЧЕЛИЧНИХ ВОЈНИКА

Фамилија пиштоља Desert Eagle

АРСЕНАЛ 64

Фамилија пиштоља
Desert Eagle
**ВЕЛИКИ
ПУСТИЊСКИ
ОРАО**

Муниција без
експлозивног пуњења
**УБИТАЧНИ
БЕЗ
ЕКСПЛОЗИВА**

Роботска такмичења
под патронатом војске
**МАРШ
ЧЕЛИЧНИХ
ВОЈНИКА**

САДРЖАЈ

Фамилија пиштоља
Desert Eagle

**ВЕЛИКИ
ПУСТИЊСКИ ОРАО**

2

Муниција без експлозивног
пуњења

**УБИТАЧНИ
БЕЗ ЕКСПЛОЗИВА**

7

Роботска такмичења
под патронатом војске

**МАРШ
ЧЕЛИЧНИХ ВОЈНИКА**

12

Уредник прилога
Мира Шведић

ВЕЛИКИ

ПУСТИЊСКИ ОРАО

Када је почео развој пиштоља Desert Eagle – „пустињски орао“, идејни конструктори вероватно нису знали да ће то оружје, уместо службене употребе, доживети филмску славу. Војска и полиција ниједне земље није увела тај модел пиштоља у службену употребу, али зато нема ниједног акционог филма, нарочито оних који од деведесетих година долазе са друге стране Атлантика, а да се није појавио у рукама великих и малих глумаца. Како је у стварности?

Реалност се на великом платну често доводи у питање. Иако се зна да је тежина пиштоља око два килограма, да је калибар .50 Action Express (12,7 mm), да корисници веома лако њиме рукују, па чак и лако опаљују из њега, цена није привлачна – 1.500 долара за пиштољ, и то

„клот“. Додатна опрема или било који додатак (који ће код онога у кога је пиштољ уперен изазвати додатни страх, јер га је и само оружје шокирало) драстично повећавају цену, а тек муниција – за један оквир треба „само“ 48 „зеленбаћа“. То значи да би корисници требало да имају фабрику муниције или доста дубок џеп, с

обзиром на то како и колико испаљују муницију. Но то је, ипак, само на филму.

Први Desert Eagle појавио се у калибру .357 Magnum, и то под пуним називом „Magnum Eagle .357 Magnum”. Најјачи калибар, .50 Action Express, настао је 11 година касније, али са примарним циљем да се ловцима широм Америке понуди полаутоматски пиштољ у веома снажном калибру, уместо популарних ловачких револвера у тешким калибрима.

Плод непознатих инжењера

Године 1979. тада скоро непознати инжењери Х. Lindig, Х. Skildam и Н. Skildam конструисали су полаутоматски пиштољ Desert Eagle, али у .357 Magnum калибру, чији би се рад заснивао на искоришћавању барутних гасова. Тај систем ретко се примењује код пиштоља јер гломазан механизам повећава масу оружја, коју вешт и искусан конструктор мора да „сакрије”, што, пак, условљава већу цену оружја. Поред тога, обични пиштољски калибри не развијају довољну количину барутних гасова потребних за покретање таквог механизма, а због кратке цеви доток количине барутних гасова у гасни цилиндар није довољан.

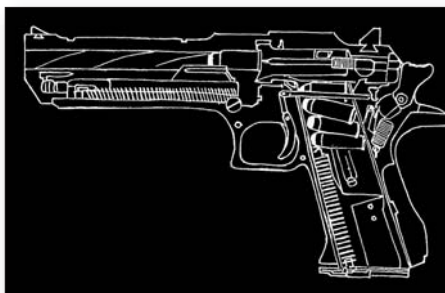
Одмах су основали фирму „Magnum Research, Inc.” са седиштем у Сент Полу (St. Paul), Минесота (САД). Фирма је наредне године патентирала основни дизајн пиштоља Desert Eagle, док је први прототип тога модел завршен 1981. године. Био је функционалан, са ротирајућим затварачем око 80 одсто, са пуним гасним функцијама и имао је релативно добре стрељачке карактеристике. Када се изузме да је тај модел њихов првенац, па још ако се зна да је калибар .357 Magnum (који је то време углавном био заступљенији код револвера, а много мање код пиштоља), ипак су били задовољни успехом.

Да би оружје постигло 100 одсто на функционалности, у помоћ су позвали много искусније и тада већ надалеко познате стручњаке из израелске фирме IMI – „Israel Military Industries”. Пиштољ је доживео мало „шминкање”, па проверу.

Главни тест предвиђао је да се испали 1.000 метака за редом, а да не дође до застоја или хаварије. Тест је успешно

УПУТСТВО

У упутству за употребу произвођач указује да је употреба пиштоља Desert Eagle .50 Action Express пожељна са две руке. У истом упутству, под важно, произвођач даје сугестије да се са обе шаке што чвршће обухвати рукохват и да су руке испружене са благо стиснутим лактовима, како би се њима компензовао део трзаја. Током гађања никако не треба држати пиштољ близу тела, јер приликом опаљења трзај, односно одскок пиштоља, зна да нанесе озбиљне повреде. Код тог пиштоља морају се озбиљно примењивати све мере безбедности које наводи произвођач, као и допунске које корисник зна.

Пресек пиштоља
Desert Eagle .50 Action Express

Муниција разних калибара

савладан, па је функционалност пиштоља постала стопроцентна. Одмах је одобрена серијска производња, али је укупно произведено само 1.000 комада. Серијски број почео је са 3001. Тај први модел је за колекционаре веома вредан јер је јединствен у својој фамилији. Има традиционалне такозване „land-and-groove” жлебове са десним кораком увијања, који не омогућавају продужетке цеви, односно промену калибра.

Усавршавање основног модела готово да није завршено, а пиштољ је већ 1985. доживео озбиљнију реконструкцију. Најпре на самој цеви. Ради повећавања прецизности, пиштољ је добио полигонално жлебљење. Годину дана касније појавио се нови калибар – .44 Magnum DE. Тај модел пиштоља води се као први успешни у том калибру који је избачен на тржиште. Наравно, настављено је унапређивање конструкције, али и линије. Године 1987. појављује се .41 Magnum Desert Eagle (који се не производи последњих десетак година). Наредне године уводи се најмоћнији калибар међу пиштољима .50 Action Express – „ручни топ”. Метак за тај пиштољ развија америчка компанија „Magnum Research”, у сарадњи са IMI-јем. Међутим, серијска производња тог модела почела је тек 1996. године.

Године 2000. на тржишту се појавио нови модел, који је иако мање познат, цењенији међу познаваоцима оружја – за њих је то пиштољ број 1 у свету по снази, калибру... Реч је о моделу Desert Eagle, калибра .440 Cor-Bon round, где је чаура флашастог облика, нешто налик на муницију 7,62x25 mm коју користи „тетејац”. Само једна напомена – тај модел пиштоља је за 30 одсто надмашио све резултате чувеног Desert Eagle .50 Action Express.

Крајем осамдесетих година, 1989, модел Desert Eagle – Mark VII постаје стандардан. Његове карактеристике су: увећана полуга кочнице, увећан заустављач кочнице и побољшан за своју функцију, уведена обарача са два колена. Године 1996. на тржишту се појавио Mark XIX, модел бр. 19, чија је најважнија одлика постојање једног рама – тела пиштоља, па је тај део пиштоља стандардизован за сваки калибар тог модела. Наиме, модели Mark I и Mark VII имали су рамове различите величине за сваки калибар, а Mark XIX је пиштољ који изменом неколико компоненти, попут цеви, оквира и затварача, уз основни рам користи више врста муниције по калибру.

За две руке

Најважнија карактеристика пиштоља Desert Eagle .50 Action Express (12,7x32,6 mm) јесте огромна снага и разорна моћ. Прављен је за „dual-hand”, за дешњаке и за леворуке. Због тога су

стручњаци у IMI-ју морали да одустану од класичног Browning-ов система одложеног затварања, који се до тада примењивао на пиштољима великог калибра. Овде је примењен класичан полуаутоматски принцип рада са искоришћавањем барутних гасова, као код јуришних пушака AK 47, Galil...

Код тог тешког пиштоља забрављавање се постиже великим ротационим затварачем, Garand-системом, који на себи има четири велике брадавице које се забрављују окретњем у страну на устима цеви. Иза лежишта метка у цеви је издубљена рупица, која води у цевчицу испод главне цеви и простире се читавом дужином, скоро до њених уста. Ту је гасна комора у којој је гасни чекић, који је повезан са носачем затварача. Приликом опаљења метка барутни гасови кроз отвор у цеви притискају у гасни систем, на чијем је крају гасна комора са чекићем који, под притиском, потисну навлаку, коју окрећу и одбраве затварач, избацују празну чауру, а из оквира покупе нови метак и потисну га у лежиште.

IMI-јев „пустињски орао“ је, наједноставније речено, велики пиштољ и по калибру и по габаритима. Међутим, комплетно је израђен према војничким стандардима. Спољна завршна фаза је матиран или бруниран. Унутрашњи делови израђени су прецизним ливењем и машинским операцијама на рачунским вођеним машинама.

Произвођач тог пиштоља у Америци, фирма „Magnum Research“, која га пласира углавном на њихово тржиште, нуди 12 различитих финалних обрада: класично брунирање, хромирање, никловање, позлату, титанијум нитрат (TiN, чврстоће 80 роквела), али и камуфлажне варијанте и друге, по жељи купца.

На први поглед пиштољ оставља груб утисак, али се он мења кад се узме у руке. Види се да је завршна обрада фина и да савршено лежи у руци. Ипак, свако се изненади унутрашњом прецизношћу и квалитетом израде. Ту констатацију стрелац примети тек када повлачи део навлаке са затварачем у задњи положај, јер не треба да примени већу снагу од оне коју употреби кад повлачи навлаку код SIG 210 9 mm PARA пиштоља. Затварач веома лако клизне уназад. Следеће

МОДУЛАРНОСТ

Desert Eagle је надалеко чувен и по својој модуларности, коју углавном може да захвали стандардизацији рама – тела пиштоља. Да би се променио калибар потребно је имати само резервну цев (другог калибра), оквир и систем за брављење (део навлаке са затварачем). Углавном су то калибри .44 Mag, .357 Mag, .50AE и .440 Cor-Воп. Први модел тог пиштоља у калибру .357 Magnum не дозвољава никакву конверзију, а остали, попут .41 Magnum и .44 Magnum, омогућавају конверзију и у .357 Magnum.

На тржишту се све више појављују модели тог пиштоља са Пикатини шинама са горње и доње стране цеви

Модел Desert Eagle .44 Magnum

изненађење јесте обарача, која има два колена, а сила приликом повлачења не прелази два килопонада. Обарача омогућава подешавање, што значи да корисник може да прилагоди тежину окидања по својој жељи. Иначе, пиштољ ради само у SA („single action“) моду.

Цев пиштоља има полигонално жлебљење, што му повећава век трајања.

Поред тога, утиче и на прецизност оружја, умањује хабање, а добија се и боље усецање зрна у току кретања кроз цев. Лежиште метка је хромирано, што умногосте олакшава извлачење чауре. Комплетна цев израђена је из два дела, и то посебно цев и посебно лежиште метка, који са спајају.

Навлака, односно део са затварачем (јер код тог пиштоља цев је фиксна, а само се задњи део навлаке, у којем је смештен затварач, креће напред-назад), јесте само задња трећина. На бочним предњим странама навлака је издужена и преко ње се уз помоћ жлебова спаја са рукохватом. На навлаци се са леве горње стране налази кочница, са којом се веома лако

манипулише палцем десне руке. Кочница је класична и има два положаја – укочен и откочен. Када се налази у положају укочено ударач не иде напред, како смо углавном навикли код новијих модела пиштоља, већ остаје у запетом положају, а полука кочнице кочи ударну иглу (спречава да иде у предњи

положај) и, истовремено, блокира цео механизам за окидање. Ако пиштољ користи леворуки стрелац, употреба кочнице је мало отежана. Иначе, корисници тог пиштоља који имају мале шаке срећу се са проблемима условљеним величином рукохвата, места кочнице итд.

Код основног модела нишани су фиксни. Као једну од могућих опција фирма нуди купцу могућност монтирања задњег подесивог нишана или чак неку врсту оптоелектронских нишана, у смислу оптичког или рефлексног нишана. За ову потребу са горње стране цеви израђују се лежишта за монтирање носача оптоелектронских нишана. У последње време све више се на тржишту појављују модели тог пиштоља у разним калибрима и са „Picatini“ шинама – са горње стране цеви, али и са доње предње стране на устима цеви.

Рукохват – тело пиштоља је, као и остали делови, израђен глодањем од квалитетног нерђајућег челика. Корице су од полимера, а касније се јављају и анатомске, израђене од гуме и са спољне стране нарецкане, ради што тежег проклизавања у рукама приликом опаљења. Са леве стране пиштоља, код споја заштитника обараче са рукохватом, налази се дугменце за ослобађање оквира. Са горње леве стране је полука за задржавање и спуштање навлаке у предњи положај. Карактеристика те полуке јесте да на њеној чивији лежи обарача. На десној страни, на заштитнику обараче са горње стране, налази се полука која је намењена за расклапање пиштоља. Полуку треба притиснути у леву страну и окренути према доле, чиме се чивија окреће напред и ослобађа цев и повратни механизам. Тада је довољно само повући цев и повратни механизам са доње стране напред и на устима цеви издићи према горе. После тога се и навлака – затварач свуче напред и извади из жлебова који их воде ка раму – телу.

Колики је стварни трзај тог пиштоља у калибру .50AE могу да нагађају они који нису пробали, али се – само једна информација – кинетичка енергија коју ослобађа тај метак креће од 1.700 до 2.500 J (зависно од произвођача), што је само четвороструко јаче од енергије коју ослобађа метак 9 mm PARA. Стрелац који први пут гађа из пиштоља и користи дворучни став са поравнатим ногама у раскорак, после опаљења ће једном ногом сигурно искоракнути уназад како би стабилизовао равнотежу. Трзај пиштоља подиже руке стрелца око 30–80 степени у вис. Наравно, то зависи од искуства стрелца у пуцању са тим пиштољем. У моменту када зрно напушта уста цеви појављује се пламен, а на удаљености од два-три метра поред стрелца може се осетити ударни талас. Детонација је веома гласна, али се примећује да је мања од .44 Magnum-а, када се испалује из револвера.

Са дугом цеви

Старији модел – Desert Eagle .44 Magnum (11,17 x 41 mm) – такође ради на принципу искоришћавања барутних гасова. И код њега је гасни цилиндар смештен испод цеви, што, кад занемаримо

повећану масу пиштоља, решава први проблем зашто се не примењује принцип искоришћавања барутних гасова код пиштоља. Други разлог уочава се само погледом на калибар и тог модела пишто-

ПРЕДРАСУДЕ

Ако ико икада покуша да вас убеди да је од фамилије пиштоља Desert Eagle (у калибрима .357 Magnum, .41 Magnum, .44 Magnum, .440 Cor-Bon round и .50 AE) неки коришћен у полицијско-војне сврхе, тај се vara. То се није десило до данас. Бар не у реалности, али на филму масовно. Апсурдно је било када се још 1990, у филму Лука Бесона, појавила крхка глумица која је без икаквих тешкоћа успешно руковала једним од модела Desert Eagle пиштоља.

Такође, неистина је ако неко покуша да вас убедити да се ти модели производе и користе за личну самоодбрану. У самоодбрани су од животног значаја брзи узастопни и прецизни хици, што је са тако великим и тешким пиштољима немогуће извести. Захваљујући димензијама и тежини, они су неподесни за ношење, нарочито скривено. Сем тога, бљесак на устима цеви у мраку (понекад и по дану) заслепљује и противника и стрелца.

ља, док је трећи решен тако што је померен отвор у цеви за одвод барутних гасова. Поменути отвор се због релативно ниских притисака (око 2.800 бара) налази само неколико милиметара од самог лежишта метка, односно на месту где се остварује максимални притисак (код пушака је то сасвим другачије – код АК 47 максимални притисак око 3.200 бара остварује се око 20 cm од лежишта метка – ближе устима цеви).

Део барутних гасова одлази кроз отвор и канал до клипа, чије померање уназад омогућава

одбављивање затварача. Канал је релативно дуг (око 115 mm) и омогућава опадање притиска и температуре гасова, што је неопходно за беспрекорно функционисање оружја. Оружје функционише беспрекорно са фабричком муницијом, али и са ручно пуњеном. Пиштољ је конструисан тако да чим облога започне кретање уназад, ослобађа се вишак гасова. Систем позајмице барутних гасова омогућава код пиштоља великих калибра промену калибра без промене снаге опруге (дебљине) и тежине затварача. Без обзира на калибар, количина гасова на путу до клипа пропорционално се увећава и обезбеђује правилно функционисање.

И овај модел ради само у SA – „single action” моду и са подесивим окидањем. Тежина фабричког окидања са којом пиштољ излази из фабрике је чак 3,6 килограма. Користи метак калибра .44 Magnum, чија максимална дужина може бити 41 mm, јер са том димензијом метка дебелина дршке износи више од шест центриметара. Као код данас модерних великих војничких пиштоља, и код овог модела полука кочнице налази се са обе стране навлаке, што омогућава несметано руковање дешњацима, али и леворучним стрелцима. Пиштољ је укочен када је полука кочнице окренута према доле. Једини проблем код руковања са том по-

ТАКТИЧКО-ТЕХНИЧКИ ПОДАЦИ

		357 MAG	.44 MAG	.50AE
Принцип рада		Позајмица барутних гасова		
Принцип забрављивања		Ротирајући затварач		
Дужина	6 инча	273 mm		
	10 инча	375 mm		
Висина		147 mm	149 mm	151 mm
Тежина са празним оквиром		1.650 g	1.750 g	2.050 g
Тежина празног оквира		120 g		130 g
Тежина пуног оквира		260 g	290 g	360 g
Капацитет оквира (комада)		9	8	7
Дужина цеви	6 инча	152,5 mm		
	10 инча	254 mm		
	14 инча	355,6 mm		
Дужина нишанске линије		215,9 mm		
Жлебови		6 полигонални десни корак увијања		
Корак увијања жлеба		355 mm	457 mm	483 mm
Муниција		револверска		све
Калибар		9,1 mm	11,17 mm	12,7 mm

лугом јесте висина положаја навлаке и угла који заклапа полука – ако се пиштољ држи у ставу за гађање немогуће је полугу дохватити палцем леве, односно десне руку. Да би се то постигло мора се изаћи из става за гађање.

Основна верзија има цев дужине 6,25 инча, али се може без икаквих про-

блема заменити дужом – од 14 инча, чиме добијамо оружје чија је укупна дужина чак 485 милиметара. Обе цеви на себи имају лежишта за монтавање носача оптоелектронских уређаја за нишањење и ласерско обележивање циљева. Стандардни механички нишани су фиксни. Код дуге цеви само је предњи нишан смештен пет центиметара уназад од уста цеви, да би се скраћењем предуге нишанске линије смањило померање мушице по мети.

Дуге цеви (али и краће) имају полигонално ожлебљење, које се скоро и не

Тестирање пиштоља у калибру .44 Magnum

види када се погледа кроз цев, али даје испаленом зрну нешто већу брзину него код обичних цеви (по дужини). Дебљина цеви креће се од фантастичних 26 mm у лежишту метка до 16 mm на устима цеви. Када се упореди са револвером S&W или Colt-ом, Desert Eagle .44 Magnum, са својих 8+1, има 50 одсто већу ватрену моћ, а због конструкције затварача пројектила и већу кинетичку енергију.

Повлачење дела навлаке са затварачем у задњи положај код Desert Eagle .44 Magnum теже је него код Desert Eagle .50 AE, јер у механизму има две веома јаке

повратне опруге. Зато је, да би се остварио беспрекоран рад пиштоља, пожељно користити муницију са јачом елаборацијом. Тип зрна је, такође, веома битан, јер степенаста муниција може изазвати застој због немогућности правилног трасирања метка из оквира у лежиште метка. Нису препоручљива ни зрна без кошулице, јер меко олово може да запуши отвор у цеви која враћа барутне гасове у гасни цилиндар, чиме се онемогућује одбрављивање затварача. Како навлака на предњем делу не прекрива лежиште метка и цев, веома лако се утврђује да ли има метак или не. Осим тога, непрекривеност цеви омогућава много брже хлађење код дуже паљбе.

Тестирања

Desert Eagle .44 Magnum је својом појавом одмах изазвао сумњу код обожаваца револвера и тог чувеног калибра. Извршене су бројне упоредне анализе и тестирања само да би се утврдило које је оружје ефикасније, односно боље. Тако је, на пример, један тест био између Desert Eagle .44 Magnum са 14 инчном цеви и Ruger-овог револвера са цеви од 7,25 инча. Тестирање је обављено са фабричком и ручно пуњеном муницијом. Ручно пуњена муниција дала је боље резултате – брзина зрна (23 g – 240 грејна) расла је са 457 m/s на 510 m/s, те је добијана енергија већа од 2.000 J. Међутим, са зрном од 200 грејна брзина је нарасла чак на 600 m/s, што је више од 2.350 J. То је веће чак и од енергије неких пушчаних калибара, попут .223 Remington, 7,62x39 mm и др.

Прецизност тог пиштоља је на завидном нивоу. Са дугом цеви могуће је и без коришћења оптичког нишана груписати поготке на мети 10x10 cm на даљини од 91 m, док се са кратком цеви на даљини од 23 m групише на 57 милиметара.

Тај пиштољ био је осмишљен за спортска такмичења, на којима се калибар .357 Magnum добро показао. Међутим, како је конструкција у калибру .357 Magnum била довољно јака, IMI-ју није преостало ништа друго већ да развије и калибре .44 Magnum и .50 AE. ■

Иштван ПОЉАНАЦ

УБИТАЧНИ БЕЗ ЕКСПЛОЗИВА

Ефикасност гранате на циљу, односно артиљеријског пројектила, лаички гледано, често се оцењује на основу масе експлозивног пуњења. Међутим, на ефикасност гранате утичу бројни фактори. Последњих неколико деценија појавила се потпуно нова врста граната, односно муниције, која је у потпуности лишена експлозивног пуњења, а самим тим и упаљача – за иницирање ефекта на циљу користи се преостала кинетичка енергија самог пројектила.

Артиљеријски разорни пројектил, односно граната, састоји се од три елемента: упаљача, пуњења и кошуљице. Упаљач има улогу да активира експлозивно пуњење, док кошуљица поред повезивања свих елемената у целину, обезбеђује распрскавање и остваривање фрагментационог ефекта на циљу. При „заказивању“ муниције најчешћи „кривац“ је упаљач, који је функционално најсложенији елемент пројектила. Да би се обезбедила што је могуће већа ефикасност против различитих циљева, постоји читав низ упаљача различитих конструкција и начина дејства, где се посебна па-

жња посвећује сигурности муниције. Тако већина упаљача има систем за армирање, без чега граната уопште није способна за активирање. Наравно, апсолутна сигурност у свим условима не може се гарантовати док год постоји упаљач и експлозивно пуњење. Једино потпуно сигурно решење да не дође до нежељеног активирања јесте да упаљача, односно експлозивног пуњења, уопште нема.

То се многим може учинити немогућим, јер како би иначе дошло до разарања кошулице пројектила ако не дејством експлозивног пуњења? Постоји, међутим, изванредно једноставно али ефикасно решење – искоришћење кинетичке енергије пројектила за иницирање дејства гранате. Наиме, муниција никад не врши удар у циљ са нултом кинетичком енергијом, а тај „вишак“ нарочито је изражен код муниције намењене за непосредно гађање, попут муниција аутоматских и тенковских топова. При удару у циљ такве гранате имају значајну кинетичку енергију, која се и те како, уз правилну конструкцију и материјале пројектила, може искористити за постизање пробојног и фрагментационог ефекта иза препреке.

Таква муниција има врло високу поузданост и једноставност. Тренутно у свету постоје две врсте пројектила без експлозивног пуњења: фрагментациони поткалибарни пројектили – FAPDS (Frangible Armour Piercing Discarding Sabot) и пробојни пројектили са бочним ефектом – PELE (Penetrator with Lateral Effect). Суштински, намена обе врсте граната (FAPDS и PELE) је једнака. И једна и друга замењују парчадно-разорне, пробојне, односно полу-пробојне експлозивно/запаљиве пројектиле. Једина разлика је у начину остваривања фрагментационог ефекта.

Пројектили FAPDS

Пројектили FAPDS настали су као варијанта APDS (Armour Piercing Discarding Sabot), која је била најефикаснији тип противоклопне муниције развијене током Другог светског рата и у послератном периоду до пуне афирмације кумулативне и муниције APFSDS (Armour Piercing Fin Stabilized Discarding Sabot) – такође поткалибарне, али стабилизане крилцима. Кључни елемент APDS јесте

ВРСТЕ ПРОЈЕКТИЛА

Тренутно у свету постоје две врсте пројектила без експлозивног пуњења: фрагментациони поткалибарни пројектили – FAPDS и пробојни пројектили са бочним ефектом – PELE. Намена обе врсте граната суштински је иста – замењују парчадно-разорне, пробојне, односно полу-пробојне експлозивно/запаљиве пројектиле (HE – High Explosive, AP – Armour Piercing, SAPHE/I – Semi Armour Piercing High Explosive/Incendiary). Разлика је у начину остваривања фрагментационог ефекта.

Појречни пресек муниције FAP у калибру 20x102 милиметара

Муниција 23x151 mm за систем ЗСУ-23-4 „шиљка“ и вучни шой 3У-23-2

поткалибарни пројектил, ротационо стабилан и израђен од легуре волфрама. Након поступка хладног изостатичког пресовања (синтеровања) у течной фази и у струји течног водоника, уобичајено је да се користи накнадно жарење како би се вишеструко повећала живавост материјала кроз механизам избацавања водоника који и изазива кртост. Међутим, код FAPDS је изостављено накнадно жарење, тако да се материјалу смањује живавост.

Тај тип муниције, због мање живавости у односу на изворну APDS, има нешто мању пробојност, за 20 до 25 одсто, у случају једне хомогене плоче челика за балистичку заштиту. Међутим, у случају удара у вишеслојну структуру са, на пример, предоклопом, рецимо неколико плоча челика или легуре алуминијума, пробојност FAPDS је значајно мања. Суштински разлог је интензивна фрагментација која се јавља већ након првог слоја, након чега настаје облак ситних фрагмената. Ти фрагменти се у случају дејства по авиону или ракети распршују и изазивају велика оштећења у унутрашњости, захваљујући њиховим релативно малим домензијама али великој густини и, самим тим, релативно великој пробојности и бројности. При наредним sukcesивним ударима ти фрагменти, због своје бројности и брзине, могу да изазову и појаву запаљивог ефекта, односно паљење горива или детонацију бојеве главе.

Још једна велика предност овог типа муниције у односу на класичну разорну или полу-пробојну јесте њена балистика. Наиме, балистика FAPDS муниције је идентична APDS, а карактерише се, у већини случајева, вишом почетном брзином у односу на класичну муницију (за 10 – 40 одсто), а и знатно мањим чеоним отпором због поткалибарне конфигурације. Тако се добија краће време лета до одређене даљине, а и положенија путања, што су веома важне карактеристике муниције погодне за дејство по брзим циљевима у ваздуху попут авиона или ракета. Слична балистика са муницијом APDS обезбеђује могућност њиховог мешања у виду „коктели“ у реденику или оквиру, тако да се при селективној паљби једновремено може ефикасно дејствовати против различитих циљева.

Употреба

Типични примери употребе FAPDS муниције јесу бродски системи за одбрану од противбродских ракета, попут немачког MLG-27 и холандског Goalkeeper, док је код копнених система за блиску ПВО типични представник немачки Gerard. Систем MLG-27 намењен је за замену бродских топова 20 и 40 mm, а су-

штински користи авионски топ VK-27, употребљаван на авионима Tornado, Alpha Jet, EF-2000 и JAS-39 Gripen. У компактном и лаганом (850 kg) „паковању“ обезбеђује велику брзину гађања од 1.700 мет./мин. За тај бродски топ специјално је развијена FAPDS муниција са пројектилом укупне масе 230 g (класични 260 g), од чега на поткалибарни пројектил отпада 175 грама. Почетна брзина износи 1.100 m/s, што није много више у односу на класични авионски пројектил (1.025 m/s), међутим због смањеног чеоног отпора, на 1.000 m даљине, пројектил има брзину од чак 970 m/s, док класични постиже тек 670 m/s. Време лета до 1.000 m износи 0,95 s, док је код класичног пројектила 1,18 секунди.

Холандски бродски систем Goalkeeper користи седмоцевни гатлинг топ GAU-8, познат са јуришника А-10. За тај систем посебно је развијена муниција швајцарског произвођача RWM са ознаком PMC 342 и PMC 345, а прилагођена је за пробој тела и бојеве главе противбродских ракета, при чему је извршено оптимизирање ради активирања експлозивног пуњења. Ознака муниције додуше није FAPDS, већ MPDS (Missile-Piercing Discarding Sabot – PMC 342) и FMPDS (Frangible Missile-Piercing Discarding Sabot – PMC 345), мада је суштински реч о истом принципу дејства.

Произвођач RWM развио је и муницију PMC 283 (30x173 mm), масе поткалибарног пројектила од 235 g и почетне брзине од чак 1.405 m/s (класична разорно-запаљива HEI муниција има масу пројектила 360 g и почетну брзину 1.021 m/s). Тај тип је намењен за општу употребу са оклопних возила која користе топове у калибру 30x173 mm, са топова као што су амерички Bushmaster II/MK44 или немачки Mauser MK30-2. Поред тога, RWM је развила спектар муниције FAPDS у различитим калибрима, почев од 23x151 mm за самоходни ПВО систем ЗСУ-23-4 „шиљка“ и вучну верзију ЗУ-23-2 (маса поткалибарног пројектила 150 g, почетна брзина 1.150 m/s), преко 25x137 mm, све до 35x228 mm за самоходни ПВО систем Gepard (298 g, 1.400 m/s).

Подврста тог типа муниције означена је као FAP (Frangible Armour Piercing). Према ознаци која се помиње у литера-

Муниција 30x173 mm – у првом плану је FAPDS

ПРИМЕР

Типични примери употребе FAPDS муниције јесу бродски системи за одбрану од противбродских ракета, као што су немачки MLG-27 и холандски Goalkeeper, док је код копнених система за блиску ПВО типични представник немачки Gepard.

Појречни пресек пројектила PELE

тури, ти пројектили се према муницији AP (Armour Piercing) односе као FAPDS према APDS. Међутим, постоји терминолошка некоректност, јер FAP има поткалибарно језгро, попут муниције HVAP (High Velocity Armour Piercing). Зато би можда коректнија ознака била FHVAP (Frangible High Velocity Armour Piercing). Уз употребу крте легуре језгра, на повр-

шини језгра постоје и усеци – зарези, који додатно уносе концентрацију напона, тако да се још више потенцира појава фрагментационог ефекта. Тај тип муниције користи се за по много чему специфичну примену на ваздухопловима.

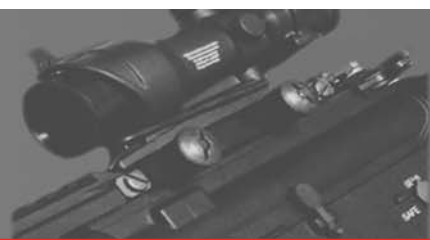
Проблем код топова коришћених на ваздухопловима је у чињеници да уколико би се користила поткалибарна муниција са саботом (носачем), попут помнуге FAPDS, постојала би опасност да сабот, који отпада на одређеној удаљености од уста цеви, буде усисан у мотор, што би без икакве сумње довело до престанка рада мотора, његовог оштећења и вероватно пада авиона. Муницију овог типа у калибру 20 mm (20x102 mm) користе холандски вишенаменски борбени авиони F-16, са својим шестоцевним топовима типа M-61 Vulcan. Ознака муниције је RWM PEA 280, маса пројектила је 102 g, а почетне брзине 1.040 m/s.

Постоји и развојни пројекат муниције у калибру 25x137 mm, намењен за борбене авионе F-35, односно коришћене четвороцевне гатлинг топове 25 mm GAU-22, чији је развој иницијално холандско министарство одбране. Међутим, за тај тип заинтересовали су се и Американци. Поред холандске компаније TNO, у развоју учествује и немачки „Rheinmetal“.

PELE муниција

На питање ко је „изумео“ тај тип муниције, а ко га тренутно развија и прилагођава за различите врсте муниције, није лако одговорити. Патенти за PELE воде се на групу људи окупљену око омање швајцарске фирме „Futurtec AG“, док су патентна права откупили гиганти попут немачког „Rheinmetall Defenc“, „Diehl-a“ и америчког „Alliant Technsystems“.

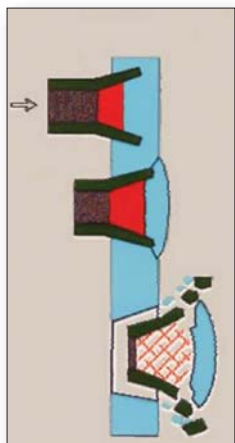
PELE муниција, односно пројектили, имају нешто другачију конструкцију. Они, наиме, имају кошуљицу, која је на челу затворена лаким материјалом. Кошуљица је израђена од челика или тешког метала (легура волфрама, гвожђа, никла и кобалта). Унутар кошуљице се налази нестишљиви материјал релативно мале густине, као што је полимер или легура алуминијума. При удару у циљ, кошуљица врши пробој, док језгро не. Унутар језгра се при томе ствара висок притисак, који коначно доводи до лома, односно фрагментације

кошуљице. Однос дебљине кошуљице и језгра, односно особине коришћених материјала, тако су одабране да до фрагментације долази након пробијања препреке, а то је у највећем броју случајева бетон или армирани бетон или зид од цигле. Фрагментациони ефекат је при томе испољен у унутрашњости просторије, тако да је дејство против живе силе ограничено на једну просторију.

Истина је да се на тај начин не може остварити толико ефикасно рушеће дејство као што би било могуће очекивати од класичне разорне муниције, али је оно у специфичним условима борбе у урбаним срединама најчешће и беспотребно и контрапродуктивно. Поред тога,

дугорочно гледано, разарање целе грађевине не гарантује успех целокупне акције, на против. Бројни су примери по којима су управо рушевине обезбедиле изванредан заклон вештом противнику, као што се десило у епским биткама попут Стаљинграда или Монте Казина.

Шематски приказ дејства муниције PELE

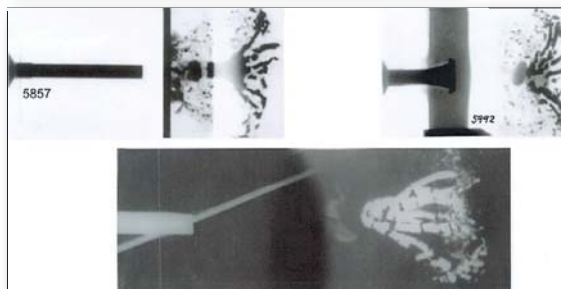
Може се сматрати да је убацивање меког нестишљивог језгра од полимера или легуре алуминијума заправо начин да се поспешу фрагментација кошуљице израђене од материјала који не мора у свим случајевима да буде предвиђен да фрагментује. У неким случајевима, где то просторна организација пројектила омогућава, око меког језгра, а испод кошуљице, поставља се додатни слој префрагментисаних елемената, чиме се повећава фрагментациони ефекат.

За разлику од FAPDS и FAP муниције, које су у употреби првенствено у облику новопроизведених метака, PELE може да се, поред тога, добије и као конвертована муниција.

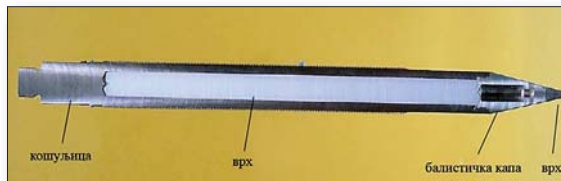
Немачки „Diehl“ је, у сарадњи са швајцарским RWM и америчким ATK, произвео спектар муниције PELE: M-DN 193 у калибру 12,7x99 mm, M-DN

ДЕЈСТВО

Истина је да пројектили PELE немају ефикасно рушеће дејство, што би било могуће очекивати од класичне разорне муниције, али је оно у специфичним условима борбе у урбаним срединама најчешће и беспотребно и контрапродуктивно. Ограничавањем дејства у само једној просторији смањује се колатерална штета, а уједно се умањује и ризик по сопствене трупе, које се стицајем околности могу наћи у суседној просторији. При дејству се на зиду прави отвор, довољно велик да се сопствени војници могу провући кроз њега.

Дејство конвертоване муниције PELE (APFSDS) на танку челичну плочу (горе лево), дебелу плочу (горе десно) и косу плочу (доле)

Појречни пресек конвертоване муниције APFSDS – PELE DM33

203/293 у 20x102 mm, M-DN 213 у 20x139 mm и DM-83/93 у 27x145 милиметара. Последња је у оперативној употреби у Немачкој, Јужноафричкој Републици и Мађарској. У развоју је PELE у 25x137 mm (M-DN 283) и 30x173 (M-DN 263).

За све поменуте типове муниције маса пројектила и почетна брзина, те комплетна балистика, идентични су са класичним типовима муниције. У стручној литератури дати су и подаци о пробојности: 12,7x99 mm пробија 22 mm панцирног челика на даљини 91 m, 20x102 на 500 m пробија 10 mm, 20x139 пробија 12 mm такође на 500 m, 25x137 – 13 mm на 1.000 m при ударном углу од 30° (плоча у односу на вертикалу), 27x145

30 mm на 100 m при 30° и 30x173 такође 30 mm на 100 метара.

Индикативни су резултати америчких испитивања, према којима је са муницијом 20x102 mm PELE поуздано пробијан бок оклопног транспортера M113 на даљинама од 500 m, док то са полупробојном-разорно-запаљивом PGU-27A/B није био случај. Такође, испитивања су показала да муниција PELE у овом калибру има могућност пробоја армираног бетона дебљине 200 mm, а и способност да запали дизел гориво у класичној „фрицовки“ и гориво за млазне моторе унутар резервоара за гориво испуњеног пеном са авиона C-130 Hercules. При том су балистичке карактеристике једнаке

муницији PGU-27A/B, тако да се могу употребљавати без промена на авионици летелице. За постизање фрагментационог ефекта кошуљице довољан је пролазак кроз плочу од дуралуминијума (алуминијум легиран бакром, намењен углавном за авио-индустрију) дебљине два милиметра, осим муниције у калибру 12,7 mm, која захтева дебљину од три милиметра.

Конвертована муниција за сада се односи на тенковске топове, а на овом пољу главну реч тренутно води немачки „Rheinmetall“. Наиме, како тенковска муниција у одређеној мери брже застарева у односу на муницију аутоматских топова, а њена цена је значајно ве-

ћа, указала се потреба за конверзијом постојећих, релативно великих количина муниције старијег датума. Ту се, пре свега, мисли на застарелу тенковску муницију у данас најчешће коришћеним калибрима 105, 120 и 125 милиметара.

Када је реч о типовима муниције, конверзија се најчешће врши на поткалибарној (APFSDS) и кумулативно-разорној муницији (HEAT-MP). У калибру 105 mm то су DM33 (APFSDS) и DM68 (TP), у калибру 120 mm DM33A1/A2 (APFSDS) и DM12A1 (HEAT-MP), док је у калибру 125 mm то случај са муницијом BM-15 (APFSDS).

У случају поткалибарне муниције APFSDS, при конверзији се буши, односно уклања средишњи део пенетратора,

на чије место се улива језгро од лаке легуре или полимера. На тај начин смањује се маса пројектила, што доводи до повећања почетне брзине и положености путање при истом барутном пуњењу. С друге стране, за продужење радног века цеви уз сличну балистику, сврхисходно би било да се смањи барутно пуњење. Који од два принципа је искоришћен, за сада није објављено.

Код муниције Diehl M-DN 283 25x137 mm PELE јасно су видљиве куглице између кошуљице и језгра

Када је реч о перформансама, конвертована муниција APFSDS DM33A1/A2 120 mm пробила је плочу од панцирног челика дебљине 100 mm постављену под углом 60° у односу на вертикалу (укупна дебљина 200 mm), након чега се остварује интензиван фрагментациони ефекат у унутрашњости, што обезбеђује потпуно разарање унутрашњости тенкова старије генерације попут Т-55, М-48, Centurion, Leopard и AMX-30. Такође, приказано је пробијање плоче од армираног бетона, такође дебљине 200 милиметара.

Прва држава која је поручила конверзију својих залиха муниције DM33A2 јесте Данска, у „пакету“ са набавком најнапредније поткалибарне APFSDS муниције DM53A1 (DM63). С друге стране, исту мету пробила је и муниција HEATMP DM12A1, али је у том случају остварен пречник отвора чак 600 милиметара. Дејством три таква пројектила обезбеђује се довољно велик отвор, који омогућава улазак у гађану просторију сопственим војницима.

Перспектива

Када се сви фактори узму у обзир, може се констатовати да су предности FAPDS муниције везане за већу почетну

Пробој APFSDS – PELE на челичну плочу дебљине 100 mm, под углом 60° у односу на вертикалу (лево) и дејство иза те плоче на сведок-плоче (десно)

Дејство конвертоване муниције DM12 на армирани бетон дебљине 200 mm са предње (лево горе) и задње стране

(голе десно) – пречник отвора је приближно 600 милиметара

СПЕКТАР МУНИЦИЈЕ

Немачки „Diehl“ је у сарадњи са швајцарским RWM и америчким ATK произвео читав спектар муниције PELE – M-DN 193 у калибру 12,7x99 mm, M-DN 203/293 у 20x102 mm (прихваћена у САД као замена за класичну полупробојно-разорно-запалјиву PGU-27A/B), M-DN 213 у 20x139 mm и DM-83/93 у 27x145 милиметара. Ова последња је у оперативној употреби у Немачкој, Јужноафричкој Републици и Мађарској, за опремање авионских топова BK-27 на авионима Tornado, Alpha Jet и EF-2000, односно Gripen. У развоју је муниција PELE у 25x137 mm (M-DN 283) и 30x173 (M-DN 263).

брзину и положеност путање, као и краће време лета до циља. Основни недостатак повезан је за немогућност испаливања из ваздухоплова због постојања сабота, односно носача који може бити усисан у мотор авиона. Тај последњи проблем решен је на муницији FAP, али се може рећи да она нема балистику FAPDS, а највероватније ни фрагментациони потенцијал муниције PELE. С друге стране, PELE има готово идентичну балистику као и класична муниција, па нема потребе за модификовањем нишанских система, а уз то је могућа модификација класичне муниције.

На основу поменутог, произилази и област употребе – FAPDS се користи тамо где је потребно погодити брзи циљ који маневрише, попут авиона и противбродске ракете, а опет, не сме се испаливати из летелице. Због тога јој је основна област примене везана за поменуте противракетне бродске системе. С друге стране, муниција PELE је универзалнија и ефикаснија у односу на муницију FAP, чија је балистика једнака, али нуди мање фрагмената јер фрагментира запремински мање језгро, а не кошуљица. Посебна вредност је могућност конверзије постојеће муниције врло различитих балистичких карактеристика и калибара. Заједничко за све поменуте врсте муниције јесте апсолутна сигурност и, без икакве сумње, светла будућност. ■

Др Себастиан БАЛОШ

МАРШ

ЧЕЛИЧНИХ ВОЈНИКА

Америчко министарство одбране и DARPA стимулишу младе техничаре и инжењере да на такмичењима прикажу аутономне роботе у сложеним околностима. Данашњи дometri употребе роботизованих уређаја су далекосежни и превазилазе нашу машту.

Борбени систем будућности (FCS – Future Combat Systems), који је у надлежности најзначајније установе у америчком министарству одбране – DARPA (Агенција за развој, истраживање и пројектовање), садржи и део који се односи на развој робота за Копнену војску САД. То није само интерни пројекат већ и изазов који планери постављају пред бројне стручњаке света ради његове реализације. Наиме, свака идеја из те обла-

сти занимљива је стручњацима ове агенције. Да би дошли до нових идеја, у DARPA-и се сналазе на разне начине. Не само да прате стручну литературу, јавне скупове, саветовања, конференције, новости на интернету, већ настоје да стимулишу младе проналазаче.

Један од облика привлачења младих јесу и робо-игре, које организује Агенција. У тим играма посебна пажња усмерена је на коришћење више типова робота у сложеним мисијама (тактичким актив-

ностима), на пример употреба гусеничних роботских возила типа платформе, назване MULE, или самоходних возила без људске посаде, која би дејствовала унутар зоне борбених дејстава и у координацији са осталим деловима борбеног поретка.

Роботизована возила

Кад је о пројекту FCS реч, у тежисту пажње нису само техничке карактеристике борбених робота, већ и његова ефикасност, економичност, па и етичка питања употребе. Иако прву баријеру у пуном коришћењу роботских система постављају садашња ограничења, са становишта будуће употребе размишља се о пуној ефикасности, која се може постићи ако се роботи начине аутономним у

односу на задатке који се пред њих постављају.

Научници имају у виду значајан напредак науке, технологије и информатичких сазнања у годинама које су пред њима. На то рачуна и америчко министарство одбране и DARPA. Та агенција је, на пример, још 2004. понудила милион долара техничарима и инжењерима у САД да израде роботско возило које ће имати аутономан навигациони систем и које ће моћи самостално да превази пут дуг 241 километар по пустињи Мохаве, од Калифорније до Неваде. Пријављено је 15 возила разних врста и облика, са роботским системима за управљање. Иначе, пропозицијама је регулисано да током трке, све до финала, не сме бити интервенција на возилу.

Најбоље се показало возило „стенли“ (Stanley), које је израдио тим инжењера са Универзитета Станфорд у Калифорнији. Они су добили награду јер је њихово возило аутономно прешло стазу за шест сати и 53 минута. У тиму са тог универзитета, међу тридесеторицом инжењера и техничара, био је и двадесетпетогодишњи Филип Крسمановић, пореклом из наше земље. Три друга возила такође су завршила трку, али им је било потребно нешто мање од 10 часова да прођу планирану трасу. Циљ трке био је да се испитају могућности робота на точковима за примену у војном транспорту.

Трка је потврдила да се и на факултетима и институтима за роботску могућност израдити возила која ће се аутономно кретати тереном са различитом конфигурацијом, брзином која је карактеристична за многа војна возила.

Турнири стимулишу проналазаче

У 2007. DARPA је поставила нов изазов пред америчке инжењере и техничаре – оријентацију кроз комплексно симулирано урбано окружење (Urban Challenge). Тим који се најбоље квалификовао добио је два милиона долара. Победник је био Tartan Racing, група инжењера са Карнеги Мелон универзитета и корпорације „Ценерал моторс“ са својим возилом. Друго место и награду од милион долара добио је тим са Универзитета Стенфорд (Stanford Racing Team), док је

треће место освојила екипа Виктор Танго из Вирџиније. Ипак, инжењери који су пријавили роботе сматрају да је електроника прилично напредовала и да постоји велика шанса да неко постигне и боље резултате у трци дугој 250 километара на следећим такмичењима.

У пустињи Мохаве 2008. настављена је трка најразвијенијих борбених робота, а конструктор победник добио је од Пентагона, као награду, два милиона

шљунак, маневришу кроз планинске гудуре и избегавају природне и људском руком направљене препреке.

Разлог за организацију те трке Копнене војске САД јесте намера да стимулише стручњаке за роботску и да се новим сазнањима убрза развој борбених возила без људске посаде, која се развијају на неколико института за роботску. Наравно, и да искористе најновија сазнања и привуку стручњаке да раде за њих.

План Пентагона је да до 2015. трећина свих копнених војних возила буде роботизована. Све то указује да је америчком министарству одбране веома значајно ангажовање свих расположивих потенцијала у развој роботизованих возила. То потврђује и издвајање од 12 милијарди долара из буџета за овај део пројекта, за период од 2006. до 2012. године.

Тако су навигација, оријентација и глобално позиционирање постали једна од најзначајнијих компоненти роботских уређаја, што је веома значајно јер им омогућава оријентацију у простору и кретање у жељеном правцу.

Робокупови

Више од 800 робота и више хиљада људи окупило се 2009. године у Сан Франциску у Калифорнији, да провере колико је роботска технологија далеко стигла. Од борбе до фудбалског умећа – робо-игре постале су излог за роботичке иновације. Створила се поприлична гужва од оних који су желели да виде борбе робота. Роботима се управља даљински и они имају три минута да елиминирају конкуренцију. Многи од борбених робота имају облик малог тенка и у такмичарском кавезу су потпуно брутални. Наиме, посетиоце забављају тенкови-роботи које конструктори наводе да се суда-

Војно роботизовано возило

Робот најзадач
производ је војних
и цивилних
конструктора

долара. Наравно, и могућност сталног за-послења у некој њиховој истраживачкој институцији. Иначе, пропозицијама је предвиђено да ће, уколико ниједан робот не стигне до циља, награда за следећу трку бити повећана на четири милиона долара.

Наредна трка, 2009, била је занимљивија посматрачима и много тежа. Роботи су морали да прођу кроз прашину и

рају при брзини од двадесетак километара на сат.

Роботи представљени у Сан Франциску имају све могуће облике и величине. Неки нису баш најстабилнији, али зато кад раде, задивљују околину оним што су њихови креатори у могућности да учине комбинујући механику, компјутере, бежичну везу и одлучност.

Утемељивач робо-игара Дејвид Каликинс каже: „Овде су негде нови Бил Гејтс и Стив Џобс. Овде је много бриљантних ликова. Роботи играју и фудбал – сваки има камеру којом прати кретање лопте и позицију робота супарничког тима. Стратегија је програмирана у рачунару. Такав робота кошта и више од 1.000 долара. Много је важније имати брзог робота, који може са лоптом да стигне до гола, јер некад они не виде друге роботе, некад не маре за фаул. Понекад роботи бивају оштећени и изнети са терена”.

Робокуп 2007, одржан у Сан Франциску, окупио је 250 тимова из 30 држава, углавном студената електронике, рачунарства или роботике. Они верују да су роботи који мисле и понашају се као људи ствар будућности.

Још једно такмичење, одржано на америчком Институту за технологију државе Џорџије у Атланти, такође 2007, доказује да су интелигентни роботи већ део стварности. У гимнастичкој сали тог института окупило се више од 1.700 средњошколаца и студената и њихових професора да би припремили своје тимове за фудбалски турнир. Метални фудбалери се на том турниру крећу и шутирају самостално. Нема жица, даљинских управљача, а ни радио-сигнала који их контролишу. Неки изгледају као машине, док други више личе на људе. Међутим, ови хуманоиди величине детета још увек су у почетној фази развоја и њихови покрети су неспретни и груби. Тешко је поверовати да је циљ Робокупа да створи тим робота који ће до 2050. године бити у стању да победи праве светске шампионе.

Метални фудбалери

Један од организатора турнира, Такер Балч, заиста очекује да се то оствари: „Ми већ играмо фудбал са роботима

ЕТИЧКИ АСПЕКТИ

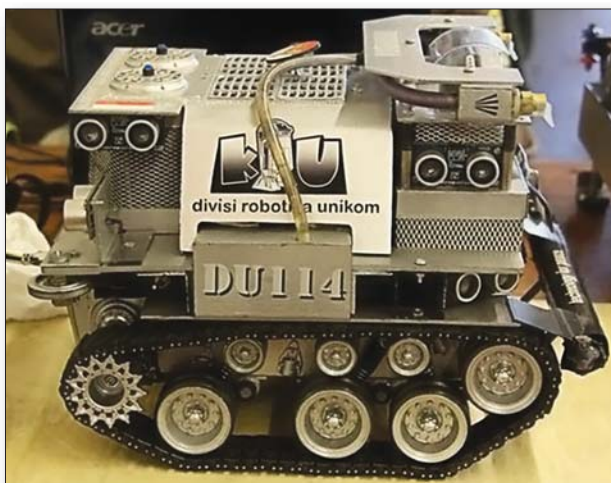
У светској штампи и електронским медијима развила се дискусија о етичким аспектима примене роботике (Robot warriors will get a guide to ethics). Заступници примене роботизованих уређаја у војне сврхе користе аргументе и статистику. Они тврде да се тиме смањују људски губици у оружаним дејствима и побољшавају аспекти противтерористичке борбе. Противници употребе робота кажу да је нехумано користити механичке војнике и полицајце у гушењу нереда и уопште употребљавати их против људи, јер тиме рат губи свој смисао. Научници и инжењери виде светлу перспективу у коришћењу робота у будућности, посебно у освајању космичких пространа.

који имају ноге и изгледају као мали људи. Међутим, биће потребно да прође пуно постепених фаза пре него што роботи буду играли као људи. Све фазе су нам познате и много тога можемо да предвидимо, али да бисмо то постигли морамо да постепено побољшавамо роботе-играче”.

Он такође очекује да ће роботи једног дана бити у стању да помажу људима код куће, што већ чине на местима удеса. У симулацији акције спасавања, роботи су стављени у наизглед срушену зграду. Извршавајући спасилачке задатке морају да заобиђу препреке и попну се степеницама до лутки, које представљају жртве. Међутим, како је фудбал вероватно најпопуларнији спорт на свету, такмичење у његовој роботичкој верзији привлачи и велики број учесника. Тимови из Јапана, Немачке и САД доминирали су тим турнирима, откако су по-

Бомбробот

чели да се одржавају пре десет година. Организатор Такер Балч каже да свака земља има донекле другачији приступ пројектовању и прављењу својих робота:

„Посебно су занимљиве земље попут Ирана, које имају фантастичне инжењере, али немају најсавременију компјутерску технологију, камере и слично. Према томе,

Мало бесџасадно возило – SUGV

технологија која је употребљена за прављење њихових робота је можда стара пет година, али њихово инжењерско и пројектантско умеће у потпуности држи корак и они заиста постижу одличне резултате”.

У ствари, јуниорски тим из Еспадана у Ирану брани шампионску титулу. Њихови роботи резултат су ефикасног инжењерства и на терену делују паметније од других. Члан тима Амир Херабади каже да су претходно морали да поразе конкуренте код куће да би стигли овде. „У иранској лиги има 18 тимова који се надмећу код куће, да би најбољи учествовао на Робокупу.”

Необичан фудбалски турнир

Његов колега Наџам Надери, који је програмирао роботе, каже да су чланови тима уложили пуно енергије и напора у цео подухват, радећи свакодневно по осам до 10 сати. Тај труд се исплатио.

МЕЂУНАРОДНИ СКУПОВИ

Само је у Европи од 2005. до 2010. одржано 58 стручних скупова са изложбама роботских технологија, представљањем истраживања и њихове примене. Према часопису IEEE, у 2010. години одржана су 24 значајнија стручна скупа и изложби посвећених развоју роботике са применом вештачке интелигенције. Под патронатом IEEE прошле године одржано је стотинак таквих скупова широм света – од Немачке, Индије, Африке, преко Кине до Северне и Јужне Америке. IEEE је иначе светска, непрофитна асоцијација научника, истраживача, проналазача и других стручњака и специјалиста са седиштем у Институту за инжењере из области електричне енергије и електронике (Institute of Electrical and Electronics Engineers) у Њујорку. Има 395.000 чланова, у 160 земаља света, а 45 је изван САД. Европа има своје скупове такмичења робота, која се одржавају у Швајцарској, Француској, Италији и Аустрији, под заједничким називом Еуробот.

Ирански роботи имали су одличне резултате на Робокупу 2007. Поразили су тимове из Италије, Јапана, Пољске, Мађарске и САД. Када су сви поени сабрани, тим Еспадана је поделио шампионску титулу са тимовима из Јапана и Италије.

Робокуп 2008 одржан је у Шангају, у Кини, непосредно пре почетка летњих олимпијских игара у Пекингу.

Недалеко од града Сан Матео у Калифорнији од 23. до 25. априла 2010. одржане су седме годишње роботске игре, на којима су се такмичили борбени роботи, „шетајући људски роботи”, роботи који играју фудбал, боре се као сумо спортисти, а и андроиди који примењују кунг-фу захвате. Наступили су такмичари из 17 земаља. Одржано је 59 такмичења, у којима је учествовало 508 робота, њима је управљало 667 инжењера. Амерички такмичари освојили су 30 златних, 32 сребрне и 27 бронзаних медаља. Иза њих су били мексички роботичари са пет златних и исто толико сребрних и шест бронзаних медаља. Интересантно је да су Јапанци освојили само бронзану медаљу, а Кореја једну златну.

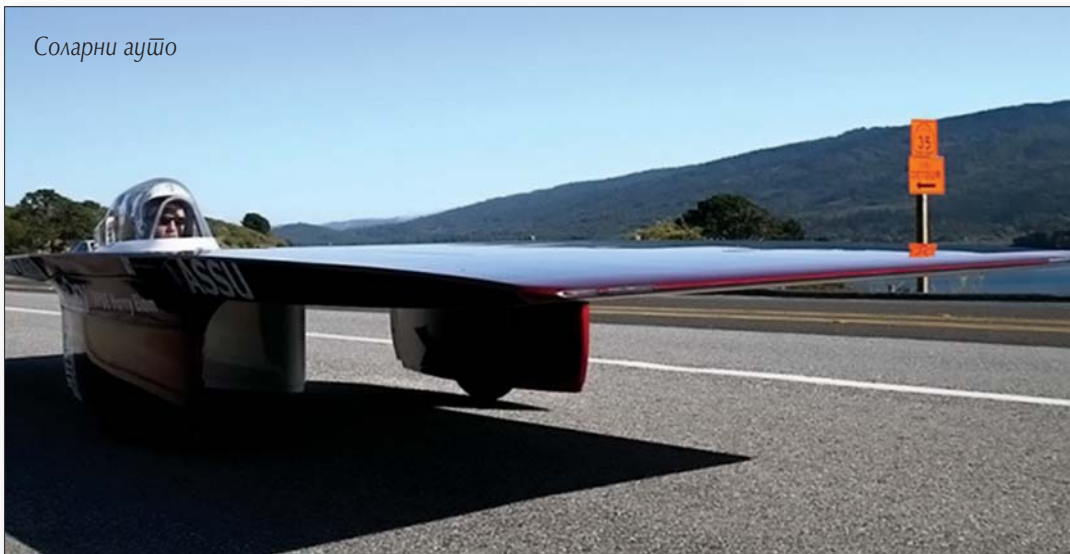
Циљ роботских игара у 2010. било је тродимензионално моделирање покрета робота, односно сналажење у простору, а роботски фудбал је најбоља прилика да се прикаже напредак у тој области.

Интересантно је да је 2010. одржано више робокупова – у Сингапуру, Јоханесбургу у Јужној Африци, Немачкој, а 2011. одржана су два главна такмичења – у Техерану (RoboCup Iran Open 2011. и Истанбулу. Роботске игре 2011. године одржане су и у Сингапуру.

На пратећим изложбама приказани су разни роботи које развијају институти и истраживачке установе. Међу њима 2009. године приказан је Talon SWORDS роботска платформа, која је баш у то време упућена у Ирак као испомоћ америчким јединицама.

Војни роботи на родеу

Још једно егзибиционо такмичење са изложбама робота одржава се под називом „војни роботика родео” (The Military Robotics Rodeo). И та изложба, са разним врстама такмичења, прилика је за научнике и инжењере из владе и

Соларни ауџо

индустрије да покажу нове и иновирание роботске системе, беспилотне летелице и друге интелигентне уређаје које развија и користи америчка војска. Наравно, то је прилика да људи из индустрије успоставе непосредни контакт са стручњацима роботике са института, агенција и приватно, те да прикажу своје иновације.

Роботика родео нема такмичарски садржај, већ је намера организатора да истражују тржиште, а да посетиоци сагледају области у којима се могу користити развијени роботски системи америчке војске. То је јединствена прилика за многе да се непосредно суоче са војним роботским технологијама које су могли видети само у часописима, на ТВ или у акционим филмовима и серијама. Излагачи демонстрирају способности робота и организују конференције или јавне дискусије које су отворене за јавност. Наравно, постоје и расправе затвореног типа, а на њима учествују они који се стручно и истраживачки баве роботским технологијама.

Роботика родео одржан је 2010. године од 12. до 15. октобра на теренима за експериментисање и употребу роботских система лабораторије у Форт Бенингу, Џорџија. Наравно, све се одвија

Беспосадно возило за подрику – GUSV

под покровитељством Пентагона и њихових развојних и истраживачких агенција. Тежиште роботског родеа је на представљању побољшања у малим роботским системима, унапређење бежичног вођења беспилотних летелица и робота са даљинским управљањем, укључујући и теретна возила. Наравно, то је јединствена прилика да се и теоретски расправља о роботизици и будућности тих технологија.

Далекосежни домети

Ова приредба састоји се од два садржаја, од којих је први назван Екстраваганза, што је, у ствари, назив за скупове на којима се размењују искуства и који представља прилику да заинтересовани разговарају са кључним доносиоцима од-

лука (из владе, министарства одбране и Пентагона). Други део носи скраћени назив RTOD2 (Robotic Technology Observation, Demonstration and Discussion – Приказивање роботских технологија, изложбе и дискусије). Тада се приказује напредак у развоју роботике представницима владиних агенција и другим заинтересованима, који могу уложити у индустрију или остварити утицај на даљи напредак у тим технологијама. Кроз RTOD2 индустрија има јединствену прилику да пока-

же технологије и компоненте из области роботике за војску. Дозвољава се учешће и представљање само оних робота код којих је завршен процес развоја и који су спремни за производњу, или се већ налазе на тржишту.

Наравно, то не би био прави родео шоу да нема роботизованог бика којег посетиоци могу да јашу, такмичећи се ко ће дуже издржати док их не збаци с леђа.

Несумњиво, америчке војне структуре имају интерес да представе преглед активности у развоју роботике, с обзиром на то да се такви пројекти развијају у бројним институтима и на универзитетима са којима сарађују војне истраживачке и научне институције. Приказивање војних програма указује да постоји стратегија на том подручју. Представљање остварених пројеката прилика је да се јавности прикаже докле се стигло у њиховој реализацији.

На свим изложбама, демонстрацијама роботских могућности и стручним скуповима од робота који се представљају тражи се да имају аутономију деловања, способност закључивања и аналитичке – што обједињава механику, информатичке науке и развој софтвера који треба да омогући функционисање интелигентног борца сутрашњице. Закључак аналитичара који прате таква збивања указује на то да су данашњи домети употребе роботизованих уређаја далекосежни и да превазилазе нашу машту. ■

Никола ОСТОЈИЋ